

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

NO SALACAS
LĪDZ RŪJAI

APSTIPRINĀTS

2023.gada 28.jūnijā

Valdes sēdes protokols Nr.1/2023

Biedrības „No Salacas līdz Rūjai”
darbības teritorijas

SABIEDRĪBAS VIRZĪTAS VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2023.–2027. gadam

2023

ANOTĀCIJA

Vietējā rīcības grupa biedrība „No Salacas līdz Rūjai” (turpmāk tekstā VRG) izstrādāja šo sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju 2023.-2027. gadam (turpmāk - SVVA stratēģija) ar mērķi veicināt vienmērīgu, sabalansētu un integrētu lauku attīstību tās darbības teritorijā. SVVA stratēģijā norādīto mērķu un uzdevumu izpilde dos ieguldījumu Eiropas Savienības Kopējās lauksaimniecības politikas risināšanā. SVVA stratēģijas Rīcības plānā 2023.–2027. gadam intervencē "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana" ir norādītas rīcības, kas ir sadalītas divos svarīgos aktivitāšu blokos: „Stabila vietējā ekonomika” un “Vietas potenciāla attīstība”. Šo rīcību galvenie mērķi ir pakalpojumu sasniedzamības nodrošināšana, uzņēmējdarbības attīstības stimulēšana, kā arī kultūras mantojuma saglabāšana.

SVVA stratēģijas vīzija ir: Visu vecumu cilvēkiem laukos un mazpilsētās ir ko darīt. Visiem ir pieejama cienīga izglītība, aprūpe, kultūra un atpūta. VRG ir atbalstoša ik vienam labam darbam, inovācijai un pieredzei.

VRG misija ir: izprast iedzīvotāju vajadzības, noformulēt tās un atrast līdzekļus to realizācijai.

SVVA stratēģijas izstrādē VRG īpašu uzmanību pievērš sekojošām mērķa grupām:

- Potenciālie mazie uzņēmēji/pašnodarbinātās personas;
- Sociālās riska grupas (seniori un pirmspensijas vecumu sasniegušie iedzīvotāji);
- Jaunieši.

SVVA stratēģija ir saistīta ar citiem plānošanas dokumentiem:

- Valmieras un Valkas novadu attīstības plānošanas dokumentiem;
- Vidzemes plānošanas reģiona izstrādātajiem dokumentiem;
- Nacionālā līmeņa plānošanas dokumentiem.

Šīs SVVA stratēģijas ieviešana dos ieguldījumu jaunatnes vajadzību risināšanā, dzimumu līdztiesības garantēšanā, reģionālās attīstības veicināšanā, repatriācijas procesu virzībā un sekmēs integrētas sabiedrības attīstību.

Stratēģija izstrādāta saskaņā ar kārtību un prasībām, kas noteiktas Ministru kabineta noteikumos Nr. 509. “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju 2023. – 2027.gadam sagatavošanai un īstenošanai”.

Stratēģijas informatīvā nodrošinājuma pamatā tika izmantoti valsts statistikas un citu brīvpieejas informācijas avotu dati, izstrādes laikā notikušās iedzīvotāju aptaujas, katra pagasta apmeklējuma un četru plānošanas semināru rezultāti, daudzpusīga dokumentu analīze, VRG darbības teritorijā veiktie pētījumu rezultāti un cita informācija.

Stratēģija pamato un nosaka Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (turpmāk - ELFLA) finansējuma piesaistes principus un mērķus VRG darbības teritorijā laikposmam no 2023. līdz 2027. gadam.

SVVA stratēģiju ilustrē 9 attēli un 15 tabulas, tai pievienotas 100 atsauces uz izmantotajiem datu avotiem un 5 pielikumi, kas sīkāk paskaidro atsevišķas stratēģijas nostādnes un ar projektu izskatīšanu un virzīšanu saistītus jautājumus.

SATURS

ANOTĀCIJA.....	2
SATURS.....	4
SAĪSINĀJUMI UN TERMINU SKAIDROJUMI.....	6
SAĪSINĀJUMI.....	6
TERMINU SKAIDROJUMI	6
SASKAŅOTĪBA AR VRG DARBĪBAS TERITORIJĀ ESOŠO PAŠVALDĪBU PROGRAMMĀM UN SASAISTE AR CITIEM VIETĒJĀ MĒROGA ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM	8
1.....	12
ESOŠĀS SITUĀCIJAS IZVĒRTĒJUMS	12
1.1.DARBĪBAS TERITORIJA	12
1.1.1.Vispārējs ģeogrāfisks raksturojums.....	15
1.1.2.Sociālekonomisks apskats	33
1.1.3.Vietējās rīcības grupas darbības teritorijas pamatojums	39
1.2.PARTNERĪBAS PRINCIPA NODROŠINĀŠANA	40
1.3.....	41
TERITORIJAS STIPRO UN VĀJO PUŠU, IESPĒJU UN DRAUDU IZVĒRTĒJUMS	41
1.4.TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS VAJADŽĪBU IDENTIFICĒŠANA UN POTENCIĀLA ANALĪZE	48
1.5.....	51
STARPTERITORIĀLĀS UN STARPVALSTU SADARBĪBAS VAJADŽĪBU NOVĒRTĒJUMS	51
2.STRATĒGISKĀ DAĻA	51
2.1.....	51
VĪZIJA UN STRATĒGISKIE MĒRĶI (TOSTARP STARPTERITORIĀLĀS UN STARPVALSTU SADARBĪBAS VIRZIENI).....	51
2.1.1.Vadlīnijas rīcībām: rezultātu indikatori	54
2.2.SASNIEDZAMIE REZULTĀTI.....	55
2.3.INOVATĪVO RISINĀJUMU IDENTIFICĒŠANA, BIOEKONOMIKAS JĒDZIENS UN VIRZĪBA UZ KLIMATNEITRALITĀTI	56
3.....	58
RĪCĪBAS PLĀNS.....	58
3.1.RĪCĪBAS PLĀNS 2023.–2027. GADAM KOPĒJĀS LAUKSAIMNIECĪBAS POLITIKAS STRATĒGISKĀ PLĀNA 2023.–2027. GADAM INTERVENCĒ "DARBĪBU ĪSTENOŠANA SASKAŅĀ AR VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJU, TOSTARP SADARBĪBAS AKTIVITĀTES UN TO SAGATAVOŠANA" (TURPMĀK – STRATĒGISKĀ PLĀNA INTERVENCE).....	58
3.1.1.KRITĒRIJU APRAKSTS MAKSIMĀLĀS ATBALSTA INTENSITĀTES NOTEIKŠANAI	58
3.2.PIEEJAMĀS FINANSĒJUMS UN TĀ SADALĪJUMS PA ATBALSTĀMĀM AKTIVITĀTĒM	59
3.3.PROJEKTU AKTIVITĀŠU SADALĪJUMS PA REALIZĀCIJAS KĀRTĀM.....	64

3.4.....	64
CITA ĀRĒJĀ FINANSĒJUMA PIESAISTE	64
4.	66
STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANA UN NOVĒRTĒŠANA.....	66
4.1.VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS INFORMĀCIJAS KANĀLI	66
4.2. PAPILDINĀTĪBAS NODROŠINĀŠANA AR ES KOHĒZIJAS POLITIKAS PROGRAMMU 2021.– 2027.G. UN ES ATVESEĻOŠANĀS UN NOTURĪBAS MEHĀNISMA PLĀNU”	67
4.3.PROJEKTU VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI	69
4.4.INTEREŠU KONFLIKTU NOVĒRŠANAS KĀRTĪBA	72
4.5.STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANAS KĀRTĪBA	74
4.5.1.UZRAUDZĪBAS UN NOVĒRTĒŠANAS PROCEDŪRA	75
4.5.2.STRATĒGIJAS GROZĪŠANAS KĀRTĪBA	76
4.6.STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANAS ORGANIZĀCIJA	76
5.FINANSĒJUMA SADALES PLĀNS	77
1.PIELIKUMS.....	79
2.PIELIKUMS.....	89
3.PIELIKUMS.....	96
4.PIELIKUMS.....	99
5.PIELIKUMS.....	100

SAĪSINĀJUMI UN TERMINU SKAIDROJUMI

SAĪSINĀJUMI

CSP – Centrālā statistikas pārvalde
ELFLA – Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
ES – Eiropas Savienība
LAD – Lauku atbalsta dienests
LEADER – no franču val.: Saiknes starp darbībām lauku ekonomikas attīstībai
NVA – Nodarbinātības valsts aģentūra
NVO – nevalstiskā organizācija
PMLP - Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
SAM – specifiskie atbalsta mērķi
SIA – sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SVID – stiprās, vājās puses, iespējas, draudi
SVVA **stratēģija** – sabiedrības virzītas vietējā attīstības stratēģija
VRG – vietējā rīcības grupa

TERMINU SKAIDROJUMI

Netiek skaidroti fizikālo mērvienību un debess pušu nosaukumu saīsinājumi, kā arī tradicionālie redakcionālie īsinājumi un specifiskie apzīmējumi, kas tiek veidoti no saīsinājuma, bet kam nav saīsinājuma raksturs.

Terminu skaidrojumi:

Vērtības: teritorijas materiālās un nemateriālās „sastāvdaļas”, kas mūsu apziņā veido vēlamās dzīves vides un dzīves veida pamatu, un kuras ir nepieciešams aizsargāt, saglabāt un vairot.
Misija: organizācijas darbības galvenā jēga.

Vīzija: tēlains, kodolīgos formulējumos izteikts nākotnes ilgtermiņa redzējums. Iespējamās arī citas vīzijas izteiksmes formas.

Stratēģiskie mērķi: vēlamais vai nepieciešamais darbības rezultāts, izteikts īsā formulējumā. Uz mērķi iespējams attiecināt skaitliski izmērāmus lielumus, kas ļauj objektīvi novērtēt virzīšanos uz mērķi.

Stratēģiskās prioritātes: noteikti rīcību veidi, kam dodama priekšroka, salīdzinot ar citām iespējamām rīcībām.

Rīcības virziens: konkrētu rīcību grupa virzībai uz stratēģisko mērķi un atbilstoša noteiktām prioritātēm.

Ilgtermiņa, ilgtspējīga attīstība: spēja attīstīties (šeit: uzlabot iedzīvotāju ekonomisko un garīgo labklājību), saglabājot un vairojot cilvēku apziņā pieņemtās vērtības vismaz vairāku paaudžu ilgumā, periodā, kamēr saglabājas mūsu vērtību sistēmas.

Vietējā rīcības grupa: noteiktas teritorijas organizāciju (pašvaldību, uzņēmēju, NVO) pārstāvju un iedzīvotāju aktīvs, kas atbild par šīs teritorijas attīstību, izmantojot šim nolūkam piešķirtos dažādu attīstības fondu līdzekļus un citus instrumentus. Šī aktīva organizatoriskais ietvars ir vietējās attīstības biedrības, šeit: biedrība „No Salacas līdz Rūjai”.

Rezultatīvie rādītāji: kvantitatīvi (skaitliski) vai kvalitatīvi (izpilde/neizpilde) rādītāji, kas atspoguļo plānošanas dokumenta īstenošanu kā virzību uz noteiktajiem mērķiem.

Atbalstāmā aktivitāte: plaši formulēta rīcības virzienu grupa, kas oficiāli definēta kā tiesīga saņemt atbalsta finansējumu no Eiropas Lauksaimniecības Fonda Lauku Attīstībai ELFLA.

Sabiedriskā labuma projekts: projekts, kura mērķim nav komerciāla rakstura, tas ir publiski pieejams, un ieņēmumi par sniegto pakalpojumu nav kvalificējami kā peļņa.

SASKAŅOTĪBA AR VRG DARBĪBAS TERITORIJĀ ESOŠO PAŠVALDĪBU PROGRAMMĀM UN SASAISTE AR CITIEM VIETĒJĀ MĒROGA ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

Stratēģijas saskaņotībai ar vietējo teritoriju attīstības plānošanas dokumentiem ir principiāli svarīga nozīme. Pēc administratīvi teritoriālās reformas Valmieras novadam ir izstrādāta Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022. - 2038. un Valmieras novada attīstības programma 2022. - 2028. VRG SVVA stratēģija ir veidota, iekļaujot un papildinot Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā (IAS) un attīstības programmā (AP) identificētās ilgtermiņa prioritātes un stratēģiskos mērķus.

Arī Valkas novada Kārķu pagastā realizējamās aktivitātes iekļaujas novadā plānotajā attīstības programmā, un tās dos ieguldījumu lokāli svarīgu projektu īstenošanā. SVVA stratēģijas mērķi ir pašvaldības prioritāšu lokā, tādējādi ir sagaidāma produktīva sadarbība.

Visu SVVA stratēģijā paredzēto aktivitāšu īstenošana VRG darbības teritorijā ir pamatota ar plānošanas dokumentu nostādnēm (skatīt 1.tabulu).

1.tabula. Saskaņotība ar Valmieras un Valkas novadu attīstības plānošanas dokumentiem

Valkas novada attīstības programma 2022.-2028.gadam.	Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022-2038.	Valmieras novada attīstības programma– 2022. - 2028.	SVVA stratēģija Stratēģiskais mērķis	SVVA stratēģija Rīcību virziens	SVVA stratēģija Rezultāts
Veicināt Valkas novada ekonomisko augšupeju, atbalstot esošos uzņēmumus un piesaistot jaunus uzņēmējdarbības veidus, kas nostiprinātu novada patstāvību un veicinātu iedzīvotāju labklājību, veicinot attīstītu ražošanu un pakalpojumus ar augstu pievienoto vērtību. Nodrošināt novada iedzīvotājiem kvalitatīvu pamatzglītību un vispārējo vidējo, pieejamu augstāko un profesionālo izglītību, veselības aprūpi, sociālos pakalpojumus. Veicināt nodarbinātību un iedzīvotāju sociālo aktivitāti un kultūrizglītību. RV7:Darba spējīgo vecuma cilvēku nodarbinātības veicināšana	SM2 Uzņēmējdarbības attīstība Stratēģiskā mērķa “Uzņēmējdarbības attīstība” īstenošana ilgtermiņā nodrošinās darba vietas, investīciju piesaisti Valmieras novadam, kvalificētus speciālistus, augstu produktivitāti, saudzīgas un ilgtspējīgas pieejas dabas resursu izmantošanā, atkārtotu resursu izmantošanu, uzņēmumu un zemnieku saimniecību eksportspēju.	IP3 Rosīga ekonomika VP3 Industrializācija un modernizācija RV1 Izglītība un nodarbinātība U3 Veicināt nodarbinātību, ekonomiski aktīvo iedzīvotāju konkurētspēju darba tirgū un augstu darba produktivitāti, augsti kvalificētu speciālistu nodrošinājums Valmieras novadā	Stabila vietējā ekonomika	RV1.1. Mazo un vidējo uzņēmumu atbalsts, tostarp jaunu uzņēmumu izveide “Lauku biļete”	Radītas jaunas/saglabātas darba vietas, tostarp lauku teritorijā (15) Izveidotas tirdzniecības vietas/digitālā platforma (3) Jauni vai attīstīti produkti/pakalpojumi (22)
	SM4 Pilsētu un lauku sinerģija Stratēģiskā mērķa “Pilsētu un lauku sinerģija” īstenošana ilgtermiņā nodrošinās ciešu sasaisti starp ekonomikas dzinēj spēku Valmieru un pārējo novadu, kā arī novada nozīmes centru saites ar apkārtnējam teritorijām – nodrošinās labu transportu, sakarus un novada teritoriālo pārvaldību.	RV2 Mazo un vidējo uzņēmumu, mikrouzņēmumu, mājražotāju vide U2 Veicināt ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu, aprites ekonomiku un nodrošinājumu ar kvalitatīviem speciālistiem U3 Attīstīt iecienītus viesmīlības un izzinošā tūrisma galamērķus		RV1.2. Jaunu pārtikas produktu izveide un pārstrādes attīstīšana	Izveidoti jauni uzņēmumi (tostarp ar “Lauku biļete” atbalstu) (8)
				RV1.3. Inovatīvu tehnoloģiju īstenošana un kopdarbības veicināšana uzņēmējdarbībā	

(IPM)Nodrošināt Valkas novada iedzīvotājus un uzņēmumus ar kvalitatīvu vides infrastruktūras pieejamību un izmantošanu (IPM)Nodrošināt ilgtspējīgu un līdzsvarotu vides attīstību, saskaņojot cilvēka labklājības sasniegšanu un novada teritorijā notiekošo saimniecisko darbību ar dabas kapitāla un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, saudzējot apkārtējo vidi.	SM3 Funkcionāla, estētiska un zaļa pilsēta un ciemu vide Stratēģiskā mērķa "Funkcionāla, estētiska un zaļa pilsēta un ciemu vide" īstenošana ilgtermiņā nodrošinās drošu un veselu dzīves vidi pilsētās un ciemos ar pieejamu un energoefektīvu mājokli, daudz parkiem un izmantojamām ūdensmalām, ar modernu un atjaunojamos resursos balstītu inženierapgādi.	IP2 Pievilcīga dzīves vide un telpa VP2 Pieejams mājoklis RV5 Daba, Kultūrvēsture (Aizsargāt un saglabāt kultūrvēstures un dabas vērtības; Veicināt kultūrvēsturisko un dabas objektu un teritoriju iekļaušanu ekonomiskajos un sabiedriskajos procesos) U1 Veicināt ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu un publiskās ārtelpas attīstību U2 Veicināt nacionālo un reģionālo kultūras vērtību uzturēšanu un kultūras materiālā mantojuma mūsdienīgu izmantošanu	Vietas potenciāla attīstība	RV2.1. Dabas un vides objektu sakārtošana un pieejamības uzlabošana	Pašvaldību infrastruktūras izveide, (labiekārtoti / izveidoti objekti) (10) Iesaistīto jauniešu skaits, kuri gūst labumu no īstenotās iniciatīvas "Jauniešu iniciatīvas" (60) Apdzīvotās vietās uzlabojusies kultūras, mūžizglītības, vides un sporta pasākumu pieejamība iedzīvotājiem (20) Ieviestas inovācijas sabiedriskajā sektorā (15)
(IPM)Nodrošināt kvalitatīvu sociālo palīdzību un sociālos pakalpojumus. Nodrošināt novada iedzīvotājiem kvalitatīvu pamatizglītību un vispārējo vidējo, pieejamu augstāko un profesionālo izglītību, veselības aprūpi, sociālos pakalpojumus. Veicināt nodarbinātību un iedzīvotāju sociālo aktivitāti un		IP1 Vesela, radoša un zinoša sabiedrība VP1 Izglītība un talantu izkopšana RV3 Sports, aktīvā atpūta U1 Attīstīt sasniegumu orientētu sporta infrastruktūru un pilnveidot sporta izcilību U2 Attīstīt sportu un aktīvo atpūtu un veicināt		RV2.2. Jaunu pakalpojumu izveidošana, to pieejamības uzlabošana	

kultūrizglītību. RV2: Valkas novada kultūras telpas attīstība RV3: Sporta infrastruktūras un resursu attīstība RV6: Pieejami sociālie pakalpojumi		iedzīvotāju veselīgu dzīves veidu RV4 Sociālie pakalpojumi, veselības aprūpe moderna un pieejama sociālo pakalpojumu un veselības aprūpes sistēma			
Nodrošināt novada iedzīvotājiem kvalitatīvu pamatzglītību un vispārējo vidējo, pieejamu augstāko un profesionālo izglītību, veselības aprūpi, sociālos pakalpojumus. Veicināt nodarbinātību un iedzīvotāju sociālo aktivitāti un kultūrizglītību. RV4: Sekmēt jauniešu dzīves kvalitāti, radot vidi viņu izaugsmei, līdzdalībai, kā arī drošai un lietderīgai brīvā laika pavadīšanai. Pilnveidot darbu ar jaunatni infrastruktūrā un iesaistīto		IP1 Vesela, radoša un zinoša sabiedrība VP1 Izglītība un talantu izkopšana RV2 Kultūra, radošums U1 Veicināt aktīvu sabiedrības līdzdalību kultūras procesos U2 Stiprināt kultūrizglītības piedāvājumu personas radošai attīstībai RV5 Darbs ar jaunatni U1 Pilnveidot Valmieras novada darbu ar jaunatni un sniegt atbalstu jauniešu neformālajai izglītībai un patstāvīgas dzīves prasmju ieguvei		RV2.3. Jauniešu dzīves prātības veidošana "Jauniešu iniciatīvas", pieaugušo mūžizglītības, amatu prasmju, cilvēku kapitāla un kultūras kapitāla ilgtspējīgas izmantošanas un attīstības iniciatīvas	

1.ESOŠĀS SITUĀCIJAS IZVĒRTĒJUMS

1.1.DARBĪBAS TERITORIJA

VRG darbības teritorija 2023.-2027.gada plānošanas periodā nav mainījies, salīdzinot ar diviem iepriekšējiem SVVA stratēģijas realizācijas periodiem, kuru norises laiki bija 2009.-2013.gads un 2014.-2020.gads. Darbības teritorija atrodas Latvijas ziemeļu daļā un iekļaujas "Vidzemes plānošanas reģionā", kura ir Vidzemes attīstības vadības organizācija. Pēc administratīvi teritoriālās reformas no 2021. gada 1. jūlija, apvienojoties Burtnieku, Rūjienas, Mazsalacas, Naukšēnu, Kocēnu novadiem un no jauna pievienojoties Strenču novadam (Strenču un Sedas pilsētas un Jērcēnu, Plāņu un Trikātas pagasti), tika izveidots Valmieras novads. Tā ir VRG darbības teritorijas nozīmīgākā daļa. Savukārt reformu rezultātā jaunizveidotā Valkas novada VRG darbības teritorijā joprojām iekļaujas Kārķu pagasts, un tā ir 1/16 daļa no VRG kopējās darbības teritorijas. Valmieras novadā darbojas 7 pagastu apvienības, tās veic primāro administratīvo vadību 26 pagastos un 4 pilsētās. VRG darbības teritorijā iekļaujas 18 pagasti un divas pilsētas. Tie ir Bērzaines, Burtnieku, Ipiķu, Jeru, Kocēnu, Ķoņu, Lodes, Matīšu, Mazsalacas, Naukšēnu, Ramatas, Rencēnu, Sēļu, Skaņkalnes, Valmieras, Vecates, Vīlpulkas un Kārķu pagasti un Rūjienas, Mazsalacas pilsētas (skatīt 1.attēlu). Teritorijā ir ap 40 dažāda lieluma apdzīvoto vietu. Kopējā teritorija aizņem 2022,5 m² lielu platību¹ ar 20 490 iedzīvotājiem 2022. gada jūlija sākumā.² 2.tabulā aplūkojami Valmieras un Valkas novadu pagastu un pilsētu galvenie salīdzinošie raksturlielumi.

¹ Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

² Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

1.attēls. VRG darbības teritorija

2.tabula. VRG teritorijas pilsētu un pagastu galvenie raksturlielumi

Teritorija	ledzīvotāju skaits, PMLP dati 2022.07.01.	ledzīvotāju skaits, CSP dati 2021.01.01.	ledzīvotāju skaits, PMLP dati 2008.07.01.	Platība, km2 Valsts zemes dienesta dati 2022.g.	Apdzīvotība, cilv./km2	ledzīvotāju skaita izmaiņas %, salīdzinot ar 2008.g.
Burtnieku pag.	1268	1195	1536	179,26	7,07	-17,4
Matīšu pag.	797	763	912	80,37	9,92	-12,6
Rencēnu pag.	1352	1258	1723	159,64	8,47	-21,5
Valmieras pag.	3161	3286	3285	101,26	31,22	-3,8
Vecates pag.	386	390	564	89,36	4,32	-31,6
Burtnieku apvienības VRG iekļautās ter. Rādītāji	6964	6892	8020	609,89	11,42	-13,2
Bērzaines pag.	543	503	658	55,37	9,81	-17,5
Kocēnu pag.	2860	2702	3118	184,27	15,52	-8,3
Kocēnu apvienības VRG iekļautās ter. Rādītāji	3403	3205	3776	239,64	14,20	-9,9
Mazsalaca	1139	1165	1537	2,7	421,85	-25,9
Mazsalacas pag.	552	537	705	70,02	7,88	-21,7
Ramatas pag.	376	355	518	170,26	2,21	-27,4
Sēļu pag.	317	290	599	61,37	5,17	-47,1
Skaņkalnes pag.	594	555	840	111,99	5,30	-29,3
Mazsalacas apvienības kopējie rādītāji	2978	2902	4199	416,34	7,15	-29,1
Ķoņu pag.	589	576	791	88,23	6,68	-25,5
Naukšēnu pag.	1111	1068	1350	192,29	5,78	-17,7
Naukšēnu apvienības kopējie rādītāji	1700	1644	2141	280,52	6,06	-20,6
Rūjiena	2770	2799	3128	7,8	355,13	-11,4
Ipiķu pag.	183	165	244	67,28	2,72	-25,0
Jeru pag.	1183	1148	1350	125,95	9,39	-12,4
Lodes pag.	244	304	312	63,67	3,83	-21,8
Vīlpulkas pag.	453	401	570	87,57	5,17	-20,5
Rūjienas apvienības kopējie rādītāji	4833	4817	5604	352,27	13,72	-13,8
Valkas nov Kārķu pag.	612	579	685	121,21	5,05	-10,7
KOPĀ/VIDĒJI	20490	20039	23033	2022,5	10,10	-11,0

1.1.1. Vispārējs ģeogrāfisks raksturojums

Ģeogrāfiski lielākā daļa VRG darbības teritorijas atrodas Salacas upes baseinā, ko veido pati Salaca un Burtnieku ezers ar tajā ietekošajām upēm, lielākā no tām ir Rūja. Šīs ģeogrāfiskās realitātes atspoguļojas arī VRG biedrības nosaukumā – „No Salacas līdz Rūjai”. Dienvidos teritorija nelielā garumā robežojas ar Gauju, ziemeļos ir valsts ārējā robeža ar Igaunijas Republiku.

Teritoriju lielākoties veido viļņots līdzenums; ap Burtnieku ezeru izveidoti vairāki polderi. Upju senlejas (Salaca) Mazsalacas novadā veido Latvijas apstākļiem unikālu, arī saimnieciski nozīmīgu ainavisko kompleksu. Reljefu nosaka ZR-DA virzienā orientētas osu grēdas (garas viļņveida grēdas ar stāvām nogāzēm, kas būtiski paceļas virs apkārtējās teritorijas). Ainaviski nozīmīgs VRG teritorijai ir Austrumeiropā lielākais drumlins, kas atrodas Ķoņu pagasta teritorijā. Tā augstākais paugurs ir 92,6 m augstais Ķoņu kalns.³ Valsts aizsardzībā atrodas dabas piemineklis Bēršu drumlini, kas plešas no Valmieras uz ziemeļrietumiem, iesniedzoties Igaunijas teritorijā. Savukārt ievērojamākais drumlinu lauks Latvijā ir Burtnieku pagastā. Visas šīs reljefa formas ir radušās ledus šļūdoņa darbības rezultātā. Tās ir noteikušas arī galveno teritorijas minerālo resursu raksturu – smilts, smilts-grants atradnes u.tml. Citu, nozīmīgu un apgūtu, minerālo resursu teritorijā nav.

Lielu teritorijas daļu aizņem meži un purvi, ūdeņi; saimnieciski apgūto teritorijas daļu lielākoties aizņem lauksaimniecības zemes, kas izceļas ar ļoti lielu apstrādāto teritoriju daļu, kas, piemēram, Naukšēnu pagasta teritorijā ir vairāk nekā 95% un pieder pie augstākajiem rādītājiem Latvijā.

Klimatu ietekmē teritorijas ģeogrāfiskais stāvoklis un reljefs, lēzenu, zemu apvidu mija ar paugurainām augstienēm. Baltijas jūras un Rīgas līča tuvums iespaido klimata raksturu, samazina diennakts un sezonālās amplitūdas, sniega segas pastāvēšanas ilgumu, paaugstina vidējos temperatūras rādītājus.

Lielākā saldūdens krātuve VRG darbības teritorijā ir Burtnieku ezers, tas ir zivīm bagāts, un to ieskauj auglīgas polderu teritorijas. Salaca, savukārt, ir Eiropas nozīmes lašveidīgo zivju sugu dzīvotne. Nozīmīgu dabas vērtību tīklu veido Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, Ēķinupe un Briede, no Burtnieku ezera izplūstošā Salaca un tās pietekas, kā arī citas upītes – Ošupīte, Pestava, Acupīte, Oļa, Buļļupe, Baložupe. Lielākais ezers VRG darbības teritorijā ir Burtnieku ezers (4006 ha).⁴ Bez tam ir arī tādi ezeri kā Kreņa ezers, Ramatas Lielezers, Ramatas Mazezers, Rāķis, Zilūža ezers, Rābutis, Laņģezers un citi ezeri. No mākslīgajām ūdenskrātuvēm kā lielākās jāmin Lielais Ansis Rubenes ciemā, Sēļu dīķis un Ķoņu dzirnavezers. Novadā atrodas daudzi nelieli dzirnavezeri, kā arī dīķi.

VRG darbības teritorijā esošo satiksmes ceļu tīklu var vērtēt kā vidēji labu. Valsts un pašvaldības nozīmes ceļi sasaista teritorijas nozīmīgākās apdzīvotās vietas un valsts nozīmes

³ Valmieras tūrisma informācijas centrs (VISIT VALMIERA). Ko redzēt un darīt / daba. Tiešsaistē. Pieejams: <https://visit.valmiera.lv/objekti/konu-kalns/>

⁴ Valmieras novada pašvaldība. Novads/ vide. Tiešsaistē. Pieejams: <https://www.valmierasnovads.lv/novads/vide/>

pilsētu – Valmieru (skatīt 1.attēlu). Ceļu tīkla pamatā ir reģionālas nozīmes valsts autoceļi P17 Valmiera-Rūjiena-Igaunijas robeža, P16 Valmiera-Mazsalaca un ceļš P21 Mazsalaca-Rūjiena. VRG kontekstā nozīmīgs ir posms autoceļam P22 Rūjiena-Naukšēni-Kārķi (tālāk virziens uz Valku).

1.1.1.1.VRG darbības teritorijā ietilpstošo pagastu un pilsētu raksturojums

Burtnieku apvienība

Burtnieku apvienībā apvienojušies Burtnieku, Ēveles, Matīšu, Rencēnu, Vecates, Valmieras pagasts. VRG darbības teritorijā neiekļaujas Ēveles pagasts.

Burtnieku pagasts. Tā platība ir 179.26 km²⁵ un iedzīvotāju skaits 2022.gadā bija 1268⁶. Burtnieku pagasts atrodas Valmieras novada austrumu daļā, tā teritorijā atrodas 13 apdzīvotas vietas (ciemi/vairākas viensētas). Pagasta saimniecisko, tūrisma un kultūras attīstību ietekmē Burtnieku ezers. Burtnieku pagastā lepojas ar skaistu vidi un bagātu kultūrvēsturi – te ir apskatāmi vairāki desmiti vēstures, arhitektūras un dabas pieminekļu. Lielāko teritorijas daļu aizņem Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts un Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (Natura 2000): Burtnieku ezera pļavas. Kultūras pieminekļi: Burtnieku luterāņu baznīca, Adzelvietu senkapi un Burtnieku pilsdrupas. Teritorijas atpazīstamību veido Burtnieku ezers un Burtnieku muižas parks. Burtniekos galvenokārt nodarbojas ar lauksaimniecību, tūrismu un zirgkopību. Pagasts ir Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta daļa. Nozīmīgākie lauksaimniecības uzņēmumi ir SIA "Burtnieku grauds", moderna piena lopkopības saimniecība Z/S "Zemturi", kaņepju audzētāji un latviešu tradicionālo kaņepju produktu gatavotāji Z/S "Adzelvieši", zemeņu audzētāji Z/s "Pilskalni", kokapstrāde SIA "Luteri" un citi. Nu jau vairākus gadus pēc kārtas pie Burtnieku ezera tiek rīkoti "Burtnieku ezera svētki", kuru laikā apmeklētājiem ir iespēja doties stundu ilgā braucienā pa Burtnieku, baudīt gan mājražotāju labumus, gan profesionālu pavāru gatavotu "firmas zandartu". Tūristus aicina dažāda veida un iespēju naktsmītnes: Viesnīca "Burtnieki", Brīvdienu māja "Atpūtas namiņš", Lauku māja "Enksāre", Kempings un laivu bāze "Ezerpriedes" kā arī laivu noma "Vidzemes laivas". Izjādes ar zirgiem, ekskursijas un Burtnieku vārda nešanu pasaulē nodrošina SIA "Burtnieku zirgaudzētava". Tāpat šeit mājvietu raduši izdomām bagāti un pazīstami cilvēki - "Jaunvēverīšos" atrodas Jura Līča keramikas darbnīca, "Viļņos" atrodas mākslinieces - ilustratores Anitas Jansones - Zirņītes lauku mājas un daiļdārznieces Zentas Skrastiņas iekoptās ziedu dobes. Pagasta iedzīvotāji ir aktīvi

⁵ Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

⁶ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

iesaistījušies VRG organizētajās sanāksmēs par pagasta attīstību, un paiduši savas ieceres par to, kā radīt vēl pievilcīgāku teritoriju, saimnieciski un saudzējoši izmantojot viņiem doto dabas krāšņumu. Visu ideju centrā ir Burtnieks. Ap to varētu ierīkot tūristiem veloceļu, ezera krastos un pieguļošajos kanālos var izveidot latvisku ģimenes godu rīkošanas vietas. Lieliska ideja ir pasākuma "Kāzu laiks Burtniekos" organizēšana, kurā tiktu piedāvāts izbrauciens pa ezeru, muzikāla priekšnesuma pavadījumā. Pasākuma organizēšanā sadarbotos uzņēmēji no pašu pagasta (floristi, muzikanti) un arī no tuvākās apkārtnes (ēdināšanas pakalpojumi, fotogrāfs). Burtnieks daudziem saistās ar aktīvo atpūtu, tādēļ iedzīvotāji paredz nepieciešamību pludmales labiekārtošanai un laivu nomas pakalpojumu paplašināšanai. Iedzīvotāju ievēribu ir pelnījis senais Burtnieku muižas parks, tiek spriests par to kā atjaunot apgaismojumu un sakopt senos kokus, lai parkā atkal mājotu vāveres.

Matīšu pagasta platība ir 80.37 km²⁷, iedzīvotāju skaits 797⁸. Tas atrodas Valmieras novada Z/A daļā un liela daļa pagasta robežas ir gar Burtnieku ezera krasta līniju. Administratīvais centrs ir Matīšos, bet ir vēl 4 apdzīvoti ciemi, no kuriem lielākais ir Pučurgas ciems. Matīšu pagasts atrodas Tālavas zemienes Burtnieku līdzenumā. Teritorijai ir raksturīgas senā ledāja veidotas reljefa formas – drumlini un osi. Lielākais no osiem atrodas uz dienvidiem no Matīšiem, un ieguvis Kulpkalna nosaukumu. Pagastā ir daudz lielu laukakmeņu un neskartas dabas nostūru. Burtnieku ezera piekrastē ir plaša, mitra, zālaina josla, kā arī smilšaini sēkļi, kas ir pateicīga vieta zivju nārstam un ūdensputnu ligzdošanai. Cauri visam pagastam plūst Briedes upes pieteka Dronas upe. Novada vide ir pievilcīga ar daudzajiem pakalniem, Burtnieku ezera ainavām, upju - Sedas, Rūjas, Salacas, Dronas, Pučurgas, Pikātu, Budzes, Bauņupītes, Ozoliņupītes un Santupītes un dīķu ainavām. Īpaši izceļams ir senais un bagātais kultūrvēsturisku celtnu mantojums: Sv.Mateja baznīca, 19.gs.ēku arhitektonika, skulptūras un pieminekļi, Tūteres svētozola vieta, zvejnieku kapulauks, zviedru senkapi, dižkoki, nemateriālais mantojums u.c. vides objekti, kas ir pamats tūrisma attīstībai. Visa novada teritorija ietilpst Salacas sateces baseinā un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā. Kultūrvides veidošanā iesaistītas kultūras (kultūras nams, 2 bibliotēkas un muzejs), sporta un izglītības iestādes, baznīcas draudze un svētdienas skola, interešu klubi un biedrības. Matīšu pagasta uzņēmējiem pamatdarbība ir lauksaimniecības produkcijas ražošana. Ir jāizceļ daudz gadu saimniekošanas pieredzi ieguvusī Z/S "Lelles" (cūkkopības nozare), Z/S "Rūķīši" (gaudkopība un kaltes pakalpojumi), SIA "Cietais Rieksts" (ogu un dārzeņu pirmapstrāde, uzglabāšana, mazumtirdzniecība). Iedzīvotāji, kaut arī apmierināti ar plašo pakalpojumu pieejamību un labajiem satiksmes ceļiem, raugās nākotnē ar apņemšanos darīt vairāk sava pagasta labā. Amatnieces, audējas un adītājas saka, ka vajadzētu pakalpojumu - velas mašīnu lielo segu mazgāšanai. Pagastā pietrūkst kafejnīca, kur paēst ikdienā un svētkos pasēdēt. Tiek pausta vajadzība pēc "pieklājīgas" sabiedriskās tualetes un ielu apgaismojuma, ko nepieciešams uzlabot ar LED lampām. Tūrisma infrastruktūrai ir nepieciešams uzlabot stendu ar novada tūrisma karti, papildinot to ar jaunām apskates vietām Matīšos. Domājot par jauno paaudzi ir idejas par interaktīvāka bērnu rotaļu laukuma izveidi un nepieciešamību iekārtot telpas jauniešiem.

⁷ Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

⁸ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

Rencēnu pagasta teritorija ir 159.64 km²⁹ liela un iedzīvotāju skaits tajā ir 1352¹⁰. Pagasta administratīvais centrs atrodas Rencēnos, teritorijā ir 6 lielākas apdzīvotās vietas: Baloži, Buka, Līdzēni, Rencēni, Rencēnmuiža, Sauļi. Pagasta ziemeļu daļā atrodas Sedas upe. Ir nelieli ezeriņi: Timbas, Ūdensdzirnavu, Aičas dzirnavu, Līdzēnu dzirnavu, Baložu ezeriņš. Nepietiekamas ūdens noteces dēļ, izveidojušās kūdrāju pļavas un purvi. Augstākās vietas ir Ragankalns, Maizpeļkalns, Bumburu kalniņš, Karatkalniņš, Buļļu kalns. Pagastā ir grants un smilts atradnes. Valsts nozīmes vēstures piemineklis ir Emīla Meldera dzimtās mājas "Spelģi", bet arheoloģijas – Lapaiņu pēdākmens. Interesanti arhitektūras, arheoloģijas un vēstures objekti ir Rencēnu zirga pasta stacija ar verstes stabu, Sīleņu dzīvojamā rija, Rencēnuižas pils apbūves komplekss, Sauļu muižas kungu māja. Rencēnu laukakmens un Ābeļu dižakmens (37 m3).¹¹ Rencēnu pagastā mājvietu daudzu gadu garumā ir guvis pasaules CAMPHILL kustības ciemats "Rožkalni", nodrošinot dzīves, darbošanās un pilnveides apstākļus pieaugušajiem ar garīgas un intelektuālās attīstības traucējumiem. Rencēnu kultūras namā darbojas folkloras kopa "Rota", vokālais ansamblis "Noskaņa", vidējās paaudzes deju kopa, bērnu deju un dramatiskais pulciņš, Dāmu klubiņš, dziesmu draugu kopa "Dedzieda", kas rīko vērienīgu starptautisku sadraudzības koncertu "Ielūdz dziesmu draugu kopa "Dedzieda". Pagastā ir divas bibliotēkas – Rencēnos un Līdzēnos, doktorāts un aptieka. Izceļot sportu, jāmin Latvijas autokrosa Zelta kvartets - Rencēnu autosportisti brāļi Ivo un Uģis Traubergi. Viņi guvuši Eiropas un pasaules mēroga panākumus autokrosā un autosacīkstēs uz ledus IRSI. Nozīmīgākie uzņēmumi ir Z/S "Ezerkalni", Z/S "Mežiņi" (dārzeņu audzēšana), Z/S "Liepiņas" (gaļas lopkopība), Z/S "Mareņi", (piena lopkopība), Z/S "Čakaiņi", Z/S "Stenderes" un Z/S "Sandras". Rencēniešiem rūp sava pagasta teritorijas labiekārtošana. Tikšanās reizē ar VRG pārstāvjiem ir nolemts atjaunot un labiekārtot atpūtas vietu pie Sedas upes (Valmieras- Rūjienas šosejas malā). Ir nepieciešams laukumu aprīkot ar videonovērošanas kamerām, jo iepriekš gādātos masīvkoka galdus un solus pretlikumīgi pārvietoja uz citu vietu. Ir nepieciešams atjaunot Rencēnu estrādei nojumi, uzstādīt apgaismojumu, kas darbosies ar saules baterijām. Līdzēnu ciemata iedzīvotāji cer uzstādīt āra treniņierus.

Valmieras pagasts robežojas ar Valmieras pilsētu un aizņem 101,26 km² lielu platību¹². Pilsētas tuvums ietekmējis arī iedzīvotāju skaitu, tas ir lielākais starp novada pagastiem un tajā ir 3161¹³ iedzīvotājs. Pagasta apdzīvotās vietas koncentrējas galvenokārt pie Valmieras pilsētas – Valmiermuiža, Vanagi, Viestura laukums. Mazāku un lielāku ciemu skaits ir 16. Pateicoties valsts autoceļu un pašvaldību ceļu tīklam, kā arī sabiedriskā transporta kustībai, pilsētas sasniedzamība ir ļoti laba no jebkuras apdzīvotās vietas pagasta teritorijā. Raksturīgi vasarnīcu/mazdārziņu ciemi, kurus izmanto galvenokārt Valmieras pilsētas iedzīvotāji. Valmieras pagasts robežojas ar Gauju. Visā pagasta teritorijā gar Gauju līdz Valkas autoceļam izveidots aizsargājamais ainavu apvidus "Ziemeļgauja". Gaujas vidējais platums pagasta teritorijā ir 50 metri, bet dziļums divi metri.¹⁴ Tās lielākās pietekas pagasta teritorijā ir Krāčupe

⁹ Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

¹⁰ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

¹¹ Valmieras integrētā bibliotēka. Ābeļu dižakmens Rencēnu pagastā. Tiešsaistē. Pieejams:

<https://biblioteka.valmiera.lv/lv/novadpetnieciba/valmieras-apkaime-un-novadi/burtnieku-novads/abelu-dizakmens-rencenu-pagasta/>

¹² Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

¹³ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

¹⁴ Valmieras novada pašvaldība. Valmieras pagasts. Tiešsaistē. Pieejams:

<https://www.valmierasnovads.lv/valmieras-pagasts/>

ar Andrupi, kā arī Melle un Rātes upīte. Pagasts daļēji atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta neitrālās zonas teritorijā. Pagastā ir četri dabas mikroliegumi. Valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi ir sienu un griestu gleznojumi Valmiermuižas dzīvojamā mājā un arheoloģijas piemineklis - sena kulta vieta - Sīmanēnu svētozols. Valmieras pagastā ievēribas cienīgs ir arī Rietekļa kadiķis, kurš ir lielākais un arī skaistākais kadiķis Baltijā. Tam dots dzejnieka Rietekļa vārds, jo dziesmas "Še, kur līgo priēžu meži" vārdu autors dzīvojis tuvējās "Baložu" mājās un bieži mēdzis pie kadiķa atpūsties. Unikāla kultūrvēsturiska vērtība ir Valmiermuižas vēsturiskajai apbūvei, parkam un Iršu dārzam, kur 19.gs. atradās briežu dārzs. Joprojām saglabājusies ir senā klēts ēka, kurā iemājojusi Valmiermuižas alus tirgotava un Alus virtuve, bet lopu laidarā – Valmiermuižas jātnieku skola. Pēc 19.gs. analogiem pils parkā izveidots rotaļu laukums. Valmiermuižas pils parkam līdzās darbojas arī SIA "Valmiermuižas alus", kur muižas bagātā vēsture ir ietekmējusi alus tapšanu un no dabīgām sastāvdaļām nesteidzīgi top alus. Valmiermuižas pils parkā regulāri tiek rīkoti tirdziņi "Gardu muti", kuros ne tikai tirgojas, bet arī svin latviešu gadskārtu svētkus. Izcili ir Valmieras pagasta iedzīvotāju sasniegumi sportā. BMX sporta kalve – treniņu trase "Avotos" ir devusi iespēju iegūt meistarību pasaules slavu ieguvušajam divkārtējam BMX Olimpisko spēļu čempionam Mārim Štrombergam. Sporta dzīve ir neapsīkstoša Valmieras pagastā. Ir iespēja nodarboties ar jāšanas sportu, golfu, tenisu un BMX riteņbraukšanu. Lai arī turpmākajos gados varētu attīstīt aktīva sporta un treniņu nodrošinājumu, pagasta iedzīvotāji savās sapulcēs ir izteikuši nepieciešamos darbus. Ir apspriests jautājums par āra laukumu apgaismojuma ierīkošanu. Apgaismojums ir vajadzīgs arī pie veikala un pie garāžām. Staļļa ēkai ir nepieciešams nomainīt jumta segumu. Lai uzturētu tīrāku vidi, iedzīvotāji rosina Dzirnavu ielā novietot vairāk atkritumu urnas. Pagasta teritorijā ir nepieciešams izbūvēt veloceliņu līdz Pilātu ciemam. Pagastā ir reģistrētas 72 iestādes un uzņēmumi.¹⁵ Lielākie no tiem ir celtniecības un remontdarbu uzņēmumi SIA "Betons", metālapstrādes uzņēmums SIA "Latura LD". Ir vairāki kokapstrādes uzņēmumi – SIA "Ciedra", SIA "Intersija", SIA "Leika", SIA "Vikans", SIA "Zāģeris". Dizaina un drukas pakalpojumu sniedzēji SIA "Artifex" un SIA "Printo". Veiksmīgi darbojas zemnieku saimniecības un dažādi, ar lauksaimniecisko darbību nesaistīti uzņēmumi. Valmiermuižā atrodas ģimenes ārstu prakse, Viestura laukumā – bibliotēka un pasta nodaļa, Vanagos - kultūras nams.

Vecates pagasts atrodas Tālavas zemienes Burtnieku līdzenumā un aptver Burtnieka ezera ziemeļu galu, tas aizņem 89.36 km² lielu teritoriju¹⁶ un to apdzīvo 386 iedzīvotāji¹⁷. Vecates pagastam piegulošajā Burtnieka ezera ziemeļu daļā ir Salacas upes izteka, savukārt austrumu daļā ezerā ietek Rūja un Seda (pa pagasta robežu), kuras plūst pa plašu pārpurvotu palieni. Rietumu daļā izveidojušies vairāki ezeri – Ķiruma (53,5 ha) Rebeles (1,5 ha) un Žērbeles (mazāks par 1 ha) ezers, kā arī vairāki plaši purvi – Sapatas purvs (304 ha), Ķiruma purvs (157 ha). Pagastā ir 4 ciemi - Košķele, Rimeikas, Rūdekas un Vecate. Pagasta teritorija glabā senatnes liecības. 2017. gada vasarā Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūta pētnieka Valda Bērziņa vadībā arheologu komanda no Baltijas un Skandināvijas arheoloģijas centra kopā ar Ķīles universitātes studentiem veica Riņņukalna apmetnes izpēti, kuras laikā izrakumos tika atklāts akmens laikmeta zvejnieka apbedījums. Vecate un visa Burtnieka ezera apkārtnē ir īsta akmens laikmeta atradumu paradīze, lai to akcentētu, Vecatē uzstādīta tēlnieka Matiasa Jansona skulptūra "Vēstures liecinieks", kas veidota kā akmens cirvis. Vecatē nosvinēti arī

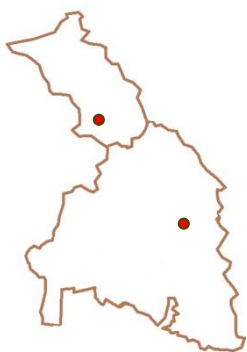
¹⁵ Lursoft datu bāze. Tiešsaistē. Pieejams: <https://www.lursoft.lv/>

¹⁶ Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

¹⁷ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

vēstures zinātņu doktores un arheoloģes Ilgas Zagorskas grāmatas "Senā Burtnieka noslēpumi" atvēršanas svētki. Grāmata stāsta par Burtnieka ezera apkārtnē esošajām akmens laikmeta dzīvesvietām un to izpētes vēsturi.¹⁸ Vecates iedzīvotāju kopiena ir maza, bet saliedēta. Cits citu pazīst, dalās savos priekos un arī skumīgos brīžos. Tikšanās reizē vecatieši nesteidzas mājās, bet izrunā visas savas vajadzības līdz sīkākām niansēm. Pagasts nav liels, bet rūpes pietiek, jo ir nepieciešams atjaunot bērnu atpūtas zonu, Vecates parkā ir jāiestāda jauni kociņi un jāiztīra dīķis, jāizveido celiņu uz Riņņu kalniņu, pie autobusu pieturas nepieciešams apgaismojums. Svarīgs lēmums - vajadzētu vecās pagastmājas tālāko likteni likt sabiedriskajā apspriešanā.

Kocēnu apvienība

Kocēnu apvienībā ietilpst Bērzaines, Dikļu, Vaidavas, Zilākalna un Kocēnu pagasti. VRG darbības teritorijā no šīs apvienības iekļaujas Bērzaines un Kocēnu pagasti.

Bērzaines pagasts atrodas vēsturiskajā Tālavas zemienē Burtnieka līdzenumā. Tā kopējā teritorija ir 55,37 km²¹⁹ un to apdzīvo 543 iedzīvotāji²⁰. Pēdējo 14 gadu laikā to skaits sarucis par 18% (-120 iedzīvotāji)²¹. Pagasta dabas daudzveidību un pievilcību rada ūdenskrātuves - Zilūža ezers, Saules ezers, aizaugušais Velna ezers un Briedes upe, Ežupīte un Budzes upe. Ievērojamākie dabas un kultūrvēsturiskie objekti: Daviņu lielais upurakmens, Daviņu mazais upurakmens, Daviņu – Noriešu kalniņš, Jaunburtnieku kapsēta, senkapi ar krustakmeni, Purmaļu senkapi, Sauliešu senkapi, Lantu senkapi. Pagasta teritorijā atrodas Ežupītes briežu dārzs. Pagastā ir attīstīta uzņēmējdarbība. Galvenais nodarbošanās veids ir lauksaimniecība. Lielākie uzņēmumi: Z/S "Dzintari" (piena lopkopība), Z/S "Zilūži" (piena lopkopība, piena produktu pārstrāde – zīmols "Grasbergs", graudkopība), Z/S "Zēmeles" (augkopība), Z/S "Jaunķīši" (lopkopība, augkopība), Z/S "Amatas" (augkopība), Z/S "Ozoli" (lopkopība). Ar lauku tūrismu nodarbojas viesu mājā "Lantus". Piemājas saimniecība "Māsiņas vistiņas", kas sniedz iespēju iepazīt Latvijas lauku sētai raksturīgos un arī nedaudz eksotiskos dzīvniekus, piedāvā arī izmēģināt peintbola spēli. Pagastā darbojas NVO - sieviešu klubiņš „Sonore” un Bērzaines brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrība. Bērzaines pagasta iedzīvotāji darba gaitās dodas uz Valmieras pilsētu. Ierodoties mājās, viņu vēlēšanās ir būt sakārtotā un patīkamā vidē. Iedzīvotāji sanāksmē ar VRG ir lēmuši par to, ka nepieciešams rekonstruēt bērnu rotaļu laukumu, ir vēlēšanās izveidot āra trenažierus un atpūtas/piknika vietu visai ģimenei. Strādājošie vecāki

¹⁸ Valmieras novada pašvaldība. Novads / Vecates pagasts. Tiešsaistē. Pieejams: <https://www.valmierasnovads.lv/novads/vecates-pagasts/>

¹⁹ Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

²⁰ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

²¹ Reģionālās attīstības indikatoru modulis. Tiešsaistē. Pieejams: <https://raim.gov.lv/?spatvk=1009>

vēlas, lai bērni dienu pavadītu pagasta bērnudārzā. Šobrīd ir nepieciešams grupiņu skaitu palielināt, tam ir pieejamas telpas, kas būtu jāizremontē. Pašdarbnieki saka: vajag vairāk atbalstu pašdarbniekiem, bet tūrisma biznesā iesaistītie uzņēmēji uzsver, ka jāpaplašina tūrisma iespējas, lai rastos interese atbraukt uz Bērzaini. Tam nepieciešama arī ceļu kvalitātes uzlabošana.

Kocēnu pagasts ir viens no lielākajiem Valmieras novadā. Pagasta teritorija ir 184,52 km².²² Arī iedzīvotāju skaits ir otrais lielākais starp Valmieras novada pagastiem - 2860.²³ Kocēnu pagasta centrs atrodas 0,5 km attālumā no Inčukalna - Valmieras autoceļa, 2 km attālumā no Valmieras, bet 110 km no Rīgas.²⁴ Kocēnu pagasts robežojas ar Valmieras novada centru - Valmieras pilsētu, Burtnieku, Bērzaines, Zilākalna, Dikļu, Vaidavas un Kauguru pagastiem, kā arī Cēsu novada Stalbes un Liepas pagastiem. 11. - 12.gs. tagadējā pagasta teritorijā dzīvoja latgaļi, kuriem 1208. - 1223.g. bija sava neliela, no Tālavas neatkarīga zeme Imera. Pazīstamākā seno imeriešu svētvietā bija Zilaiskalns.²⁵ Kocēnu pagastā darbojas vairāk nekā 100 uzņēmumu.²⁶ Lielākie no tiem ir "VTU Valmiera" (vietējie un starptautiskie pasažieru pārvadājumi), SIA "AK12" (autoserviss), Latvijas - Islandes kokapstrādes kopuzņēmums "BYKO-LAT", SIA "R.K.C.F. RENESANSE" (būvniecība), SIA "Venden" (avota ūdens ieguve), SIA "Latmet" (metālapstrāde), SIA "Silviko", SIA "Woodheart" (kokapstrāde), SIA "ECOMARK" (mežizstrāde), SIA "FELIX INTERIOR" (mēbeļu ražošana), SIA "COWCARE" (lopkopības aprīkojuma tirdzniecība), SIA "AUTTRA" (kravu pārvadājumi), SIA "Skārda serviss" (jumta pakalpojumi), SIA "Artisan metal" (metālapstrāde), SIA "Bestes korti" - Bestes tenisa korti un Bestes apartamenti, vīna darītavas "Berga vīns" un "Matildes vīns". Plaši pārstāvēta uzņēmējdarbības joma ir lauksaimniecība un lopkopība. Zemnieku saimniecība "Mazdzervītes", kurā nodarbojas ar piena lopkopību, izveidojusi "Latvijas Steika klubu" un organizē izglītojošas praktiskās steika pagatavošanas nodarbības. Tūrisma nozarē darbojas SIA "Bestes korti", atpūtas komplekss "Mazais Ansis", atpūtas namiņš "Miera osta" pie Libertu dīķa Kocēnos, vīna darītava "Matildes vīns". Kocēnu pagastā "Caurumkrogā" apskatāma unikāla brīvdabas gleznu galerija, kurā pastāvīgi izvietoti novadnieka, mākslinieka Jāņa Staņislava Rozes darbi. Kultūras dzīve Kocēnos koncentrējusies vietējā kultūras namā, vasaras sezonā arī Kokmuižas promenādē. Ar pašvaldības atbalstu 2000. gadā nodibināts „Kocēnu sporta klubs”, tā darbības prioritāte ir florbola attīstība reģionā.²⁷ Florbola komandas „Rubene” katru gadu piedalās Latvijas čempionātā visās vecuma grupās, izcīnot godalgotas vietas. Kocēnu sporta namā tiek rīkoti starptautiski florbola turnīri un dažādu valstu sporta izlašu treniņnometnes. Kocēnu pagasta "Astrās" norisinās SIA "Zirgaudzētava Kocēni" rīkotās vietēja un starptautiska mēroga jāšanas sporta un pajūgu braukšanas sacensības. Rubenē aktīvi darbojas makšķernieku biedrība "Rubenes Anši", kas rūpējas par ūdenstilpju Lielais un Mazais Ansis attīstību un rīko sacensības. Kocēnu pagastā darbojas vairāki pašdarbības kolektīvi, kā arī skautu un gaidu organizācijas. Gan Kocēnos, gan Rubenē ir bibliotēkas - informācijas centri un publiskie interneta pieejas punkti. Kocēnu pagastā darbojas

²² Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

²³ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

²⁴ Valmieras novada pašvaldība. Novads / Kocēnu pagasts. Tiešsaistē. Pieejams: <https://www.valmierasnovads.lv/novads/kocenu-pagasts/>

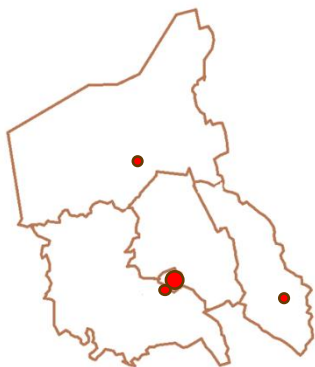
²⁵ Valmieras novada pašvaldība. Novads / Kocēnu pagasts. Tiešsaistē. Pieejams: <https://www.valmierasnovads.lv/novads/kocenu-pagasts/>

²⁶ Lursoft datu bāze. Tiešsaistē. Pieejams: <https://www.lursoft.lv/>

²⁷ Valmieras novada pašvaldība. Novads / Kocēnu pagasts. Tiešsaistē. Pieejams: <https://www.valmierasnovads.lv/novads/kocenu-pagasts/>

divas pamatskolas - Kocēnu un Rubenes. Tāpat Kocēnos darbojas bērnudārzs "Auseklītis" ar filiāli Rubenē. Pirms teritoriālās reformas Kocēnu pagasts bija novada centrs, tā labiekārtošanai tika atvēlēti lielāki finanšu līdzekļi. Tiekoties ar iedzīvotājiem, VRG pārstāvji uzklusēja vairākus būtiskus priekšlikumus no mazāko ciematu iedzīvotāju puses. Iedzīvotāji vēlas rīkot Rubenes ciema svētkus, tos vērojot par interesantu tradīciju. Ir nepieciešams atjaunot vecās kanalizācijas attīrīšanas vietas apzaļumošanu, tas radīs apkārtējo vidi estētiskāku. Iedzīvotājiem rūp ciemata ielu apgaismojuma sakārtošana un papildināšana.

Mazsalacas apvienība

Tajā ietilpst Mazsalacas pilsēta, Mazsalacas pagasts, Ramatas pagasts, Sēļu pagasts un Skaņkalnes pagasts.

Mazsalacas pilsēta. Ziemeļvidzemes gleznainā mazpilsēta Mazsalaca aizņem 2,7 km² plašu teritoriju²⁸ un to apdzīvo 1139 iedzīvotāju²⁹. Mazsalaca atrodas Valmieras novadā, Vidzemes ziemeļrietumu daļā - 20 km no Igaunijas robežas, 44 km no Valmieras, 142 km attālumā no Rīgas, 21 km no Rūjienas.³⁰ Pilsētu šķērso autoceļš Valmiera - Pērnavā (Igaunija) dienvidu – ziemeļu virzienā un autoceļš Valka – Ainaži austrumu – rietumu virzienā. Vissenākās ziņas par Mazsalacu un tās apkārtni sniedz arheoloģiskie pētījumi Zvejnieku apmetnē un kapulaukā Riņņu kalniņā pie Salacas iztekas no Burtnieku ezera. Zvejnieku apmetne bijusi apdzīvota vidējā akmens laikmetā 5000 g. pr. Kr. un kapulaukā izpētīti 315 apbedījumi, kas izdarīti 3000 gadu ilgā periodā. Tas ir visplašākais no pašreiz zināmajiem akmens laikmeta kapulaukiem Ziemeļeiropā. Vēlāk teritoriju apdzīvojuši lībieši un kā mantojumu mums atstājuši daiļskanīgos upju nosaukumus - Salaca, Ķirele, Īge, Ramata. Uzplaukuma gadi sākās ar barona Valtenberģu muižas uzcelšanu, kas atradusies kādreizējās Mazsalacas vidusskolas vietā, datēta ar 1528. gadu. Ar šo muižu saistīta arī Skaņkalna dabas parka izveidošana. Mazsalacai vēsturiski, ģeogrāfiski un saimnieciski izveidojušās ciešas saites ar apkārtnes četriem pagastiem: Ramatas, Sēļu, Skaņkalnes un Vecates pagastu.³¹ Pilsētā un tās apkārtņē tiek rīkoti tradicionāli svētki – "Sveču mežs" Skaņajā kalnā un velosvētki "Ērenpreisam". Mazsalacas vidusskolā mācās

²⁸ Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

²⁹ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

³⁰ Valmieras novada pašvaldība. Novads / Mazsalacas pilsēta. Tiešsaistē. Pieejams:

<https://www.valmierasnovads.lv/novads/mazsalacas-pilseta/>

³¹ Valmieras novada pašvaldība. Novads / Mazsalacas pilsēta. Tiešsaistē. Pieejams:

<https://www.valmierasnovads.lv/novads/mazsalacas-pilseta/>

272 skolēni. Skolēnu skaits sarūk strauji kopš 2008./2009. m.g., kad mācījās 434 skolēni, tolaik vidusskolā strādāja 60 skolotāji un darbojās 3 interešu izglītības pulciņi.³² Mazsalacā ir pirmsskolas izglītības iestāde, kurā darbojas 3 bērnu vecumu grupas.³³ Mazsalacā ir mākslas un mūzikas skola, kultūras centrs, bibliotēka ar bērnu un pieaugušo nodaļu, kā arī novadpētniecības muzejs ar V. Hirtes kokgriezumu ekspozīciju. Mazsalacā ir augsta pilsoniskā aktivitāte. Darbojas vairākas NVO : biedrība „Mazsalacas attīstības projekti”, dibināta 2006. gadā ar mērķi – pilsoniskas sabiedrības attīstība, kultūras, izglītības veicināšana un vides aizsardzība Mazsalacā un tās apkārtnē. Biedrība aktīvi darbojas projektos saskaņā ar izvirzītajiem mērķiem. Biedrība ir iekārtojusi savas telpas, tā realizē projektus, kas nes labumu visdažādākajām sabiedrības grupām Mazsalacā: gan ģimenēm un bērniem, gan jauniešiem, gan citu sociālo grupu pārstāvjiem. Mednieku un makšķernieku biedrības redzes lokā ir vīru hobiji, bet 2008. gadā dibinātajai jaunatnes organizācijai KLUBS MĀJA Mazsalacas nodaļai „Pirmais stāvs” prioritāte ir 15 - 18 g.v. jaunieši³⁴. Jauniešu mērķi ir piedalīties jauniešu apmaiņas projektos, atrast inovatīvus risinājumus, kas padarītu ikdienu krāsaināku. Centralizētā ūdens apgāde un kanalizācija, lai uzlabotu dzīves kvalitāti vietējiem iedzīvotājiem un veicinātu iedzīvotāju atgriešanos. Iedzīvotāju pilsoniskā aktivitāte izpaudās arī apspriedēs ar VRG pārstāvjiem. Daudz vērtīgu ideju tika piefiksētas, lai varam plānot kā tās īstenojamas. Mazsalacas baznīcas fasādei un logiem ir nepieciešams remonts, ir jādomā par minimālas apkures ierīkošanu ziemā. Svarīgs darbs ir pieminekļa “Brīvības cīņās kritušiem Mazsalacas iedzīvotājiem” - atjaunošana. Valsts un starpvalstu tūristu iecienīts apskates objekts ir Skaņākalna parks. Iedzīvotāji nav apmierināti ar šobrīd novada iecelto apsaimniekotāju Vidzemes Olimpisko centru. Skaņākalna parka saimniekam ir jābūt Mazsalacā un kā viņi saka - jātur roka uz pulsa. Jāsagaida lielākas tūristu grupas, jābūt par gidu un ciemiņu uzņēmēju. Vērtīga ideja ir tūristu pārvadāšanai iegādāt elektrovilcieniņu, līdzīgi kā Kuldīgā. Ir nepieciešams uzlabot sporta laukumu pie skolas.

Mazsalacas pagasts aizņem 70,02 km² lielu teritoriju³⁵, to apdzīvo 552 iedzīvotāji³⁶. Mazsalacas pagasts robežojas ar Mazsalacas pilsētu, Sēļu, Skaņkalnes un Ramatas pagastiem un Burtnieku pagastu apvienības Vecates pagastu. Lielākās apdzīvotās vietas ir Priedāji, Parkmaļi, Blāķi, Tiši, Blanka, Unguri, Promulti. 2009. gadā Mazsalacu kopā ar lauku teritoriju iekļāva Mazsalacas novadā, kur Mazsalacas lauku teritoriju izdalīja kā atsevišķu administratīvo teritoriju. 2010. gada 28. janvārī lauku teritorija pārdēvēta par Mazsalacas pagastu.³⁷ Pēdējā Pašvaldību reforma nekādas citas transformācijas neparedzēja, un tā līdz šim pastāv Mazsalacas pagasts. Galvenā uzņēmējdarbība saistās ar lauksaimniecības uz mežsaimniecības produktu ieguvu un pakalpojumu sniegšanu. Nozīmīgākie uzņēmumi Mazsalacas pagastā ir lauksaimniecības kooperatīvā sabiedrība “Lauksalaca”, piena, gaļas ražošana un graudkopība - Z/S “Lojas”, “Vecstrundas”, “Kalnblāķi”, “Zemenes”, “Lazdas”; cūkgaļas un liellopu gaļas

³² Mazsalacas vidusskolas pašvērtējuma ziņojums. Tiešsaistē. Pieejams:

https://www.valmierasnovads.lv/content/uploads/2022/01/Mazsalaca-vsk_Pasnovertejuma_zinojums_2021_majas-lapa.pdf

³³ Mazsalacas pirmsskolas izglītības iestādes “Dārziņš” pašnovērtējuma ziņojums. Tiešsaistē. Pieejams:

https://www.valmierasnovads.lv/content/uploads/2022/04/Darzins_Pasnovertejums_2021_majas-lapa-1.pdf

³⁴ Biedrība “Klubs “Māja” – jaunatne vienotai Eiropai”. Tiešsaistē. Pieejams: <https://www.klubsmaja.lv/>

³⁵ Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

³⁶ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

³⁷ Latvijas Republikas tiesību akti. Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums. Tiešsaistē. Pieejams:

<https://likumi.lv/ta/id/185993-administrativo-teritoriju-un-apdzivoto-vietu-likums>

ražošana - Z/S "Dauguļi", biškopība – Z/S "Kulpji, aitkopība – Z/S "Vecvītiņi", tirdzniecība - SIA "Miks", SIA "Rants", SIA „X-centrs”. Kokmateriālu ražošana Z/S "Melnlībieši. Mazsalacas pagasta iedzīvotājiem, īpaši vecāka gadagājuma, liels izaicinājums ir mobilitātes trūkums. Attālums no tālākajām viensētām līdz novada centram ir 62-70 km robežās. Iedzīvotāju skaita sarukums ir bijis par iemeslu sabiedriskā transporta maršrutu slēgšanai, tādēļ šobrīd netiek nodrošināta dažādu pakalpojumu ērta pieejamība. Iedzīvotāji ar pateicību piemin nesenā pagātnē Vidzemes plānošanas reģiona realizēto mobilitātes projektu, kura mērķis bija izveidot loģistikas sadarbību starp iedzīvotājiem un auto transporta līdzekļu turētājiem, sniedzot informāciju par vadītājiem, kuriem ir iespēja paņemt ceļa biedru brīvajās pasažieru vietās. Iedzīvotāji vēlas šādu pakalpojumu saņemt tuvākajā nākotnē. Otrs ļoti jūtīgs, sociāls jautājums ir saistībā ar vientuļo senioru aprūpi. Iedzīvotāji, kuru ģimenes locekļi devušies darba gaitās uz ārvalstīm, pauda savu vēlēšanos - vecumdienas pavadīt tuvāk savām dzimtas mājām. Ir nepieciešams projekts, kura mērķis būtu Senioru mājas izveide. Tas nodrošinātu primāro veselības aprūpi un cilvēku vēlmi kontaktēties ar sava gada gājuma vienaudžiem. Mazsalacas pagasta uzņēmēji kā būtisku teritorijas attīstības veicinātāju saskata ceļu kvalitātes uzlabošanu. Sliktais ceļu segums pavasara un rudens sezonā apgrūtinā saimniecisko darbību, rada neērtības tūrisma objektu apmeklētājiem, īpaši piekļuvi Salacas upei laivošanas sporta cienītājiem. Uzņēmēji piemin to, ka šķērsojot Igaunijas robežu, ceļu kvalitāte ir krasi labāka.

Ramatas pagasts atrodas Valmieras novada ziemeļu daļā un robežojas ar Igauniju. Tā teritorija aizņem 170.26 km²³⁸ un to apdzīvo 376 iedzīvotāji³⁹. Ievērojamu daļu pagasta teritorijas aizņem purvi: Saklaura – Oļļas purvs, Ķeseļu – Ramatas purvs, Kogulpētes purvs, Pēces un Kundziņu purvi. Daļa no pagasta teritorijas ir iekļauta Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta dabas lieguma zonā "Ziemeļu purvi". Pagastam raksturīga daudzveidība, bagāta dzīvnieku un augu valsts, skaistas dabas ainavas gar Ramatas un Salacas upes krastiem. Ramatā atrodas divi ezeri – Ramatas Lielezers (uz kartēm dažreiz atzīmēts kā Reikulis vai arī Puikulis), kas atrodas Saklaura purvā un zem sūnu segas savienots ar otru mazāku ezeru – Mazezeru. Starp abiem ezeriem pār purva milzīgo, uzpūsto sūnas vāku paceļas neliels smilšu paugurs, kas apaudzis ar priedēm un paegļiem. Tas ir reti sastopams dabas veidojums. Teritoriju šķērso upe Ramata un Ziemeļvidzemes skaistākā upe Salaca. Ievēribas cienīgi apskates objekti ir akmeņi – Ramatas lielakmens un interesantas formas akmens – Velna kariete Kundziņu purvā. Ramatieši lepojas ar Raimonda Paula iedibināto mūzikas un kultūras centru "Līču skola" un tajā rīkotajiem ikgadējiem muzikālajiem pasākumiem. Pagastā ir bibliotēka, iedzīvotāju pulcēšanās telpas un vasaras estrāde. Ievērojams apskates objekts Ramatā ir Rauskas ūdenskrātuve, kuru savulaik izveidojis Zigfrīds Baušenieks. Iedzīvotāji pārsvarā ir nodarbināti savās piemājas saimniecībās un Mazsalacas pilsētas uzņēmumos. Pagastā aktīvi darbojas biedrība „Lauku atbalsta un izglītības centrs "Ramata"", mednieku biedrība „Ramata”. Kopā ar Mazsalacas kultūras centru ir izveidots jauktais koris „Salaca”. Ramatiešu lielākā sāpe ir iedzīvotāju skaits sarukšana. Tā ir ļoti strauja. Desmit gadu laikā vairāk nekā 30%. Ir ļoti svarīgi saglabāt pirmsskolas izglītības iestādi. Tas dos jēlķādu cerību, ka pagastā uz dzīvi atgriezīsies jaunas ģimenes. Iedzīvotājiem ir nepieciešama pludmales zonas iekārtošana pie Ramatas upes. Ir jārisina vides pieejamības problēmas, jo pagastā ir daudz vecāka gadagājuma cilvēki. Liels būtu pašdarbnieku prieks, ja atbalstu saņemtu amatierteātris „Ramata”.

³⁸ Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

³⁹ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

Sēļu pagasta platība ir 61,37 km²⁴⁰, iedzīvotāju skaits ir 317⁴¹. Lielākās apdzīvotās vietas ir Sēļi (pagasta centrs), Idus, Pantene. Robežojas ar Ramatas pagastu un Mazsalacas lauku teritoriju, Rūjienas novada Vilpulkas un Jeru pagastiem un Burtnieku novada Vecates pagastu. Idus, Pantenes un Sēļu muižas parks ir dabas un vēstures objekti Sēļos. Interessants, valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis ir Aņģīšu Velna akmens – pēdakmens, kurā redzami septiņu aitu pēdu nospiedumi. Arheoloģiski nozīmīga ir Pantenes mezolīta laikmeta apmetne. No dižkokiem pieminams Velnozols (apkārtmērs vairāk kā 5 m), kur, pēc vietējo iedzīvotāju nostāstiem, velns sargājis "Dreimaņu" mājas saimnieka zeltu un iedzīvotāji vēl līdz 1950.gadam tam ziedojuši veltes.⁴² Ievērojams ciņģis ir Pantenes svētavots ar garāko virszemes tecējumu Latvijā un 1 m augstu ūdenskritumu.⁴³ Senajā Pantenes novadā pie Pujēnu un Bramaņu mājām atrodas svētakmeņu lauks. Uzņēmējdarbība - SIA "Senču jumti" nodarbojas ar autentisku koka lubiņu jumtu segumu ražošanu un uzklāšanu. Sēļu pagastā svarīgākās nozares ir graudkopība un piena lopkopība. Pagastā strādā 2 kokzāģētavas. Darbojas veikals, Sēļu muižas Tautas nams, sabiedriskā organizācija "Dāmu klubiņš" un bibliotēka. Sēļu pagasts pamatoti lepojas ar daudzveidīgu floru un faunu. Eiropas nozīmes aizsargājamie putni - ūpji, melnie stārķi, griezies, ķikuti, mazie ērgļi, medņi un rubeņi - liecina par labai draudzīgo vidi Sēļos. Nozīmīgākais tūrisma apskates objekts ir Sēļu muižas komplekss. Tajā ik gadus notiek tradicionāli un plašā sabiedrībā gaidīti pasākumi: Sēļu muižas dārza svētki, Leģendu nakts, Mazie Opermūzikas un mākslas svētki. Sēļu iedzīvotāju kopiena ir saliedēta. To kopā saista daudzveidīgie pasākumi, kas tiek organizēti Sēļu muižā. Koncerti un izrādes pulcina publiku no Valmieras un plašākas apkārtnes. Iedzīvotāju sanāsmē ar VRG pārstāvjiem tika lemts: izveidot Sēļu muižas kompleksu kā atsevišķu kultūras un tūrisma struktūrvienību Valmieras novadā. Muižas apsaimniekošanas darbiem nepieciešamo aprīkojumu (trimeri, zāles pļāvēji) vajag uz vietas, nevis vest no Mazsalacas tad, kad pasākums jau pagājis, un zāle palikusi nenoplauta. Ir nepieciešams nomainīt Sēļu muižai logus. Sportiski aktīvie iedzīvotāji vēlas nūjošanas un vingrošanas nodarbības un citas interešu nodarbības (adīšana, tamborēšana) senioriem. Sēļu muižas pašdarbniekiem ir nepieciešams busiņš, lai varētu aizbraukt uz pasākumiem. Ir nepieciešams labiekārtot Sēļu Lielo dīķi, radīt atpūtas vietu ģimenēm ar bērniem, jāierīko āra treniņi pie bērnu laukuma.

Skaņkalnes pagasts aizņem 111,99 km² lielu teritoriju⁴⁴ un tajā dzīvo 594 iedzīvotāji⁴⁵, tas atrodas Valmieras novada ziemeļrietumu daļā. Skaņkalnes pagasts robežojas ar Mazsalacas pilsētu, Mazsalacas un Ramatas pagastu, Vecates pagastu, Braslavas pagastu un Staiceles pilsētu. Pagasts ir bagāts ar daudziem smilšakmens atsegumiem, klintīm, alām un avotiem, to visu var redzēt apmeklējot Skaņkalna dabas parku. Pagasta teritorijā atrodas nepamatoti represēto piemiņas akmens "Sniedzēnos". Arheoloģijas pieminekļi – Jaunvīšēnu senkapi, Rūnu Krustakmens, Skaņkalnes (Lībiešu) un Vikšēnu pilskalni. Pareizticīgo baznīca, Grūbes dzirnavas un Jaunlaņu klēts ir iekļauti vietējās nozīmes arhitektūras pieminekļu sarakstā. Skaņkalnē darbojas Mākslas skola, vidējās paaudzes deju kopā "Skaņaiskalns". Uzņēmējdarbības pamatā

⁴⁰ Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

⁴¹ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

⁴² Projekts "SENVĪETAS.LV". VELNOZOLS – DREIMAŅU OZOLS. Tiešsaistē. Pieejams:

<https://www.senvietas.lv/velnozols-dreimanu-ozols/>

⁴³ Projekts "SENVĪETAS.LV". PANTENES SVĒTAVOTS. Tiešsaistē. Pieejams: <https://www.senvietas.lv/pantenes-svetavots/>

⁴⁴ Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

⁴⁵ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

ir graudkopība, piena lopkopība, kokapstrāde, tūrisms un mežizstrāde. Pagastā darbojas zemnieku saimniecības "Jēru klubs", "Dzintari", „Jaunbomji”, kooperatīvā sabiedrība, kas nodarbojas ar graudu kaltēšanu, lielākais Mazsalacas apvienības kokapstrādes uzņēmums „ZVZ”, lauksaimniecības tehnikas apkopes un remonta punkts, automašīnu apkopes un remonta darbnīca un viesu māja "Vači". Mazsalacas novada kultūras pasākumi vasaras sezonā notiek Skaņkalnes Lībiešu pilskalna estrādē. Populārākie tūristu apskates objekti ir Skaņaiskalns, Bezdelīgu klintis, Dambjupītes alas, Gudzona ala, Dzelves kalna alas, Dzelves kalna atsegumi, Govs ala, Lībiešu pilskalns, Lībiešu upurālas, Skulbergu baznīca, Piemiņas vieta represētajiem. Minētie tūrisma apskates objekti dod lielisku iespēju dažādu infrastruktūras projektu attīstībai. Uzņēmējiem ir iespēja īstenot multiplikatīvas ieceres - savstarpēji sadarboties dažādu pakalpojumu piedāvāšanā: pastaigu taku izveidē, stāvlaukumu ierīkošanā, ēdināšanas pakalpojumu nodrošināšanā. Pagasta uzņēmēji ir ieinteresēti darboties arī lauksaimniecības produktu pārstrādes jomā, attīstot bioloģiski audzētu produktu piedāvājumu.

Naukšēnu apvienība

VRG darbības teritorijā iekļaujas abi tās pagasti - Ķonu un Naukšēnu.

Ķonu pagasta platība ir 88.23 km²⁴⁶ un to apdzīvo 589 iedzīvotāji⁴⁷. Tas robežojas ar Naukšēnu, Vilpulkas, Lodes pagastiem, Rūjienas pilsētu un Igaunijas republiku. To šķērso valsts reģionālie autoceļi – P17 Valmiera-Rūjiena-Igaunijas robeža (Unguriņi), P21 Rūjiena-Mazsalaca, P22 Valka-Rūjiena.⁴⁸ Lielākā apdzīvotā vieta pagastā ir Eriņi. Ķonu pagasts atrodas Vidzemes ziemeļos - Tālavas zemienes Burtnieka līdzenumā un Sakalas augstienes Ērgemes paugurainē. Teritorijā ietilpst daļa no plašā, ledāja morēnas veidotā drumlinu lauka, te atrodas viens no lielākajiem un augstākajiem drumliniem Latvijā – Ķonu kalns. Drumlini un pauguri mijas ar līdzenumiem un purvainām upju ielejām. Lielākā upe ir Rūja ar pietiekām Raudavu, Juldurgu un Supučupīti. Pagasta teritorijā ir kūdras, smilšu un grants krājumi, daudz avotu. Arheoloģijas pieminekļi - Muršu senkapi, Juratas pilskalns, Kalēju un Tīliku senkapi. Kultūrvēsturiski objekti ir Dīķeru un Ķonu muižas, Eriņu muiža un smēde, Ternejas zirgu pasta ēka "Celtņiekos", Ķonu ūdensdzirnavas, Dīķeru barona kapsēta, Ebreju kapsēta, vecākā māja "Supučī", Ļepu un Ķonu krogs, zviedru karaceļu paliekas Reņģu purvā. Ķonos aktīvi darbojas nevalstiskās organizācijas "Ķonu Kalna Dzīves skola", tās mērķis ir veicināt iedzīvotāju radošu dzīvi harmoniskā vidē, un "Jaunatnes tehniskais sporta centrs „Eriņi”". Biedrības aktīvie jaunieši ir iekārtojuši mototrasī,

⁴⁶ Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

⁴⁷ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

⁴⁸ Valmieras novada pašvaldība. Novads / Ķonu pagasts. Tiešsaistē. Pieejams:

<https://www.valmierasnovads.lv/novads/konu-pagasts/>

motokrosa sacensībās piedalās arī Igaunijas motosportisti. Darbojas folkloras kopa „Dzīne”, MMB „Ķoņi”. Galvenie saimnieciskās darbības veidi ir: lauksaimniecība - Z/S „Saktas”, Z/S „Druvas”; lopkopība - Z/S „Pērles”, Z/S „Jaunkliņģeri”, Z/S „Tīrumkalni”, Z/S „Kalnpuķi”, dārzkopība SIA „Nordbery” mežizstrāde un kokapstrāde - SIA „Helda”, SIA „Rostes”, SIA „Ruvena”. Darbojas akmeņu apstrādes uzņēmums SIA „Rūjakmens”, transporta pārvadājumu firma SIA „Norja”, Dukura metālkalumi, galdniecība „Koksne”, celtniecības firma „Valma”; ar tūrismu nodarbojas viesu māja „Ķoņu dzirnavas”, tā ir vienīgā vieta Latvijā, kur vienkopus tiek malti graudi un vērpta vilna, šūtas segas un spilveni, kas pildīti ar dabīgo aitu vilnu. Ķoņu pagasts ir atpazīstams ar Ķoņu kalnu, ar Baltijas ceļa piemiņas zīmi Unguriņos uz Latvijas un Igaunijas robežas, ar Ķoņu dzirnavām. Tūrisma plūsmas nodrošināšanai ir nepieciešams uzlabot ar Igauniju savienjošo ceļu kvalitāti. Pagasta iedzīvotājiem satiekoties ar VRG pārstāvjiem, ir lemts par lietām, kuras nepieciešams sakārtot. Ir jāizveido koordinācijas centrus iedzīvotājiem, to var dēvēt arī par satikšanās vietu. Kā piemērs tiek minēta vieta - Ķoņu zirgu pastā. Iedzīvotāji būtu priecīgi par jaunu pakalpojumu - Bibliotēkas grāmatu busiņu, kurš atvestu lasāmvielu, avīzes un žurnālus. Pagastā nav ceļu norādes uz mājām un iestādēm. Tā ir nepieciešamība Nr.1!

Naukšēnu pagasts ir lielākais pagasts Valmieras novadā pēc tā teritorijas. Naukšēnu pagasts aizņem 192,29 km².⁴⁹ Arī iedzīvotāju skaits ir liels - 1111.⁵⁰ Naukšēnu pagasts atrodas Vidzemes ziemeļos, lielākā daļa atrodas Ziemeļvidzemes zemienes Burtnieku līdzenumā. To šķērso valsts reģionālais autoceļš P22 Valka-Rūjiena.⁵¹ Pagasta ziemeļdaļā no Igaunijas iestiepjas Sakalas augstiene. Šeit vērojams interesants reljefs, skaistas dabas ainavas. Pagasts ir bagāts ar mežiem un purviem. Lielākās upes ir Rūja un Seda. Pagasta teritorijā atrodas vietējās nozīmes īpaši aizsargājamā dabas teritorija – dendroloģiskais stādījums „Naukšēnu muižas parks”. Interesantas apskates vietas – Naukšēnu muiža, Nurmu muiža, Piksāru luterāņu baznīca, Naukšēnu Kābele – pilskalns, dabas pētnieka Daiņa Ozola izveidotā Jēču dabas taka, Jēču dzirnavu parks un nozīmīgs kultūrvēsturiskais objekts – Jēču dzirnavu dobumakmens. Pagastā galvenā uzņēmējdarbības pamatnozare ir lauksaimniecība un kokapstrāde. Naukšēnu pagasta lielākās saimniecības ir SIA „Naukšēni”, kuras pamatnozares ir piena lopkopība un graudkopība, kā arī rapšu un linu eļļas spiešana, rudzu iesala ražošana, un arī dažādu bezalkoholisko dzērienu ražošana. Vēl modernas piena lopkopības saimniecības ir ZS „Tilgaļi” un ZS „Sporas”, kurās ir ap 300 slaucamu govju liels ganāmpulks. SIA „A.D.”, ZS „Kalniņi” ir lielākās graudkopības saimniecības. 10 saimniecības Naukšēnu pagastā saimnieko ar bioloģiskām metodēm, lielākā no tām ZS „Lejaskērzēni”.⁵² Zivsaimniecībai uzpludināts Udzēnu diķis, kuru apsaimnieko SIA „Udzēnu diķi”. Pagastā ir Naukšēnu vidusskola un grupiņa pirmskolas vecuma bērniem. Pagasta kultūras namā darbojas bērnu, jauniešu, vidējās paaudzes deju kolektīvi, līnijdejojotājas un aušanas pulciņš „Ādama brūtes”. Kultūras nama telpās ir arī jauniešu iniciatīvas centrs. Iedzīvotājiem veselības aprūpe tiek sniegta Naukšēnu doktorātā. Doktorātā darbojas SIA „Naukšēnu aptieka” un ģimenes ārsta prakse, kur ir iespējams saņemt zobārsta pakalpojumus, ieskaitot ortodonta palīdzību sakodiena korekcijai, tos sniedz SIA „TAKAS TEHNOLOĢIJA”. Pagastā ir aktīva sporta dzīve, ir stadions un sporta zāle. Naukšēnu pagasta jaunieši darbojas

⁴⁹ Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

⁵⁰ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

⁵¹ Valmieras novada pašvaldība. Novads / Naukšēnu pagasts. Tiešsaistē. Pieejams:

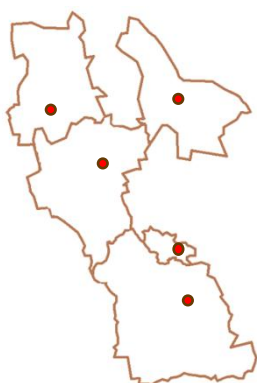
<https://www.valmierasnovads.lv/novads/nauksenu-pagasts/>

⁵² NAUKŠĒNU NOVADA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2019. - 2025. GADAM. I PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS. Tiešsaistē. Pieejama:

https://www.valmierasnovads.lv/content/uploads/2022/01/I_Pasreizejas_situacijas_raksturojums.pdf

Rūjienas sporta skolas vieglatlētikas, basketbola, volejbola sekcijās. Skolā darbojas jauno ugunsdzēsēju sporta komanda. Vakaros sporta zālē notiek pieaugušo florbola un volejbola treniņi. Naukšēnos darbojas vairākas biedrības - pensionāru biedrība „Sarma”, kura organizē dažādas aktivitātes pagasta pensionāriem, mednieku un makšķernieku biedrība „Naukšēni”, BUK Naukšēni. Pulcējot iedzīvotājus uz sanāksmi ar VRG pārstāvjiem, ierodas aktīvākie uzņēmēji un pašvaldības speciālisti. Tiek minēti darbi, kas būtu padarāmi, lai pagasta teritoriju radītu pievilcīgāku: sakārtot Naukšēnu muižas bijušo īpašnieku piemiņas vietu; Pīksāru baznīcai vismaz nokrāsot jumtu; nozāgēt kokus, kas aizēno skaisto Naukšēnu muižu, jo cilvēki izbrauc cauri Naukšēniem un to pat nepamana; attīrīt Rūjas upes krasta daļu, lai varētu nodarboties ar supošanu.

Rūjienas apvienība

Rūjienas apvienības pagasti VRG darbības teritorijā iekļaujas pilnā apjomā.

Rūjienas pilsēta VRG darbības teritorijā iekļaujas ar 7,8 km² lielu platību⁵³ un 2770 iedzīvotājiem⁵⁴. Rūjiena ir pilsēta, kas atrodas vistālāk uz ziemeļiem Latvijā. Attālums līdz Rīgai 150 km. Rūjienas pilsētas vīzija ir: Rūjiena - tīra, droša pilsēta ar plašām pakalpojumu iespējām iedzīvotājiem un viesiem; Rūjiena - mākslas un kultūras centrs; Rūjiena – romantiska mazpilsēta ar vienreizēju kultūrvēsturisko vidi. Rūjienā mēdz dēvēt arī par vislatviskāko pilsētu, jo 95% tās iedzīvotāju ir latvieši. Rūjienā un tās apkārtni gadā vidēji apmeklē vairāk kā 40 tūkstoši tūristu.⁵⁵ Svarīgākās nozares ir pārtikas rūpniecība – piena pārstrāde, saldējuma ražošana, kokapstrāde, mēbeļu ražošana, tekstila izstrādājumu ražošana. Pakalpojumu sfērā jāmin – pārtikas un rūpniecības preču veikali, frizētavas, skaistumkopšanas salons, autoserviss, divas degvielas uzpildes stacijas. Rūjienā ir pieejami dažādi izglītības pakalpojumi. Rūjienā darbojas pirmskolas specializētā izglītības iestāde „Vārpiņa”, Rūjienas vidusskola, Rūjienas sporta skola, Rūjienas mūzikas skola un mākslas skola. Rūjienieši bija pirmie, kas atzina, ka lieli pasākumi veicami ciešā vienprātībā un kopdarbā. Rūjienai vēsturiski, ģeogrāfiski un saimnieciski izveidojušās ciešās saites ar apkārtnes četriem pagastiem: Jeru, Ipiķu, Lodes un Vilpulkas, kā arī ir ciešas ģeogrāfiskas un saimnieciskas saites ar Ķoņu un Naukšēnu pagastiem. Rūjiena lepojas ar trim K.Zemdegas pieminekļiem - "Tālavas taurētāju", "Sējēju" un "Madonnu Orans". Rūjienā aktīvi

⁵³ Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

⁵⁴ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

⁵⁵ Valmieras novada pašvaldība. Novads / Rūjienas pilsēta. Tiešsaistē. Pieejams:

<https://www.valmierasnovads.lv/novads/rujienas-pilseta/>

darbojas vairākas biedrības. Jāizceļ „Rūjienas novada ģimenes atbalsta centrs Vārpiņa”. Organizācijas darbības mērķis ir atbalstīt un veicināt demokrātisku un efektīvu izglītību, sekmēt stipru ģimeņu attīstību, attīstīt un nostiprināt vecāku vēlmi mācīties kopā ar saviem bērniem. Savukārt radošās Rūjienas un apkārtnes pagasta sievietes apvienojušās amatnieku biedrībā "Rūzele". Tikko biedrība ar plašu saietu nosvinēja savu desmito darbības gadu. Biedrība dod neizmērojamu pienesu sabiedrības izglītošanā, amata prasmju sniegšanās un kopienas spēcīnāšanā. Daudz ir paveikts, lai dzīve Rūjienā būtu pievilcīga un tās iedzīvotāji sajostos kā savas pilsētas īsteni patrioti. Tomēr iedzīvotāju tikšanās reizēs ar VRG pārstāvjiem tiek celtas gaismā idejas par uzlabojumiem, kuri vēl jāveic. Nepieciešams - turpināt pilnveidot taku gar Rūjas upi, iztīrīt Rūjas upes krastu un izveidot piestātņi laivām un supotājiem. Ir nepieciešams tirgus laukums blakus autoostai un arī sabiedriskā tualete centrā. Par maz pilsētā soliņu - īpaši senioriem, viņiem ir nepieciešami arī treniņi Ternejas parkā. Jāatjauno bērnu rotaļu laukums. Ir nepieciešams pilnveidot informācijas nodošanu iedzīvotājiem par kultūras pasākumiem. Ir jauniešu organizāciju vēlme veidot Mobilo jauniešu centru - busiņš, piekabe vai treileris, ar kuru uz attālāko jauniešu pulcēšanās vietu nogādāt galda spēles, sporta inventāru, grāmatas un citas nepieciešamas lietas. Vasaras sezonā noteikti jāatjauno Tūrisma informācijas centra darbība un jāizveido digitālais informācijas stands ar apkārtnes karti pilsētas centrā. Ir nepieciešama Koprades virtuve mājražotājiem, lai rīkotu meistarklases un iegūtu jaunas pieredzes produktu pagatavošanā. Tūristu piesaistei nepieciešama "Cūkaušu purva" pastaigu taku labiekārtošana. Iedzīvotājiem nepieciešama arī automazgātava.

Ipiķu pagasta teritorija ir neliela - 67,28 km²⁵⁶, iedzīvotāji vien 183⁵⁷. Ipiķu pagasts atrodas Valmieras novada pašā attālākajā daļā pie Latvijas robežas ar Igauniju. 1999. gadā robežas tālākajā ziemeļu punktā tika atklāta tēlnieka V. Titāna veidotā robežzīme "Baltās nakts". Ipiķu pagasta dienvidu daļā pagasts robežojas ar Vīlpulkas pagastu, rietumos ar Ramatas pagastu. Ziemeļu daļā pagasts 21,7 km garumā robežojas ar Igaunijas Republikas Vilandes apgabala Abjas pagastu. Attālums līdz tuvākai pilsētai Rūjienai ir 19 km. Attālums līdz Rīgai- 183 km.⁵⁸ Pagastā ir viens ciems Ipiķi un viensētas Ipiķu pagastu ar tuvāko pilsētu Rūjienu un tālāk ar novada centru Valmieru savieno autoceļš. Šis autoceļš ir izdevīga transporta maģistrāle Latvijas – Igaunijas tirdzniecības sakaru nodrošināšanai, pierobežas zonas attīstībai un tūristu plūsmai. Nozīmīgākie dabas resursi Ipiķu pagastā ir meži. Vietējas nozīmes arheoloģiskie pieminekļi ir Ķirbeles un Veckabuļu viduslaiku kapsētas un kultūrvēsturiskie objekti Mēra kalniņš, Septiņu muižkungu robežakmens un avots pie "Dzintaru" mājām. Ipiķos dzimis un pavadījis bērnību pirmais Latvijas valsts sūtnis Kārlis Zariņš un ievērojamais Dailes teātra un kino aktieris Harijs Liepiņš. Ipiķos ir arī ievērojamā Igaunijas mitologa Reiņa Seppa māja - muzejs. Galvenās uzņēmējdarbības nozares Ipiķos ir lauksaimniecība, lauksaimniecības produkcijas pirmapstrāde, mežizstrāde. Attīstās arī dārzenu, augļkoku, nelielās platībās arī zemeņu audzēšana, biškopība. Atsevišķas zemnieku saimniecības specializējušās piena un gaļas ražošanā. Ipiķu iedzīvotāju lielākā vēlme ir radīt atbalstošu vidi jauno ģimeņu ienākšanai pagastā. Tas ir izaicinājums, kas līdz šim nav izdevies. Tuvākā risināmā nepieciešamība ir uzstādīt norāžu zīmes pie viensētu ceļiem un dabas apskates objektiem. Ipiķi ir Latvijas vizītkarte- liels daudzums tūristu un viesu ierodas mūsu valstī tieši pa šo ceļu. Ir jāatjauno pirms vairāk kā

⁵⁶ Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

⁵⁷ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

⁵⁸ Valmieras novada pašvaldība. Novads / Ipiķu pagasts. Tiešsaistē. Pieejams:

<https://www.valmierasnovads.lv/novads/ipiku-pagasts/>

desmit gadiem izveidotā apskates vieta pie robežzīmes, jāsakopj Saprašas upes krasts un jāaktualizē informācijas stends.

Jeru pagasts aizņem 125.95 km² lielu teritoriju⁵⁹, iedzīvotāju skaits ir 1148⁶⁰. Pagasta teritorija atrodas starp divām upēm – Sedu un Rūju, robežojas ar Rūjienas pilsētu, Ķoņu, Naukšēnu, Rencēnu, Burtnieku, Vecates, Sēļu un Vilpulkas pagastiem. Pagasta teritoriju šķērso valsts nozīmes autoceļš P – 17 Valmiera – Rūjiena. No vēstures liecībām - 1638. gada Vidzemes arklu revīzijas datos minētas 4 lielākās aprinča muižas - Endzeles, Paipusu, Jeru un Oleru muiža, kuru kungu mājā saglabājušies 18. gadsimta sienu gleznojumu fragmenti un tie ir iekļauti valsts kultūras pieminekļu sarakstā.⁶¹ Pie bijušajām muižām atrodas dabas parki, bet no jauna ir ierīkots Jeru skolas dendroloģiskais parks – Endzeles parka turpinājums. Apskates cienīgs objekts ir smilšakmens alas Rūjas upes krastā. Oleru muiža kā pagasta kultūras centrs kļūst atpazīstamāks gadu no gada. Regulāri tiek rīkoti tematiski pasākumi un koncerti. Oleru muižas parks ir vietējās nozīmes dabas parks. Jeru pagasta apvidum raksturīgi drumlini – lēzeni zemes vaļņi, uz kuriem izveidojušās āres – lauksaimniecībā izmantotās zemes. Jeros ir attīstīta tradicionālā lauksaimniecība - graudkopība, kartupeļu audzēšana, piena - gaļas lopkopība. Lielākie uzņēmumi ir LKS "Daiva" ar vienu no lielākajām graudu kaltēm valstī. Darbojas autoserviss "Tīrumkalni-1", mēbeļu galdniecība "Zaļās pēdas", kura projektē un gatavo mūsdienu mēbeles, koka kāpnes un specializējas logu un durvju restaurācijā. Jeru pagasta teritorijā atrodas Valsts specializētais sociālās aprūpes centrs "Rūja". Šajā pagastā darbojas arī biedrība „Oleru muiža”. Biedrības mērķis ir sabiedriskās un kultūras dzīves organizēšana, kultūrvēsturiskās vides saglabāšana un atjaunošana. Biedrība „Oleru muiža” savu darbību ir uzsākusi 2005.gada sākumā, bet biedrībā iesaistīto cilvēku aktivitātes kultūras jomā aktīvi norit jau kopš 1993.gada.⁶² Biedrība Oleru muižas kompleksu izmanto nekomerciāliem mērķiem, rīkojot tajā publiski pieejamus, bezmaksas vai labdarības sabiedriskos, izglītojošos un kultūras pasākumus, visi ziedotie līdzekļi pilnībā tiek izlietoti muižas kungu ēkas un parka glābšanai. Pasākumu mērķis nav skaitliskais daudzums, bet gan kvalitāte. Jeru pagastā, salīdzinot ar citiem tuvākajiem pagastiem, ir liels iedzīvotāju skaits, tādēļ lielāks ir vajadzību un vēlmju uzskaitījums. Pagasta uzņēmēji vēlas attīstīt amatniecības nozari, īpaši kokapstrādi. Tuvākā nākotnē izaicinājums ir iegādāt amatniecībai nepieciešamos pamatlīdzekļus un modernākas tehnoloģijas, lai tālāk attīstītu jahtu restaurāciju un jaunu peldlīdzekļu būvniecību. Tūrisma jomā ir ieceres paplašināt nakšņošanas vietu piedāvājumu ūdens tūrismam Rūjas upes krastos, kā arī uzstādīt moduļa tipa mītnes, kas izmantojamas gada vēsākajos mēnešos. Produktu pārstrādes jomā Jeru mājražotāji domā par jaunu nišas produktu izveidi. Ir iecerēts vairāk izmantot dabas veltes, ievācot bagātīgo ogu un sēņu ražu Oleru mežos. Vietas potenciāla stiprināšanai un funkcionalitātei, iedzīvotāji min informatīvo norāžu un dabas objektu aprakstu stendu uzstādīšanu. Jauniešu brīvā laika pilnvērtīgākas izmantošanas nolūkos būtu nepieciešams iekārtot telpas Paipusa muižā.

⁵⁹ Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

⁶⁰ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

⁶¹ Valmieras novada pašvaldība. Novads / Jeru pagasts. Tiešsaistē. Pieejams:

<https://www.valmierasnovads.lv/novads/jeru-pagasts/>

⁶² OLERU MUIŽA. BIEDRĪBA. Tiešsaistē. Pieejams: <https://olerumuiza.lv/lv/biedriba>

Lodes pagasta teritorija ir 63.77 km².⁶³ Iedzīvotāju skaits ir 244.⁶⁴ Lodes pagasts atrodas Vidzemes ziemeļrietumos un ir otrais visvairāk uz ziemeļiem izvirzītākais pagasts Latvijā. Attālums līdz Rūjienai ir 13.2 km, bet 58 km ir līdz Valmierai.⁶⁵ Pagasts robežojas ar Vilpulkas, Ķoņu un Ipiķu pagastiem, un Igaunijas Republikas Vilandes apgabala Abjas un Polli pagastiem, un tas ir viens no vismazākajiem pagastiem Latvijā. Lielākās apdzīvotās vietas pagastā ir Lode un mazciems Arakste. Pagastā ir daudz gleznainu ainavu, cauri tā teritorijai plūst Salacas baseinā ietilpstošā Rūjas upe un vairākas mazas upītes. Pagastā atrodas viens no tīrākajiem ezeriem Latvijā – Laņģu ezers, vidējais dziļums 5,2 metri, maksimālais dziļums 18,0 m, 10,3 ha platībā krasta daļa apaugusi ar ezera meldriem un niedrēm, ūdens daļā lēpes un ūdensrozes.⁶⁶ Ezera dzelmē mājā dažādu sugu zivis – līņi, asari, līdakas, plauži, kā arī vēži. Ezers ir iecienīta atpūtas vieta vietējiem iedzīvotājiem, un tuvējās apkārtnes un pilsētas iedzīvotājiem. Kalnalammiku apmetne un Upurakmens, Arakstes muižas stalli un klēts ir valsts nozīmes aizsargājamie kultūras pieminekļi. Kokļu senkapī, Urgu Zviedru akmens ar uzrakstiem un zīmēm – rajona nozīmes kultūras pieminekļi. Īpaši aizsargājamie dabas objekti - Lodes un Arakstes parks. Pagastā darbojas zemnieku saimniecības, palīgsaimniecības un piemājas saimniecības. Lielākās no tām ir Z/S "Kalntontes" un Z/S "Pestas". Lodes iedzīvotāju kopiena ir aktīva un pulcējoties savās apspriedēs ar VRG pārstāvjiem tiek diskutēts par tiešām nozīmīgām un nepieciešamām lietām. Lielākais izaicinājums, kas piešķirtu pagastam jaunu attīstības elpu ir asfaltēts ceļš līdz Lodei. Ceļš pavasara un rudens periodos ir grūti izbraucams un tā uzlabošana jāveic steidzamības kārtā. Ir nepieciešams attīstīt darba vietas, šobrīd vienīgās garantētās darba vietas ir pansionāta filiālē. Iedzīvotāji vēlas sakārtot arī esošo daudzdzīvokļu māju atsevišķu dzīvokļu īpašumtiesības. Daudzi dzīvokļi ir tukši, bet tos būtu iespējams izīrēt, ja vien to īpašnieki pacenstos nokārtot saistības ar Zemes grāmatu. Iedzīvotāji ir lēmuši, ka dzīvojamās mājas "Liepkalni" neapdzīvotā daļā ir jāveic konservācija.

Vilpulkas pagasta platība ir 87.57 km²,⁶⁷ iedzīvotāju skaits tajā ir 453.⁶⁸ Pagasta teritoriju šķērso 1.šķiras valsts autoceļš P-21 Rūjiena –Mazsalaca, 2.šķiras valsts autoceļi: V170 Igaunijas robeža – Virķēni – Rūjiena, V173 Virķēni – Moizakila, V201 Virķēni – Veccelmi.⁶⁹ Vilpulkas pagasta upes Rūja, Pestava, Palmute, Virķupīte un Krāņupīte pieder Salacas upes sateces baseinam. Teritorijā ir divi ciemi – Vilpulka un Virķēni. Pie Virķēnu muižas iekārtots liels brīva plānojuma parks ar daudzveidīgiem koku un augu stādījumiem. Pagastam ir izveidojusies laba sadarbība ar Igaunijas pilsētām – Moisekilu, Karksi-Nuiju un Vīlandi. Tūrisma apskates objekti ir Vilpulkas kalns, Šīvaru dižakmens, Rūjas purvs, Rāmnieku līcis (bijušās Rūjas pamatskolas teritorija). Iedzīvotāju tikšanās reizēs ar VRG pārstāvjiem tika pacelti jautājumi par rīcībām, kas nepieciešams, lai uzlabotu dzīvi pagastā. Tukšs un pamests bērnudārzs rada nomales pamestības sajūtu. Blakus "pagastmājai", bibliotēkai ir neglīts, nesakārtots privātīpašums. Arī daudzdzīvokļu mājās ir nesakārtotības - apkures jautājums, katram sava krāsniņa un pagalmi

⁶³ Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

⁶⁴ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

⁶⁵ Valmieras novada pašvaldība. Novads / Lodes pagasts. Tiešsaistē. Pieejams:

<https://www.valmierasnovads.lv/novads/lodes-pagasts/>

⁶⁶ Valmieras novada pašvaldība. Novads / Lodes pagasts. Tiešsaistē. Pieejams:

<https://www.valmierasnovads.lv/novads/lodes-pagasts/>

⁶⁷ Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

⁶⁸ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

⁶⁹ Valmieras novada pašvaldība. Novads / Vilpulkas pagasts. Tiešsaistē. Pieejams:

<https://www.valmierasnovads.lv/novads/vilpulkas-pagasts/>

pilns ar malkas ielām. Daudz lietas iedzīvotāji nolēma, ka var sakārtot pašu spēkiem - talku veidā. Taču lielāko darbu veikšanai būs jādomā par atbalsta programmām.

Valkas novada Kārķu pagasts

Kārķu pagasts ir vienīgais pagasts, kas no Valkas novada iekļaujas VRG darbības teritorijā. Tas aizņem 121.21 km²⁷⁰ un to apdzīvo 579 iedzīvotāji⁷¹. Pagasta teritorijā ir trīs apdzīvotas vietas - Kārķi, Veckārķi un Vēveri. Kārķu pagasts atrodas Ziemeļvidzemē, Valkas novadā, 160 km no Rīgas, 25 km no Igaunijas robežas, tuvākās pilsētas ir Rūjiena 22 km, Valka 30 km un Valmiera 45 km. Pagastu šķērso 1.kategorijas autoceļš Valka – Rūjiena (ietilpst Ziemeļu stīgā). Pagasta teritorija atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā. Kārķu pagasts ietilpst Ziemeļvidzemes Biosfēras rezervātā.⁷² Daļa Kārķu teritorijas atrodas līdzenumā, daļu šķērso Ērgemes – Dakstu valnis (sīkpauguriene), veidojot skaistu Vidzemei raksturīgu ainavu. Pagastā lielākais ir Bezdibeņa purvs (397 ha) ar ļoti dziļu ezeru vidū. Neparasti ir, ka ezerā nav nekādas dzīvības. Unikāls dabas objekts Sedas krastā ir Spīgu ala un avots Rūcekļītis. No alas dziļēm stundā iztek 77 litri ūdens, kura temperatūra ir 5,5 grādi. Tas ir neparasti auksts ūdens. Reizi gadā – maijā avotiņš san kā bites, zinātnieki skaidro, ka šī skaņa rodas ūdenim gāzoties pazemes ezerā. (Ala atrodas Naukšēnu pagasta teritorijā, taču pie tās pa zemes ceļu var piekļūt tikai caur Kārķiem). Kārķos ir 12 lielāki un mazāki ezeri. Lielākais no tiem Cepša ezers, kas kļuvis par iemīļotu atpūtas vietu. Cauri pagasta teritorijai tek Ķires upe ar tās 9 pietekām. Pagasta robežupe ir Seda, kas ir bagāta ar zivīm. Viena no lielākajām Kārķu pagasta bagātībām ir mežs un dižkoki. Profesora Gunta Eniņa ekspedīciju laikā Kārķos uzmērīti 16 dižkoki, vēsturiski un savdabīgi koki. Ekspedīciju laikā visiem kokiem ar īpašas aparātūras palīdzību, kura garantē 10 metru precizitāti noteica koordinātes. Valsts mēroga dižkoki ir: Naglu dižvītols (6,25 m apkārtmērs), atrodas ceļa Valka – Rūjiena malā. „Naglas” ir alpīnista Imanta Zaula mājas. „Salu” liepa (4,00 m apkārtmērs). Vēsturisks un kulta koks „Saliņu” priede (3,40 apkārtmērs) „Vecjandavu” liepa (4,65 m apkārtmērs), Ulmaņa ozols, Baloža ozols, Mīlestības priede Augstajā kalnā, Soda priede Jaunkārķu parkā.⁷³ Kārķu pagasta iedzīvotāji lepojas ar sava novada dabu, iekārto apskates vietas un pastaigu takas. Īpaši ir domāts par ģimenēm ar bērniem, jo objekti tiek veidoti atraktīvi un izzinoši. Tikšanās reizē ar VRG pārstāvjiem iedzīvotāji atzīmēja to, kas viņuprāt ir uzlabojams un pilnveidojams. Tā, piemēram, maz pārtikas preču ražotāji, ir jāattīsta vietējo produktu pārstrāde, jāuzlabo informācijas apriti starp novada vadību un iedzīvotājiem,

⁷⁰ Valsts zemes dienests. Administratīvo teritoriju un teritoriālā iedalījuma vienību platības

⁷¹ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās

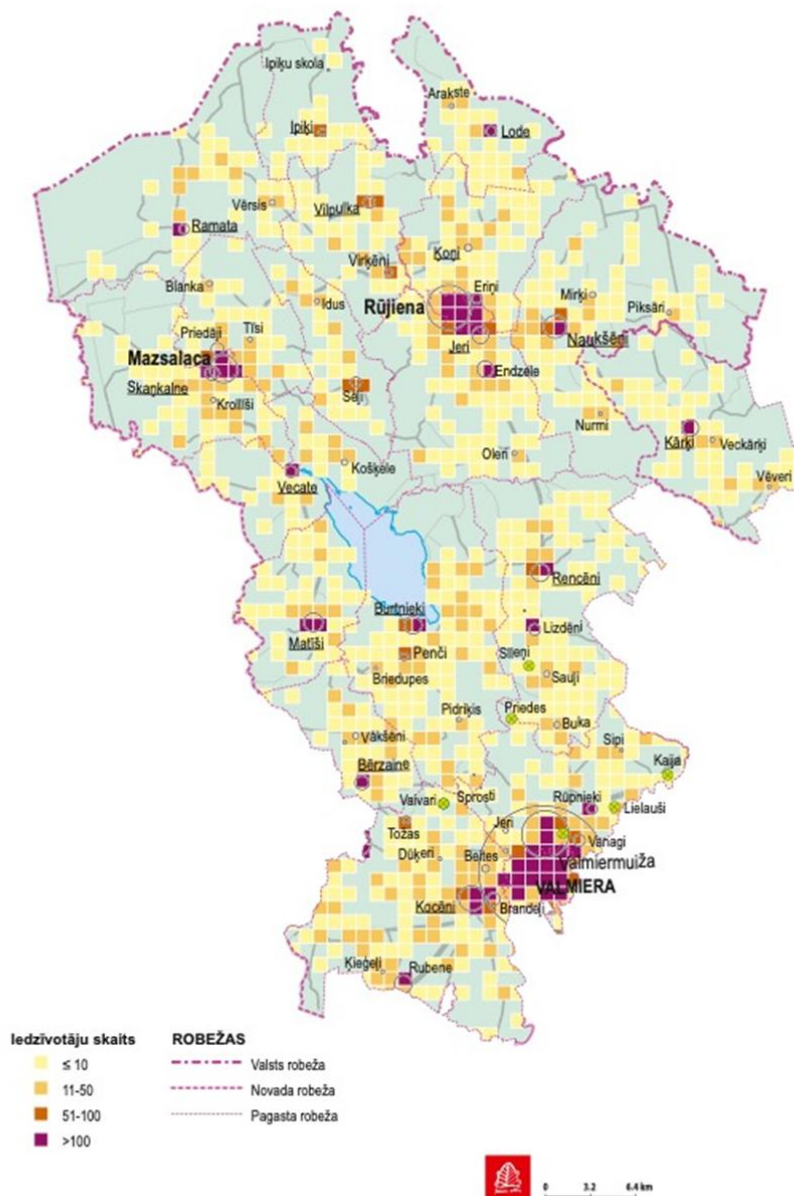
⁷² Valkas novada pašvaldība. Par pagastu. Tiešsaistē. Pieejams: <http://vpb.valka.lv/lv/karku-pagasts-1/karku-pagasts-4/par-pagastu-1>

⁷³ Valkas novada pašvaldība. Par pagastu. Tiešsaistē. Pieejams: <http://vpb.valka.lv/lv/karku-pagasts-1/karku-pagasts-4/par-pagastu-1>

jāizstrādā koncepts par Kārķu popularizēšanu tūristiem. Darba vietu nodrošināšana, dažādu cilvēkiem svarīgu pakalpojumu nodrošināšana (ārstniecība, pasts, zobārstniecība, frizieris, utml.) Atbalsts sociālā riska grupām - pirmspensijas vecuma cilvēkiem, cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem, mazizglītotām personām.

1.1.2. Sociālekonomiskais apskats

Sociālekonomiskā apskata mērķis ir sniegt analīzi par ekonomisko un sociālo situāciju VRG darbības teritorijā. Teritorijas pamatvērtība ir cilvēks. Lai spētu plānot un modelēt iedzīvotāju vajadzību kopumu, izvērtējot visu svarīgāko pakalpojumu nodrošināšanas iespēju, ir jāseko iedzīvotāju skaita dinamikai. SVVA stratēģijas mērķis ir teritorijas vienmērīgas attīstības veicināšana, tādēļ svarīgi ir vērtēt gan iedzīvotāju skaitu, gan izvietojumu. 4. attēlā atspoguļotie dati liecina, ka VRG darbības teritorijā straujāk attīstās 3 centri – Rūjienas un Mazsalacas pilsētu teritorijas un Kocēnu pagasts. Šīs SVVA stratēģijas darbībai ir jāsekmē attālāko teritoriju attīstība, sniedzot atbalstu gan sociāli neaizsargātākajām iedzīvotāju grupām, gan uzņēmējiem.

4.attēls. Iedzīvotāju izvietojums VRG darbības teritorijā

Viens no svarīgākajiem sociālās un ekonomikas sfēras jautājumiem ir izglītības nodrošinājums un pieejamība VRG darbības teritorijā. To varam vērtēt kā visaptverošu izglītības sistēmu ar plašu piedāvājumu pamatzglītības, profesionālās izglītības un mūžizglītības jomās. Izglītības kvalitāte ir Valmieras novada inovāciju un uzņēmējdarbības attīstības pamatā, tā tiešā veidā ietekmē VRG teritorijas attīstības un izaugsmes potenciālu. VRG darbības teritorijā pirmsskolas izglītību nodrošina 10 iestādes un struktūrvienības, pamatzglītību nodrošina 5 izglītības iestādes, vidējo un interešu izglītību – 8 iestādes, interešu un neformālo izglītību – 4 jauniešu un pieaugušo centri. VRG darbības teritorijā ir sekojošas vispārējās izglītības iestādes - pamatskolas: Burtnieku Ausekļa pamatskola, Kocēnu pamatskola, Rubenes pamatskola, Matīšu pamatskola, Rencēnu pamatskola, vidusskolas: Mazsalacas vidusskola (252 skolnieki), Naukšēnu vidusskola (155 skolnieki) un Rūjienas vidusskola (404 skolnieki).⁷⁴

Kultūras pieejamība. VRG darbības teritorijas iedzīvotājiem kultūras pieejamību varam vērtēt ļoti pozitīvi. Kultūras tradīcijas nāk līdzī laikam, daudzviet to pirmsākumi ir pat pirms vairākiem gadsimtiem. Rubenes mācītājmuižā 18. gadsimta beigās izdota pirmā pavārgrāmata latviešu valodā, Mazsalacā dzimis Gustavs Ērenpreiss, kas aizsāka plaši lietoto velosipēdu ražošanu un kura godināšanai katru vasaru notiek svētku velobrauciens viņa dzimtajā pilsētā.⁷⁵ Kultūras piedāvājums ir plašs VRG darbības teritorijā iekļaujošajās pilsētās un pagastu centros – Valmiermuižas pils parkā organizētie koncerti, brīvdabas teātru un filmu izrādes, tradicionālie amatnieku tirdziņi un pat festivāli. Naukšēnu Cilvēkmuzejs sniedz izzinošas ekspozīcijas par cilvēku dzīvi laikmetu griežos. Kokmuižas pils komplekss aicina uz brīnišķīgiem svētkiem no Lieldienu laika līdz pat Ziemas saulgriežiem, savukārt Sēļu muižas kompleksā ir iespēja apskatīt profesionālu un amatieru mākslinieku darbu izstādes, klausīties opermūziku un tikties ar Latvijā pazīstamiem un godātiem cilvēkiem. Skaņākalna dabas parks ir atpazīstams ar sveču pasākumu ziemas sākumā, bet Rubenes baznīca, kurā savulaik katoļu priesteris Indriķis sarakstīja Indriķa Livonijas hroniku - aicina uz garīgās mūzikas koncertiem. Novadā darbojas trīs muzeji, kā arī pie kultūras centriem izveidotās izstāžu zāles, saietu nami, brīvdabas estrādes un amatniecības centri.

Sportisko nodarbjū iespējas. Teicamā sporta infrastruktūra veicina aktīvu brīvā laika pavadīšanu un nodarbošanos ar profesionālo sportu VRG darbības teritorijā. Valmieras pagastā atrodas olimpiskā čempiona Māra Štromberga pirmā treniņu vieta - BMX trase "Avotos", turpat ir pieejams golfa laukums ar spēles apguvi trenera klātbūtnē, tenisa korti, klinšu kāpšanas siena, mini auto atrakciju vieta bērniem "Ferma" un mini golfa laukums. Panākumus gūst Rūjienas sporta skolas audzēkņi, bet Kocēnu sporta nams un Rubenes ciema sporta zāle ir Latvijas florbolistu panākumu kalve. Burtnieku pagasta "Burtnieku zirgaudzētavā", Kocēnu pagasta "Zirgaudzētavā Kocēni" un Valmiermuižas zirgaudzētavā "Valmiermuižas stallis", jaunieši un visu vecumu interesenti apgūst jāšanas un pajūgu vadīšanas prasmes. Burtnieka ezera pludmales ir labiekārtotas sportiskai atpūtai, supošanai un burāšanai. Rubenes ciema dīķī Lielais Ansis ir iespēja baudīt makšķerēšanas prieku. VRG darbības teritorijā sporta aktivitātes un dislokācijas piedāvā gan pašvaldība, gan privātie uzņēmēji.

⁷⁴ Valmieras novada pašvaldība. Novads / Izglītība / Izglītības iestādes. Tiešsaistē. Pieejams: <https://www.valmierasnovads.lv/novads/izglitiba/izglitibas-iestades/>

⁷⁵ Valmieras novada pašvaldība. Novads / Kultūra. Tiešsaistē. Pieejams: <https://www.valmierasnovads.lv/novads/kultura/>

Veselības aprūpe. Kvalitatīvu veselības aprūpi VRG darbības teritorijas iedzīvotāji saņem Valmieras pilsētā, tajā ir IV līmeņa ārstniecības iestāde "Vidzemes slimnīca" un ambulatoro pakalpojumu sniedzējs SIA "Valmieras veselības centrs". VRG darbības teritorijā darbojas SIA "Mazsalacas slimnīca" un 14 ģimenes ārstu prakses pagastu centros. Sociālo lietu pārvaldes Veselības aprūpes nodaļa nodrošina trīs feldšerpunktu un veselības punktu darbību. Teritorijas iedzīvotājiem atsevišķu pagastu ārstu prakšu vietās ir pieejama arī aptieka.⁷⁶

Tehniskā infrastruktūra. VRG darbības teritoriju šķērso maģistrālais gāzesvads Tallina – Vireši, 330 kV elektropārvades līnijas starp Latviju un Igauniju Valmiera – Tartu un Valmiera – Tsirgulina un piecas 110 kV elektropārvades līnijas, kas Valmieru savieno ar Rūjienu, Aloju, Valku, Smiltēni un Ieriķiem.⁷⁷

Uzņēmējdarbība. Valmieras novadā un Valkas novada Kārķu pagastā uzņēmējdarbība ir aktīva, un šī pozitīvā dinamika iespaido arī VRG darbības teritorijas attīstību. Ekonomiski aktīvi ir pagasti, kas atrodas tālāk no novada centra, īpaši Rūjienas un Kocēnu apvienībās. Ekonomiski aktīvie uzņēmumi novadā ir 4430, no tiem Valmierā – 2031 (2019. gadā). VRG darbības teritorijā lielākie uzņēmumi pēc apgrozījuma ir Valmiermuižas alus darītava, kokapstrādes un koka mēbeļu ražotājs "BYKO-LAT", Rūjienas saldējums. Kocēnu apvienības eksporta rādītājs starp novadiem 2020. gadā bija otrais lielākais Latvijā, aiz Mārupes novada (ar lidostu), proti, augstākie eksporta ienākumi uz vienu iedzīvotāju.⁷⁸ Pēdējo gadu laikā eksportētāju uzņēmumiem pievienojās arī SIA "Woodheart", dizaina mēbeļu ražotāji no Kocēnu pagasta. VRG lauku teritorijā izceļas lieli un moderni lauksaimniecības uzņēmumi. Tie ir Jeru pagasta Z/S "Ceriņi", Latvijas ražīgākā piena ganāmpulka turētāji, pirmā starpvalstu lauksaimnieku kooperatīva "E-Piim" līdzdibinātāji. Lodes pagastā Z/S "Kalntontes" un Sēļu pagastā Z/S "Druvas" ir modernas piena fermas, savukārt bioloģiskie dārzeņu audzētāji un pārstrādātāji ir Z/S "Mežiņi" Rencēnu pagastā. Latvijā ievēribu guvusi vīna ražotne SIA "Bauņu sēta", katru gadu vīndaru konkursā kādu no ražojumiem apbalvo ar medaļu. Valkas novada Kārķu pagastā jāizceļ eksportam orientēts mēbeļu ražošanas uzņēmums SIA "WEGA" un daudznozaru bioloģiskā saimniecība Z/S "Jasmīni". 2022. un 2023.gadā veidojas arī jauni izaicinājumi dažās uzņēmējdarbības jomās. Kā vienu no tām ir jāmin sabiedriskās ēdināšanas attīstība ar orientāciju uz pašvaldības iestāžu ēdināšanas pakalpojumu nodrošināšanu. VRG pēdējos divus gadus darbojas kā partneri Vidzemes plānošanas reģionam un biedrībai "Latvijas Lauku forums" projektā "CITIES 2030" ("Sadarbībā balstīta ilgtspējīgu un drošu pārtikas sistēmu veidošana "Food2030" mērķu sasniegšanai"). Projekta darbības fokuss ir pirmskolas un skolu ēdināšanas pakalpojuma uzlabošana, nodrošinot iespējami plašāku vietējo ražoto produktu iekļaušanu bērnu maltītēs, piesaistot pakalpojumu sniegšanai vietējos uzņēmējus, tādējādi realizējot arī īso piegāžu ķēžu risinājumus. VRG ir uzsākusi sadarbību ar ēdināšanas pakalpojumu nodrošinātājiem un, veidojot sadarbību ar produktu ražotājiem, pašvaldību iepirkumu

⁷⁶ Valmieras novada pašvaldība. Sabiedrība / Sabiedrībai / Veselības aprūpe. Tiešsaistē. Pieejams:

<https://www.valmierasnovads.lv/sabiedriba/sabiedribai/veselibas-aprupe/>

⁷⁷ Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022. - 2038. un Valmieras novada attīstības programma 2022. - 2028. Esošā situācija. Tiešsaistē. Pieejams:

https://www.valmierasnovads.lv/content/uploads/2022/11/valmieras_nov_esosa_situacija.pdf

⁷⁸ Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022. - 2038. un Valmieras novada attīstības programma 2022. - 2028. Esošā situācija. Tiešsaistē. Pieejams:

https://www.valmierasnovads.lv/content/uploads/2022/11/valmieras_nov_esosa_situacija.pdf

speciālistiem, šefpavāriem un uztura speciālistiem, šajā plānošanas periodā cer sasniegt rezultātu: bērni ar prieku ietur gardu un veselīgu maltīti, viņi novērtē vietējo produktu.

Iedzīvotāju skaits un tā izmaiņas. 2.tabulā apkopoti PMLP un CSP publiskotie dati un to dinamika 14 gadu intervālā. Datu atšķirības nosaka mērķi un metodes ar kādām dati tikuši apkopoti. CSP iedzīvotāju skaitā iekļauj Latvijas pastāvīgos iedzīvotājus jeb personas, kuras Latvijā dzīvo vai kurām ir nodoms dzīvot vismaz 12 mēnešu ilgu posmu, savukārt PMLP uztur Fizisko personu reģistru. Atspoguļotajai situācijai būs noteicoša loma SVVA stratēģijas realizēšanā, tādēļ jau tagad ir jāapzinās sagaidāmie riski ilgtermiņā - darbspējīgā vecuma iedzīvotāju samazināšanās (sabiedrības novecošanās un migrācija). Kā redzams tabulas datos, ir pagasti, kuros iedzīvotāju skaits sarucis pat par 47% (Sēļu pagasts). VRG sadarbībā ar pašvaldībām var uzlabot šos rādītājus, veicinot iedzīvotāju piesaisti ar darbavietu, izglītības iespēju, drošu un patīkamu dzīves apstākļu piedāvājumu.

Teritorijas iedzīvotāju nodarbinātības tendenču analīze. Lai sniegtu informāciju par VRG darbības teritorijas iedzīvotāju nodarbinātību, ir apkopoti dati par nodarbinātības dinamiku 6 gadu intervālā (skatīt 3.tabulu). VRG darbības teritorijā nodarbinātības tendences ir līdzīgas Latvijai kopumā. Gan nodarbināto skaitam, gan pašnodarbināto skaitam VRG darbības teritorijā un Latvijā kopumā pēdējos 6 gados ir tendence pieaugt. Tā kā iedzīvotāju skaits teritorijā un Latvijā kopumā samazinās, ir būtiski pieaudzis nodarbināto īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā. Arī pašnodarbināto personu skaits VRG darbības teritorijā, Valmieras novadā un valstī kopumā ir pieaudzis par 10%.

3.tabula. Nodarbināto cilvēku skaita izmaiņas 6 gadu periodā VRG darbības teritorijā⁷⁹

Apvienība	Vidējais nodarbināto skaits (cilv.)		Pašnodarbināto skaits (cilv.)		Nodarbināto īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā (%)	
	2014	2020	2014.	2020.	2014.	2020.
Burtnieku pag.	230	234	26	68	20	25
Matīšu pag.	110	127	19	22	15	20
Rencēnu pag.	197	157	31	39	16	15
Valmieras pag.	1008	1256	75	91	30	41
Vecates pag.	50	62	25	20	18	21
Burtnieku apvienības VRG iekļautās ter. rādītāji	1595	1836	176	240	18%	28%
Bērzaines pag.	70	62	11	8	14	14
Kocēnu pag.	1265	1176	85	112	47	47
Kocēnu apvienības VRG iekļautās ter. Rādītāji	1335	1238	96	120	29%	34%
Mazsalaca	405	349	34	49	35	37
Mazsalacas pag.	52	113	17	20	12	24

⁷⁹ Centrālā statistikas pārvalde. Tiešsaistē. Pieejams: https://data.stat.gov.lv/pxweb/lv/OSP_PUB/START/DVA050REL/

Ramatas pag.	95	55	30	37	30	25
Sēļu pag.	39	22	11	6	13	8
Skaņkalnes pag.	88	81	23	23	16	18
Mazsalacas apvienības kopējie rādītāji	679	620	115	135	21%	27%
Ķonu pag.	149	194	36	36	29	39
Naukšēnu pag.	362	337	40	39	32	35
Naukšēnu apvienības kopējie rādītāji	511	531	76	75	24%	32%
Rūjiena	832	839	63	82	30	34
Ipiķu pag.	21	17	3	3	15	9
Jeru pag.	326	314	26	27	27	29
Lodes pag.	42	48	20	11	21	19
Vilpulkas pag.	47	44	22	22	14	10
Rūjienas apvienības kopējie rādītāji	1268	1262	134	145	27%	33%
Valkas nov. Kārķu pag.	95	80	37	35	21	21
VRG teritorijā	5483	5567	634	750	27%	31%
Valmieras novadā	20 369	22 112	1 679	1 825	33%	41%
Latvija	856 363	910 832	44 225	58 456	42%	51%

Bezdarbs. Lai iegūtu informāciju par bezdarba situāciju novadā, tika izmantoti NVA dati par bezdarbnieka statusu ieguvušo cilvēku skaitu. NVA šādus datus apkopo par Valmieras novadu kopumā un minētie skaitļi neattiecas tieši uz VRG darbības teritoriju - tie ir informatīvi.⁸⁰ Saskaņā ar NVA sniegto informāciju bezdarba līmenis Valmieras novadā 2021. gada 1. oktobrī bija vien 3.1% no darbaspējas vecumā esošajiem iedzīvotājiem. Bezdarba līmenis, kurš ir 4-5% līmenī norāda uz to, ka jebkurš strādājošais, kurš vēlas strādāt, konkrētajā teritorijā var atrast darbu, bezdarba līmenis, kas ir zemāks par 4-5%, norāda uz to, ka konkrētajā teritorijā darbaspēka nepietiek, un darba devēji nereti ir spiesti konkurēt par darbiniekiem nevis otrādi. Svarīgi ir analizēt arī bezdarba līmeni riska grupā - tie ir jaunieši vecumā no 19-29 gadiem un vecāka gadagājuma cilvēki (55-60). 2023.g. 30.04. novadā ir reģistrēti 83 bez darba esoši jaunieši un 139 – vecuma grupā 55-60 gadi.⁸¹

Valmieras novadā ir veikts plašs teritorijas attīstības pētījums.⁸² Sociologi ir izstrādājuši dažādus demogrāfiskās attīstības modeļus. Pētījuma rezultāti uzrāda tendenci, ka Valmieras novadā dzimstība pieaugs līdz 2023. gadam (ieskaitot), bet vēlāk tā samazināsies. Analīze par skolas vecuma grupām parāda tendenci, ka bērnu skaits sākumskolas vecuma grupā pieaugs līdz 2025. gadam, vēlāk samazināsies, savukārt 5.-9. klašu grupā pieaugs pēc 2027. gada. Vidusskolas vecuma grupā skaits līdz 2026. gadam augs, bet vēlāk samazināsies, 2030. gadā

⁸⁰ Nodarbinātības valsts aģentūra. Reģistrēto bezdarbnieku skaits sadalījumā pa pilsētām un novadiem.

Tiešsaistē. Pieejams: <https://www.nva.gov.lv/lv/bezdarba-statistika>

⁸¹ Nodarbinātības valsts aģentūra. Reģistrēto bezdarbnieku skaits sadalījumā pa pilsētām un novadiem.

Tiešsaistē. Pieejams: <https://www.nva.gov.lv/lv/bezdarba-statistika>

⁸² SIA "Grupa93" izstrādātais demogrāfiskās analīzes modelis, 2021.g.

sasniedzot 2021. gada līmeni. Sākot ar 2024. gadu tiek prognozēts bērnu skaita samazinājums vecumā no 1–6 gadiem, un tas turpinās negatīvi ietekmēt arī citas vecuma grupas turpmākajos gados. Saskaņā ar prognozes modeļa rezultātiem, pensijas vecuma iedzīvotāju skaits iespējams saglabāsies praktiski nemainīgs. Lai nelabvēlīgās demogrāfiskās tendences neīstenotos, VRG un pašvaldībai sadarbojoties, jāīsteno mērķtiecīga ģimeņu atbalsta politika, jārod iespējas uzņēmējdarbības un nodarbinātības veicināšanai (industriālā politika). Svarīgi redzes lokā paturēt sociālās riska grupas, pirms pensijas un pensijas vecuma cilvēkus. VRG ir jāīsteno rīcības, kas palīdzētu senioriem iekļauties sabiedrības norisēs.⁸³

Tūrisma attīstība. VRG darbības teritorija ietver plašu tūrisma objektu un maršrutu klāstu, kas sastāv no dabas teritorijām, kultūrvēsturiskā mantojuma, aktīvās un rekreatīvās atpūtas, kultūras pasākumiem un teritorijā esošo lauku tūrisma saimniecību piedāvātajiem pakalpojumiem. VRG darbības teritorijas būtiska sastāvdaļa ir vairāk kā 17 dabas objekti un dabas tiešā klātesamība, VRG atrodoties gan nelielai daļai Gaujas nacionālajā parka, gan Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta.⁸⁴ Tūristi par galamērķi var izvēlēties Skaņākalna dabas parku Mazsalacā, kas ir Salacas ielejas pērle un priecē ar vairākiem smilšakmens atsegumiem un alām, gan Rūjas upes palienes taku, kas ar savu dabas mainīgumu apbur ikvienā gadalaikā, gan Zilokalnu, kas ir tautas brīvības un mīlestības simbols, un tas vienmēr apvīts ar dažādiem nostāstiem un teikām. Populāra un apmeklēta ir Rubenes baznīca, kurā ir izveidota multimedijāla ekspozīcija, kas integrēta atjaunotā interjerā un ar interaktīvi vadāmu videoprojekciju palīdzību stāsta par apkārtnes vēsturi no 13. gs. līdz mūsdienām, īpaši akcentējot Livonijas Indriķa ieguldījumu.⁸⁵ Aktīvā tūrisma cienītājiem VRG darbības teritorijā ir iespēja doties braucienos ar velosipēdu vai tūrisma maršrutus izstaigāt kājām. VRG darbības teritorijā atrodas "Zaļā dzelzceļa" tīklojums, kur tika veikti infrastruktūras uzlabojumi, kopējā projektā sadarbojoties 6 Vidzemes VRG.⁸⁶ Maršruts ved caur laukiem, mežiem, purviem, pāri upēm līdz Ainažu molam. No Mazsalacas pa "Zaļo dzelzceļu" var doties Limbažu virzienā, kur pie Puikules stacijas ceļš savienojas ar maršrutu "Ainaži – Valmiera". Populārs tūrisma un aktīvās atpūtas galamērķis ir laivošana vai braukšana ar SUP dēļiem pa VRG darbības teritorijas upēm un ezeriem – Gauju, Salacu, Rūju, Sedu, Briedi un Burtnieku ezeru. Tūrisma pieprasījuma augošā tendence labvēlīgi ietekmē uzņēmējdarbības attīstību - SUP dēļu, laivu un velosipēdu nomas uzņēmumus, arī izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu sniedzējus. Ir apkopoti dati par tūristiem piedāvāto naktsmītņu kapacitāti VRG darbības teritorijā. 5. attēlā redzamās Diagrammas kreisās puses stabīnā norādīts naktsmītņu skaits. Analizējot piedāvāto naktsmītņu skaita dinamiku VRG darbības teritorijā, tika secināts, ka skaita samazināšanos, visticamāk, ir ietekmējusi Covid-19 pandēmija. Stabilitāte ir vērojama vienīgi Naukšēnu pagasta tūrisma

⁸³ Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022. - 2038. un Valmieras novada attīstības programma 2022. - 2028. Esošā situācija. Tiešsaistē. Pieejams:

https://www.valmierasnovads.lv/content/uploads/2022/11/valmieras_nov_esosa_situacija.pdf

⁸⁴ Valmieras tūrisma informācijas centrs (VISIT VALMIERA). Ko redzēt un darīt / daba. Tiešsaistē. Pieejams:

<https://visit.valmiera.lv/ko-redzet-un-darit/?category=46&territory=0&access=0&type=&postType=objects&action=objects&filterp=1>

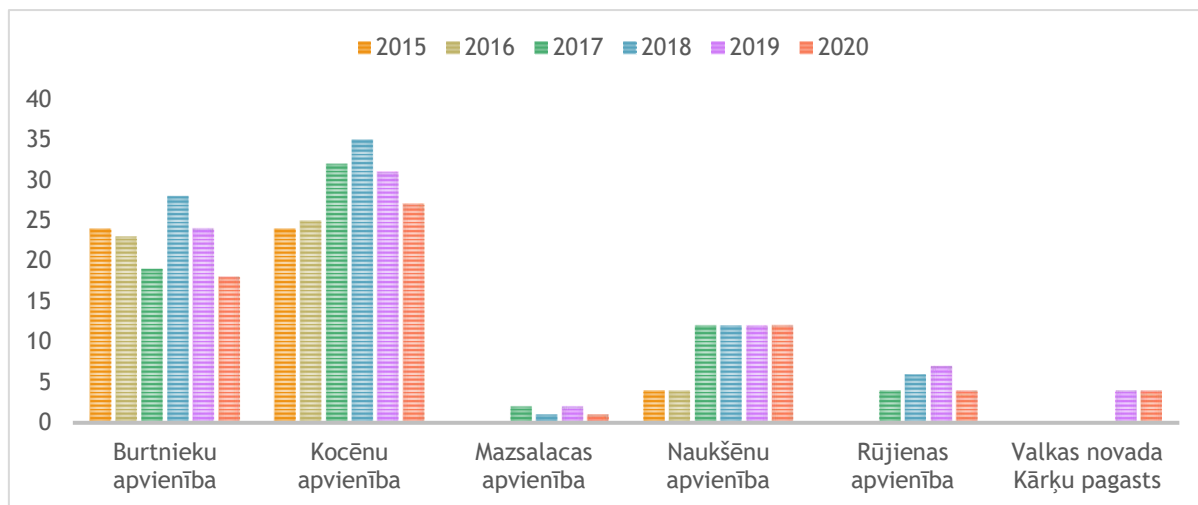
⁸⁵ Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022. - 2038. un Valmieras novada attīstības programma 2022. - 2028. Esošā situācija. Tiešsaistē. Pieejams:

https://www.valmierasnovads.lv/content/uploads/2022/11/valmieras_nov_esosa_situacija.pdf

⁸⁶ Biedrība "Jūrkante". LEADER – sadarbības projekti. Tiešsaistē. Pieejams:

<https://www.jurkante.lv/category/sadabibas-projekti/projekta-zalais-velo-cels-uznemeju-aktivizesanas-iespejas-nr-19-00-a019-332-000004/>

mītņu piedāvājumā. SVVA stratēģijas ieviešana veicinās tūrisma pakalpojuma segmenta attīstību visā darbības teritorijā, īpaši Mazsalacas un Kārķu apvienību lauku apvidos.⁸⁷

5.attēls. Viesnīcas un citas tūristu mītnes gada beigās VRG darbības teritorijā⁸⁸

1.1.3.Vietējās rīcības grupas darbības teritorijas pamatojums

VRG dibināšanas laikā (2006.g.), tās teritorijā iekļāvās Mazsalacas, Naukšēnu un Rūjienas novadi, 2008.g. VRG darbības teritorijai pievienojās Valkas novada Kārķu pagasts, kā arī Burtņieku un Kocēnu novada atsevišķi pagasti. VRG darbības teritorija 2023.-2027.gada periodā nav izmainījusies, salīdzinot ar diviem iepriekšējiem SVVA stratēģijas realizācijas periodiem, kuru norises laiki bija 2009.-2013.gadam un 2014.-2020.gadam. Pēc administratīvi teritoriālās reformas no 2021. gada 1. jūlija, apvienojoties Burtņieku, Rūjienas, Mazsalacas, Naukšēnu, Kocēnu novadiem un no jauna pievienojoties Strenču novadam (Strenču un Sedas pilsētas un Jērcēnu, Plāņu un Trikātas pagasti), tika izveidots Valmieras novads. Tā ir VRG darbības teritorijas nozīmīgākā daļa. Savukārt reformu rezultātā jaunizveidotā Valkas novada VRG darbības teritorijā joprojām VRG iekļaujas Kārķu pagasts, un tie ir 6% no VRG kopējās darbības teritorijas. Iekļaujoties VRG darbības teritorijā, Valmieras un Valkas novadu pagasti mērķtiecību un ieguvumu saskata:

- ⇒ ērtā, labi sasaistošā satiksmes ceļu tīklā (virzieni Valmiera-Rūjiena-Igaunijas robeža un autoceļu maršruts „ziemeļu stīga”, kas ir galvenais tūrisma plūsmas virziens);
- ⇒ kopējos dabas ģeogrāfiskos apstākļos (Salacas baseins, ar to saistītais Burtņieku ezers, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts);
- ⇒ vēsturiskā sadarbībā starp teritorijām Valmieras novadā un veicina pār novadu sadarbību ar Valkas novada Kārķu pagastu.

⁸⁷ Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022. - 2038. un Valmieras novada attīstības programma 2022. - 2028. Esošā situācija. Tiešaistē. Pieejams:

https://www.valmierasnovads.lv/content/uploads/2022/11/valmieras_nov_esosa_situacija.pdf; Centrālās statistikas pārvaldes dati

⁸⁸ Centrālā statistikas pārvalde. Viesnīcas un citas tūristu mītnes reģionos, valstspilsētās un novados

1.2. PARTNERĪBAS PRINCIPA NODROŠINĀŠANA

Teritoriālā pārstāvniecība ir vienmērīgi sadalīta visā VRG darbības teritorijā. Tā ir atbilstoša arī teritorijas apdzīvotībai. VRG pārvaldes institūcijas (valdes) izveidē ir ņemti vērā gan pagastu apvienību pārstāvības nepieciešamība, gan uzņēmējdarbības un sociālo grupu pārstāvošo locekļu iesaiste. Pārvaldes institūcija veidota tā, lai pārstāvēta būtu iespējami visa VRG darbības teritorija.

Sabiedrības mērķgrupu pārstāvniecība. Patlaban partnerības 58 biedri pārstāv visas no vietējās attīstības viedokļa galvenās mērķgrupas. Aktīva ir sabiedriskā sektora (NVO) darbība un pārstāvība. VRG augstākā lēmēj institūcija ir biedru kopsapulce, tātad svarīgāko jautājumu izlemšanā ir nodrošināta visu šo mērķgrupu klātbūtne.

VRG lēmēj institūcija ir valde. Lai tiktu nodrošināts partnerības princips, valdi veido 11 personas, kas pārstāv:

- ⇒ pašvaldību intereses (2)
- ⇒ uzņēmēju intereses, tostarp lauksaimnieku intereses (3)
- ⇒ NVO – tostarp lauku sieviešu un jauniešu intereses (6)

Projektu vērtēšanas komisijas 9 locekļu starpā interešu pārstāvība sadalās šādi:

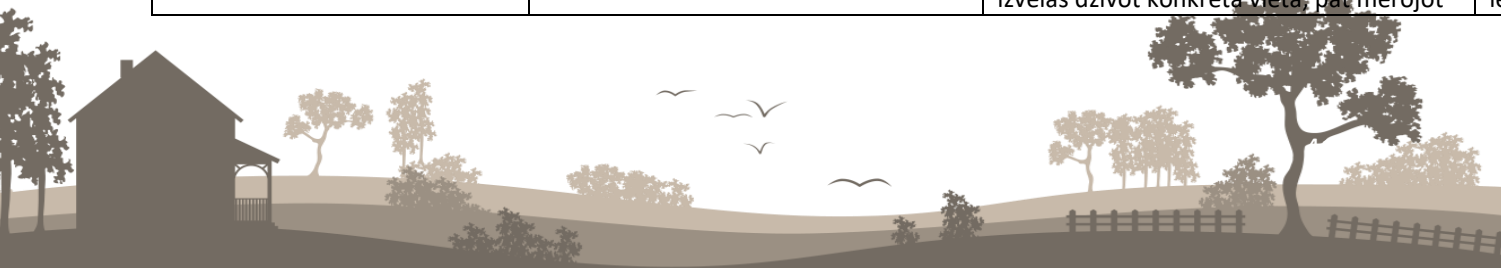
- ⇒ pašvaldības; galvenokārt projektu un attīstības jautājumu speciālisti (4)
- ⇒ uzņēmēji, lauksaimnieki (1)
- ⇒ NVO (4)

1.3.TERITORIJAS STIPRO UN VĀJO PUŠU, IESPĒJU UN DRAUDU IZVĒRTĒJUMS

4.tabula. SVID izvērtējums

	1.STIPRĀS PUSES	Ko tas nozīmē?	Kā to izmantot?
IEKŠĒJIE FAKTORI	1.1.Valsts, kultūrvēsturisko un tradicionālo svētku norises, tūrisma apmeklējumu pieaugums	Katrā no VRG darbības teritorijā pārstāvētajām apvienībām ir tradīcija svinēt kādus tikai šai konkrētajai teritorijai raksturīgus svētkus: Kocēnu apvienībā tās ir gadskārtu svinības un tirgus Valmiermuižā, Etnomūzikas festivāls “Sviests” (organizētājs – NVO),, “Kokmuižas svētki” Naukšēnu apvienībā - “Brūža svētki”, Mazsalacas apvienībā - velosvētki “Ērenpreiss”, pasākums “Sveču mežs”, Opermūzikas svētki Sēļu muižā, Burtnieku apvienībā – Burtnieka ezera svētki, Rūjienas apvienībā – Rūjienas saldējuma svētki, bet Valkas novada Kārķu pagastā – Meža dienas. Visi šie pasākumi ik gadu piesaista lielu apmeklētāju skaitu – gan vietējos VRG darbības teritorijas iedzīvotājus, gan tūristus.	VRG darbības teritorijā nepieciešams veicināt “tradīciju” tūrisma attīstību, atbilstoši svētku tematikai un programmai, radot jaunus, inovatīvus tūrisma produktus un pakalpojumus. Būtiska loma šajos pasākumos ir vietējiem uzņēmumiem (ēdinātājiem, tūrisma mītnu uzturētājiem) un mājražotājiem.
	1.2.Augsts iedzīvotāju lokālpatriotisms un vēlme nesavtīgi darboties kopienas labā	Gan vairāku tikšanos laikā ar iedzīvotājiem, gan pēc veiktās aptaujas rezultātiem, var secināt, ka VRG darbības teritorijā ir jūtams iedzīvotāju lokālpatriotisms. Katra mazāka apdzīvota vieta ir pelnījusi uzmanību un aktivitātes, kas vairo tur dzīvojošo labklājību. Ņemot vērā iepriekšējā plānošanas periodā gūtās atziņas par kopienas jaunienācēju motivāciju atgriezties laukos, jāsecina, ka lielākoties "kāpēc, kāds vai kāda" ģimene izvēlas dzīvot konkrētā vietā, pat mērojot	Lokālpatriotisms ir ļoti nozīmīgs faktors reģionu attīstībā. VRG darbības teritorijā nepieciešams veicināt piederības sajūtu savai dzīvesvietai, viens otram palīdzot realizēt vērtīgas ieceres, kopīgi veidojot vietas vērtības un paliekošas tradīcijas, piemēram, izveidot pagasta mājaslapu, bezpeļņas produktu apmaiņas punktu, jaunu aģentūru stabu u.c., rīkot forumus un iedzīvotāju saliedēšanās pasākumus.

		tālāku ceļu uz darbu, ir saistīts ar vietas kultūru un vidi.	
	1.3.Kultūras un dabas mantojuma daudzveidība, latviskās ainavas vērtības; dominējoša tradicionālā kultūrainava un maz pārveidota daba lielā teritorijas daļā	Dabas un kultūras mantojums, neskarta lauku ainava kopā ar kultūras un bioloģisko daudzveidību ir nenovērtējami un neaizstājami Latvijas tūrisma resursi. Videi draudzīgs tūrisms veicina dabas resursu ilgtspējīgu lietošanu, saglabāšanu un aizsardzību, nodrošinot papildu ienākumus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un jaunām vides aktivitātēm.	Iespēja attīstīt dabas, aktīvā* un specializētā tūrisma neizmanto tu potenciālu VRG darbības teritorijā, kas galvenokārt ir saistīts ar Gaujas Nacionālā parka un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritoriju dabas resursiem (iekšējie ūdeņi, ainavas, bioloģiskie resursi, kultūrvēsturiskā ainava, mazpārveidota daba, klimatiskie apstākļi). *Aktīvais tūrisms - tūrisms, balstoties uz savām interesēm, tūrists pats piedalās procesā (kājinieku, slēpošanas tūrisms, ūdenstūrisms, velotūrisms, pārgājieni ar zirgiem u.c.)
	1.4.Relatīvs miers un klusums lauku apvidos	Iedzīvotāju tikšanās reizēs vairākkārt tika uzsvērts, ka viena no VRG darbības teritorijas lielākajām vērtībām ir dabas tuvums un miers.	VRG darbības teritorijas lauku apvidos iespējams attīstīt "klusu" lauku tūrismu dabas un harmonijas cienītājiem, ģimenēm ar bērniem vai, piemēram, kopīgai pabūšanai ar draugiem.
	1.5.Augstvērtīga lauku un mazpilsētu dzīvesvide.	Veiktie aptaujas dati liecina, ka VRG darbības teritorijas iedzīvotāju vēlmju pamatā ir vienkāršas un dabiskas lietas.	Lai popularizētu viedokli par to, ka laukos var dzīvot augstvērtīgi, un veicinātu iedzīvotāju vēlmi pārcelties uz dzīvi laukos, ir jāveicina "zaļā" domāšana un VRG darbības teritorijas vietas pievilcība, piemēram, laukos ir iespēja tikt pie augstvērtīgas pārtikas un bioloģiskiem produktiem, pieejami

			visi nepieciešamie pakalpojumi vienuviet.
	1.6.Koordinēta sporta un kultūras infrastruktūras pieejamība.	Veicot iepriekšējā plānošanas perioda novērtējumu, tika secināts, ka visvairāk sabiedriskā labuma projekti tika īstenoti tieši sporta, kultūras un teritorijas labiekārtošanai. Teicamā sporta infrastruktūra veicina aktīvu brīvā laika pavadīšanu un nodarbošanos ar profesionālo sportu visā VRG darbības teritorijā. Sporta aktivitātes un dislokācijas piedāvā gan pašvaldība, gan privātie uzņēmēji. Kultūras pieejamība tiek nodrošināta visā VRG teritorijā.	Pateicoties sporta infrastruktūras nodrošinājumam, teritorijā ir iespējams rīkot augsta līmeņa sporta notikumus, kas veicinātu arī sporta tūrisma attīstību.
	2.VĀJĀS PUSES	Ko tas nozīmē?	Kā novērst vai samazināt to ietekmi?
	2.1.Teritorijas iedzīvotāju skaits turpina samazināties	Daļā teritorijas ir pastiprināti iedzīvotāju novecošanās procesi un nepietiekama darbaspēka stratēģiskā rezerve. VRG darbības teritorijā ir pagasti, kuros iedzīvotāju skaits sarucis pat par 47% (Sēļu pagasts).	Lai nelabvēlīgās demogrāfiskās tendences neīstenotos, VRG un pašvaldībai sadarbojoties, jāīsteno mērķtiecīga ģimeņu atbalsta politika, jārod iespējas uzņēmējdarbības un nodarbinātības veicināšanai (industriālā politika).
	2.2.LEADER tēls un atpazīstamība	Jaunajā plānošanas periodā VRG vēlas uzlabot LEADER tēlu un atpazīstamību visā darbības teritorijā. Biedrība kā LEADER vietējā rīcības grupa darbojas jau vairāk kā 20 gadus un ir atpazīstama to uzņēmēju un sabiedrības aktīvo iedzīvotāju vidū, kas ir piedalījušies LEADER projektu konkursos. Iepriekš VRG ne vienmēr ir izdevies aktivizēt vietējo kopienu iedzīvotājus. Ir nācies saskarties ar situācijām, kad iedzīvotāji par VRG vai LEADER neko nebija dzirdējuši. Ir bijuši	Nepieciešams izstrādāt visu VRG kopīgo un katrai VRG atsevišķi izstrādāto koncepciju LEADER atpazīstamības tēla veidošanai. Lai ikviens, dzirdot vārdu LEADER, zinātu - tā ir Eiropas Savienības atbalstīta iespēja īstenot savas idejas laukos! VRG nepieciešams strādāt pie tā, lai aktivitātes būtu atpazīstamas, izmantojot dažādus komunikācijas veidus.

		gadījumi, kad vairāki projekta iesniedzēji, pieredzes apmaiņas vizītes laikā, runā par īstenotu LAD projektu, nemaz nepieminot VRG vai LEADER.	
	2.3.Uzņēmumu saimnieciskā kapacitāte nenodrošina inovāciju ieviešanas iespēju	Visbiežāk maziem un vidējiem uzņēmumiem nav brīvu līdzekļu, ko ieguldīt inovāciju pētniecībai un ieviešanai uzņēmuma darbībā.	Sadarbībā ar citām organizācijām, nepieciešams rast iespēju izglītot ieinteresētos uzņēmumus par atbalsta iespējām inovāciju kapacitātes veicināšanai saistīto finanšu instrumentu administrēšanai.
	2.4.Aktīva un radoša brīvā laika pavadīšanai trūkst nepieciešamā infrastruktūra	Ne visos VRG darbības teritorijas pagastos dažādām iedzīvotāju grupām ir iespēja aktīvi, radoši un lietderīgi pavadīt brīvo laiku.	Nepieciešams mērķtiecīgi strādāt ar attiecīgo pagastu pārvaldi un NVO sektoru, lai izglītotu un motivētu domāt par brīvā laika pavadīšanai nepieciešamo infrastruktūru.
	2.5. Jauniešu iesaiste	Pēc 12.klases absolvēšanas daļa lauku teritorijā dzīvojošie jaunieši dodas uz pilsētu un bieži vien neredz motivāciju atgriezties atpakaļ dzimtajā pusē, lai strādātu un veidotu ģimeni.	Ņemot vērā iepriekšējā plānošanas periodā jauniešu iesaistes salīdzinoši zemo aktivitātes līmeni projektos un aktivitātēs, nepieciešams lielāku uzsvāru likt uz jauniešu motivēšanu iesaistīties.
	2.6.Vairākas degradētas teritorijas ar ēkām, kas šobrīd ir pamestas vai netiek pilnībā izmantotas.	Visā VRG darbības teritorijā ir zemes, uz kurām atrodas pamestas vai nepilnīgi izmantotas ēkas vai ražošanas būves, kuras netiek atbilstoši apsaimniekotas vai izmantotas.	Nepieciešams revitalizēt pašvaldībām piederošas degradētās teritorijas un pārveidot tās par pievilcīgu un pieejamu vidi ikvienam iedzīvotājam vai transformējot un pielāgojot degradētās teritorijas atbilstoši uzņēmējdarbības vajadzībām.
	3.IESPĒJAS	Ko tas nozīmē?	Kā to izmantot?
ĀRĒJIE FAKTORI	3.1.Ārējo fondu finansējumu piesaiste projektu realizācijai.	VRG šajā plānošanas periodā ir iespēja piesaistīt citu ārējo finansējumu.	Lai stiprinātu pilsoniskās sabiedrības ilgtspējīgu attīstību un demokrātiju Latvijā un konkrēti VRG darbības teritorijā, atbalsts iespējams, piesaistot NVO fonda programmu, kuru administrē Sabiedrības

			integrācijas fonds. Lai sekmētu sabiedrības iniciatīvas un sabiedriskā labuma darbību Valmieras novadā, pieejams atbalsts iedzīvotāju neformālo grupu, biedrību un nodibinājumu iniciatīvām. Lai stiprinātu VRG administrēšanas kapacitāti, pieejams atbalsts piesaistot "Erasmus +" programmas. Lauku attīstības problēmu risināšanai ir nepieciešams piesaistīt finansējumu no ES struktūrfondiem vai valsts un pašvaldību finansētām mērķprogrammām.
	3.2. Bioloģiskās lauksaimniecības un konvencionālās lauksaimniecības produktu pārstrāde	Ekonomiskie nosacījumi stimulē bioloģiskās lauksaimniecības un konvencionālās lauksaimniecības produktu pārstrādes attīstību.	Sadarbībā ar attiecīgajiem jomas speciālistiem, nepieciešams izglītēt esošos un potenciālos uzņēmējus, mājražotājus, kas nodarbojas ar produktu pārstrādi.
	3.3.Motivācijas veicināšana uzņēmējdarbības modelēšanai un jaunu konkurētspējas priekšrocību izzināšanai 3.4.Ieguldījumu veicināšana pētniecībā un attīstībā, inovāciju kapacitātes palielināšana teritorijā 3.5.Pieaugoša iespēja izmantot Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas uzņēmējdarbības attīstībai, tai skaitā attālinātam darbam, piesaistot teritorijai izglītotus un materiāli nodrošinātus jaunienācējus	Visas identificētās iespējas ir saistītas ar uzņēmējdarbības dažādošanu un attīstību, sekojot līdz mūsdienu tendencēm. Jebkuram uzņēmumam ir svarīgi radīt konkurētspējīgas priekšrocības un virzīties tirgū.	Būtu nepieciešams rast iespēju veidot tematiskās grupas, mācības par inovācijām, informācijas tehnoloģijas un digitalizācijas iespējām uzņēmumā.

	3.6.Plašāku digitālo tehnoloģiju ienākšana uzņēmumos		
	3.7.VRG darbības teritorijā radīto produktu un pakalpojumu popularizēšana, piederības sajūtas veidošana	Ir svarīgi paaugstināt VRG darbības teritorijas ražotāju, mājrāžotāju produktu un pakalpojumu konkurētspēju un radīt kopienas piederības sajūtu un lepnumu par savu teritoriju	VRG SVVA stratēģijas ietvaros šajā plānošanas periodā ir paredzējusi kritēriju, kas veicinās projektu iesniedzējus domāt kreatīvi par “Radīts VRG darbības teritorijā”
	4.DRAUDI	Ko tas nozīmē?	Kā novērst vai samazināt to ietekmi?
	4.1.Administratīvi teritoriālā reforma, kas mainījusi vietējās pārvaldes struktūru un pārstāvniecību VRG un mazina teritoriālās statistikas izmantošanas iespējas attīstības uzraudzībā un novērtēšanā.	Publiski nav iespējams piekļūt statistikas datiem par VRG darbības teritorijā iekļauto pagastiem. Lielākā daļa datu tiek veidoti par novadu kopumā.	Izstrādājot SVVA stratēģiju plānošanas periodam 2023. – 2027.gadam, tika ņemti vērā statistikas dati, kas bija pieejami gan pagastu griezumā, gan novadu griezumā, attiecīgi veicot analīzi par kopējo situāciju un tendencēm.
	4.2.Globālās tendences	Sabiedrības novecošanās (darbaspēka novecošanās, prasmju trūkums un darba roku trūkums būtiskajās nozarēs, kas veicina kopējo produktivitāti teritorijā), strauja tehnoloģiju progress un klimata pārmaiņas.	Pastāvot ārējās vides nenoteiktībai, ir jāņem vērā ilgāka termiņa tendences.
	4.3.Slikta valsts pārvaldības metodes, attieksmes nevienlīdzības un augstākās pārvaldības morālās bezatbildības veicināts izdegšanas sindroms novada ekonomiski un sociāli aktīvo cilvēku vidū.	Šīs visas identificētās pazīmes jeb draudi ir saistīti ar visiem nozīmīgajiem procesiem valstī kopumā.	Nepieciešams sekot līdzi visiem valstī notiekošajiem procesiem un tirgus situācijai, lai spētu reaģēt uz notiekošajām pārmaiņām.
	4.4.Nepārdomāta un haotiska valsts nodokļu politika un nodokļu terors pret mazajiem uzņēmumiem, kas var pilnībā apturēt uzņēmējdarbības izaugsmi un stimulēt saimnieciskās darbības reģistrāciju ārpus Latvijas.		

	4.5.Budžeta līdzekļu pārdalīšana oficiāli deklarēto attīstības centru virzienā, tādējādi mazinot iespējas attīstīt vietējo sociālo un tehnisko infrastruktūru. 4.6.Citu teritoriju labākas pievilcības stimulēto emigrācijas procesu turpināšanās, tai skaitā jauniešu izbraukšana vietējo vidusskolu likvidācijas dēļ. 4.7.Starptautiskās situācijas saasināšanās un vispārēju ekonomisko krīžu radīta uzņēmējdarbības apstākļu pasliktināšanās (augsts inflācijas līmenis, kara darbība Ukrainā, COVID-19 pandēmijas sekas, iedzīvotāju pirktspējas mazināšanās, ārējo tirgu zaudēšana).		
--	---	--	--

1.4. TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS VAJADZĪBU IDENTIFICĒŠANA UN POTENCIĀLA ANALĪZE

Teritorijas telpiskā struktūra, apdzīvotība, sociālās un ekonomiskās attīstības rādītāji un to atspoguļojums SVID analīzē, kā arī analizētie dažāda līmeņa plānošanas dokumenti norāda uz sekojošām attīstības vajadzībām vidēja termiņa plānošanas laika posmā.

Ekonomiskā attīstība. Uzņēmējdarbības virzienu un formu dažādošana, inovācijas, pastāvošo nozaru stiprināšana, produkcijas pievienotās vērtības paaugstināšana. Sevišķa vērība piešķirama lauksaimniecības un mežsaimniecības produktu pārstrādei, tās padziļināšanai arī ieguves uzņēmumos (tai skaitā zemnieku saimniecībās), kā arī jaunu uzņēmumu veidošana. Attālinātā darba un jauniešu uzņēmējdarbības veicināšana, personāla apmācība, ieskaitot pārkvalificēšanu.

Sociālā attīstība. Sociālās infrastruktūras attīstība apdzīvojuma centros, papildinoša pašvaldību funkcijām un saskaņota ar iedzīvotāju vajadzībām. Vietējo kopienu pārvaldības struktūru veidošana un stiprināšana. Labvēlīgas vides radīšana jaunajām ģimenēm, fiziski un garīgi aktīva dzīvesveida veicināšana.

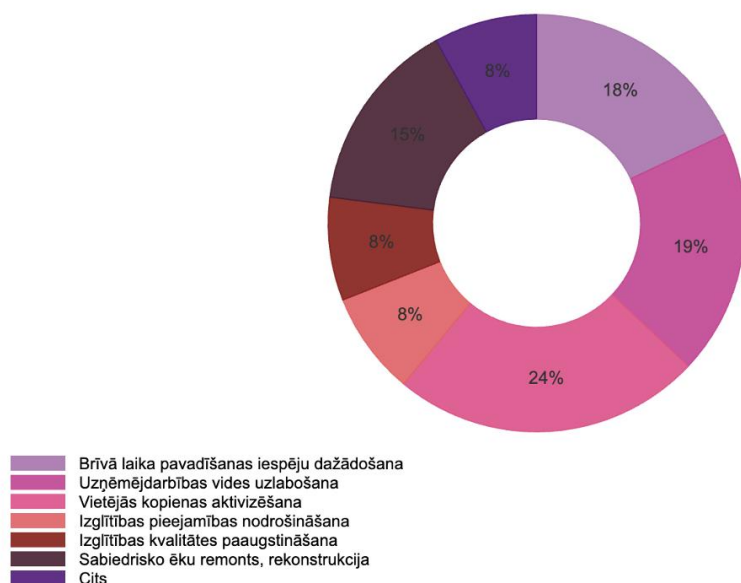
Dabas un kultūrvides saglabāšana un uzturēšana. Dabas un kultūras mantojuma aizsargāšana, saglabāšana un attīstīšana, izmantojot to izziņai, atpūtas, dabas un kultūras tūrisma vajadzībām. Objektu labiekārtošana, padarot tos pievilcīgus un pieejamus, vienlaikus uzturot apmeklētāju plūsmu radītās slodzes uz tiem.

Sadarbības pārvaldības attīstība. Privātās - publiskās partnerības attīstīšana, sadarbības formu dažādošana uzņēmumu, NVO un pašvaldību praksē. Vietējo kopienu neformālās pārvaldības struktūru veidošana, stiprināšana un savstarpēja integrēšana.

VRG SVVA stratēģijas izstrādes laikā veiktajā aptaujā tika noskaidrotas prioritātes VRG darbības teritorijas iedzīvotājiem (skatīt 1.pielikumu). Rezultāti apkopoti 6.attēlā un ļauj spriest par teritorijas attīstības vajadzībām. Visaugstākā prioritāte ir atbalstam par vietējās kopienas aktivizēšanu, savukārt tai seko prioritāte par uzlabotu uzņēmējdarbības vidi.

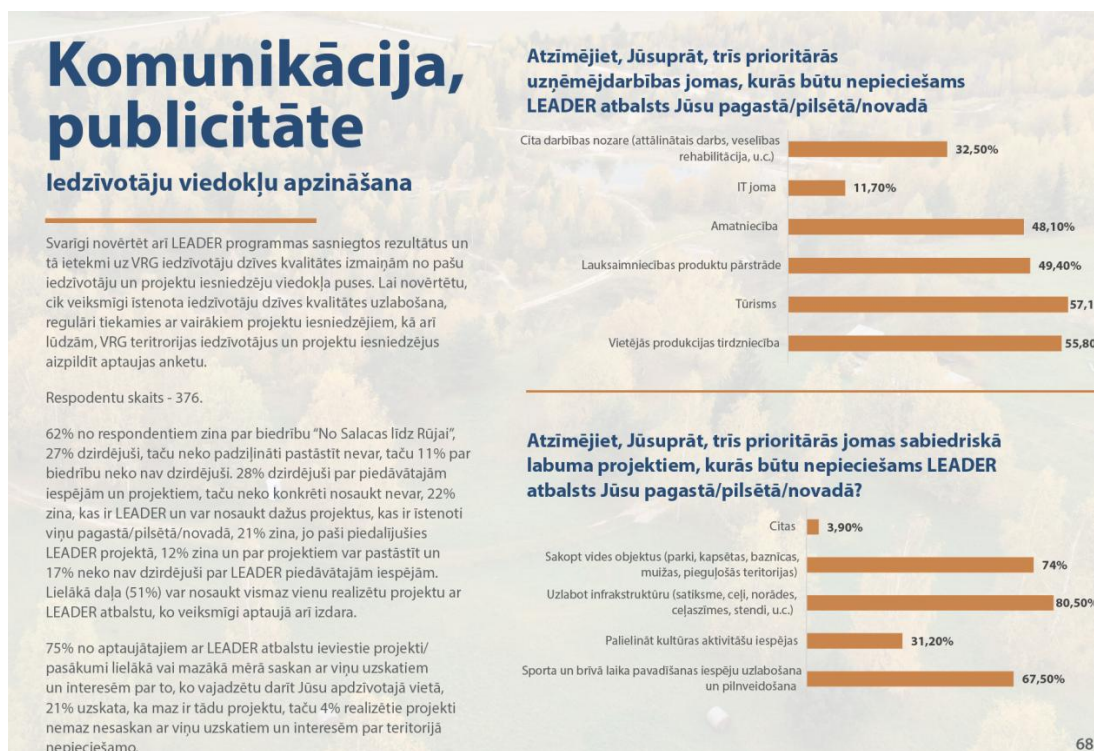

Kas būtu jāattīsta un jāuzlabo tuvāko 5 gadu laikā, lai dzīve pagastā/pilsētā uzlabotos?

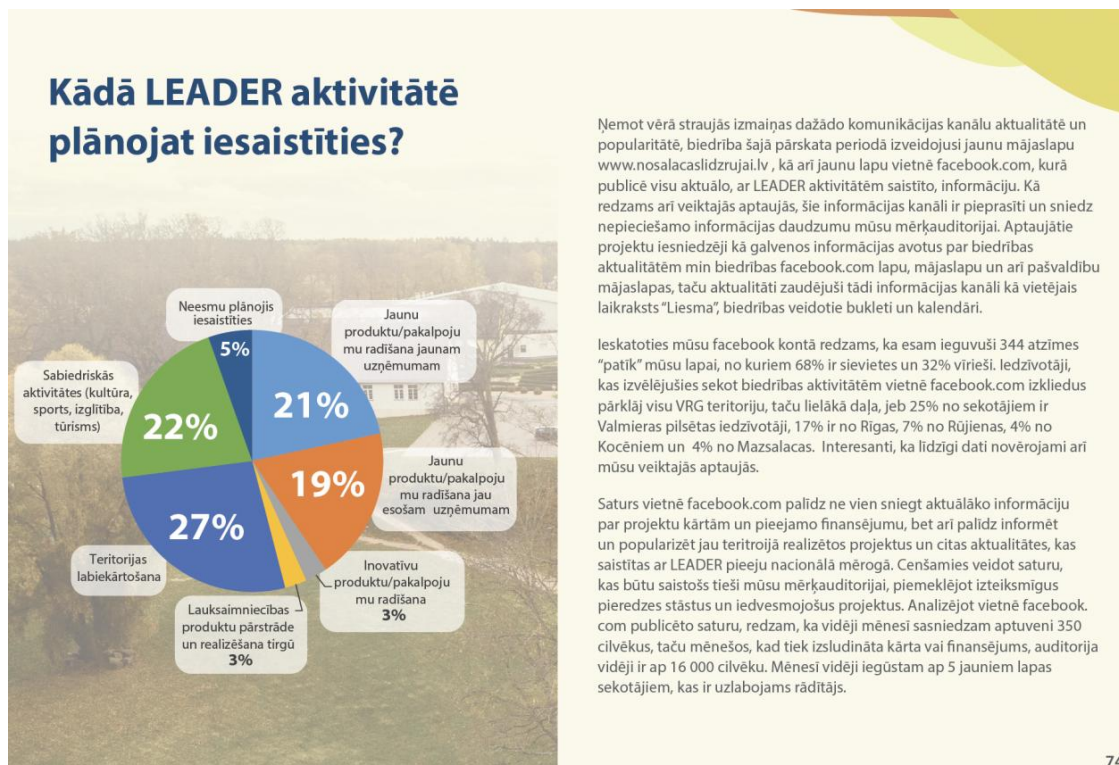
6.attēls. Prioritāšu nozīmīgums VRG iedzīvotāju skatījumā

2021.gadā, veicot iepriekšējā plānošanas perioda SVVA stratēģijas novērtējumu, tika apzināts VRG darbības teritorijas iedzīvotāju viedoklis par atbalsta jomām un LEADER aktivitātēm nākotnē (skatīt 2.pielikumu). Tā kā viena plānošanas perioda ietvaros nav iespējams atbalstīt visas prioritārās jomas, tad aktīvs darbs turpināsies arī šajā plānošanas periodā 2023. – 2027.gadam. 7.attēlā redzams, ka pēc iedzīvotāju domām prioritārā joma, kam būtu nepieciešams LEADER atbalsts uzņēmējdarbības kontekstā, ir tūrisms un vietējās produkcijas tirdzniecība, savukārt sabiedriskā labuma sektorā – infrastruktūras uzlabošanai (satiksme, ceļi, norādes, ceļazīmes, stendi u.c.) un vides objektu sakopšanai (parki, kapsētas, baznīcas, muižas, pieguļošā teritorija).

7.attēls. Prioritārās jomas uzņēmējdarbībā un sabiedriskam labumam VRG darbības teritorijas iedzīvotāju skatījumā

Iedzīvotājiem tika vaicāts arī par LEADER aktivitātēm un plānu tajās iesaistīties. Kā redzams 8.attēlā, iedzīvotāji plāno iesaistīties teritorijas labiekārtošanas projektos un sabiedriskās aktivitātēs (kultūra, sports, izglītība, tūrisms).

8.attēls. VRG darbības teritorijas iedzīvotāju iesaiste LEADER projektu aktivitātēs

1.5. STARPTERRITORIĀLĀS UN STARPVALSTU SADARBĪBAS VAJADZĪBU NOVĒRTĒJUMS

Starpterritoriālā griezumā VRG darbības teritorijas aktivitātēm ir identificējami sekojoši prioritāri sadarbības virzieni:

- ⇒ ar Valmieras, Valkas un Cēsu pilsētām kā tuvākajām nozīmīgu tirgu un pakalpojumu vietām, īpaši domājot par tūristu piesaisti un vietējo mājamatnieku ražojumu pārdošanas vietu izveidi.
- ⇒ ar ieinteresētām Vidzemes reģiona pašvaldībām un VRG sadarbības projektos risināt jautājumus skolu un pirmskolas bērnu ēdināšanas transformēšanu, veidojot sadarbību ar uzņēmējiem, produktu ražotājiem, pašvaldību iepirkumu speciālistiem, šefpavāriem un uztura speciālistiem.
- ⇒ ar Igauniju, it īpaši ar Igaunijas dienvidu pierobežas teritorijām, pieredzes apmaiņai un kopīgu uzņēmējdarbības attīstības un teritorijas pievilcības un pieejamības uzlabošanas projektu attīstīšanai, kā ar IT tehnoloģiju izmantošanu uzņēmējdarbības menedžmentā.

Starpvalstu sadarbībai identificējam sekojošus virzienus:

- ⇒ pieredzes apmaiņai par inovāciju radīšanu uzņēmējdarbībā.
- ⇒ vides ilgtspējas jautājumu risināšana, atbilstoši Eiropas un Latvijas zaļā kursa izvirzītajām prioritātēm.

2. STRATĒGISKĀ DAĻA

2.1. VĪZIJA UN STRATĒGISKIE MĒRĶI (TOSTARP STARPTERRITORIĀLĀS UN STARPVALSTU SADARBĪBAS VIRZIENI)

SVVA stratēģijas aprakstošajā daļā ir ietverts liels informācijas apjoms, kas atspoguļo vērtību kopumu, ar ko var lepoties VRG kopiena. VRG darbības teritorijas lielākā vērtība ir tās cilvēki. Viņi ir sava pagasta, sava novada un savas valsts patrioti. Viņi ir godīgi, aktīvi un prasmīgi, un tiem ir ciešas saites ar vietu, kur tie dzīvo. VRG darbības teritorijas iedzīvotājiem piemītošā intelīgenca un saskarsmes spēja, prasme sadarboties, atbalstīt vājākos sabiedrības locekļus ļauj virzīties uz SVVA stratēģijā noteiktajiem mērķiem. VRG darbības teritorija ir dabas veidota un cilvēka kopta ainava, ar zemes, ūdeņu un vērtīgu resursu krājumu, ar bioloģisko daudzveidību. VRG kopienas cilvēks apzinās savu atbildību nākotnes paaudžu priekšā un saimnieko atbildīgi, saudzējot dabu un saglabājot tās vienreizīgumu. Cilvēku radītās vērtības – mājoņi, sabiedriskās un ražošanas ēkas, satiksmes tīkli, inventārs, ražošanas un transportlīdzekļi kalpo stabilitātei un labklājībai.

VRG misija ir aizsargāt, saglabāt un vairost iepriekš minētās vērtības savā darbības teritorijā:

- ⇒ izmantojot šo stratēģiju kā vietējo rīcībpolitiku plānošanas instrumentu un īstenojot stratēģijā noteikto vīziju un mērķus;
- ⇒ saskaņā ar aktivitātēm un apakšaktivitātēm, kas ir noteiktas kā atbalstāmās rīcības ELFLA LEADER finansējuma saņemšanai;

⇒ darbojoties papildinoši Valmieras un Valkas novadu pašvaldību noteiktajām prioritātēm.

Ilgtermiņa vīzija ir redzējums tuvākajām desmitgadēm. VRG aptvertās darbības teritorijas vīzija laikposmam līdz 2030. gadam ir sekojoša:

Visu vecumu cilvēkiem laukos un mazpilsētās ir, ko darīt. Visiem ir pieejama cienīga izglītība, aprūpe, kultūra un atpūta. VRG ir atbalstoša ikvienam labam darbam, inovācijai un pieredzei.

Vīzija, pirmkārt, atspoguļo fiziskā un cilvēkkapitāla pieaugumu. "Ir, ko darīt" nozīmē attīstītu, funkcionējošu uzņēmējdarbību un sociālo infrastruktūru, atbilstoši atalgota un droša darba iespējas. Arī sociālā infrastruktūra – izglītības, veselības aprūpes, kultūras, atpūtas un sporta objekti – ir pietiekami ērti pieejami visiem, neatkarīgi no viņu dzīves vietas, sociālās grupas un fiziskajām spējām.

Iespēja darīt un piekļūt attiecināmas arī uz sociālo kapitālu un cilvēkkapitālu. Tās izriet no prasmēm sadarboties starp dažādu dzīves atziņu un pieredžu cilvēkiem, kuri, mainoties ārējiem apstākļiem, spēs viegli pielāgoties jaunajai situācijai. VRG ir atbalstoša un veicinās pieredzes pārnesi paaudžu starpā, izcels inovatīvas darbības, un godīgi, ar atbildību izvērtēs cilvēku labo darbu iesniegumus.

Stratēģiskie mērķi un prioritātes. VRG aptvertās darbības teritorijas ilgtermiņa stratēģiskais virsmērķis ir teritorijas stabilitāte pašpietiekamībā un pašattīstībā, ko var apzīmēt ar vārdu „drošumspēja”. Drošumspēja un noturība ir prasme garīgi un emocionāli tikt galā ar izaicinājumu, spēja pieveikt krīzi un ātri atgriezties pirmskrīzes stāvoklī. Šo noturības testu ir izturējusi mūsu sabiedrība, esam pārvarējuši ko līdz šim nepieredzētu – Covid-19 krīzi. Lauku teritoriju iedzīvotāju dzīve ir izaicinājumu pilna. Daudz ko nosaka dabas apstākļi. Ir jāprot paredzēt, vadīt un identificēt faktorus, kurus nevar ietekmēt. Tas nozīmē, ka teritorijai ir jāspēj nodrošināties ar saviem resursiem ilgtermiņā, ir jāturas pie uzņemta attīstības kursa, nodrošinot infrastruktūru, pakalpojumus un vides saglabāšanu. Vietējo kapitālu ir jāizmanto stabilitātes noturēšanai, mazinot ārējo nelabvēlīgo ietekmju darbības, tostarp ģeopolitiskā situācijas radītās sekas. Virsmērķis attiecas uz tuvāko 15 – 20 gadu periodu un ir saskaņots ar Valmieras novada ilgtermiņa attīstības stratēģijas darbību. Stratēģijai ir ilgtspējības pamatojums, kas pievienots 3. pielikumā.

Vidēja termiņa stratēģiskie mērķi un prioritātes dalās divās grupās atbilstoši Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023.-2027.gadam (turpmāk - KLP SP) intervences "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana" (turpmāk - intervence) aktivitātēm. Mērķi ir tieši saistāmi ar KLP SP intervences aktivitātēm un tiem noteikti vairāki apakšmērķi, bet prioritātes attiecas uz noteiktiem darbību principiem.

Aktivitātē "**Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas**" tiek noteikti sekojoši vidēja termiņa stratēģiskie mērķi, rīcības virzieni un prioritātes (skatīt 5.tabulu):

5.tabula. Vidējā termiņa stratēģiskie mērķi, rīcības virzieni un prioritātes aktivitātē "Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas"

M1. Stratēģiskais mērķis: stabila vietējā ekonomika		
Apakšmērķi(M)	Rīcības virzieni (RV)	Prioritātes (P)
M1.1. Uzņēmējdarbības dažādošana un konkurētspējas stiprināšana M1.2. Produktu un pakalpojumu pievienotās vērtības paaugstināšana, jaunu darba vietu radīšana M1.3. Vietējo produktu un pakalpojumu noieta veicināšana, īso piegāžu ķēžu darbības īstenošana	RV1.1. Mazo un vidējo uzņēmumu atbalsts, tostarp jaunu uzņēmumu izveide "Lauku biļete" RV1.2. Jaunu pārtikas produktu izveide un pārstrādes attīstīšana RV1.3. Inovatīvu tehnoloģiju īstenošana un kopdarbības veicināšana uzņēmējdarbībā	P1.1. Vidi saudzējoša saimnieciskā darbība P1.2. Produktīvi un ilgtspējīgi izmantoti vietējie resursi P1.3. Kreativitāte un inovācijas pakalpojumos, produktos un sinerģija uzņēmējdarbības vidē

Aktivitātē "Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas" tiek noteikti sekojoši vidēja termiņa stratēģiskie mērķi, rīcības virzieni un prioritātes (skatīt 6.tabulu):

6.tabula. Vidējā termiņa stratēģiskie mērķi, rīcības virzieni un prioritātes aktivitātē "Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas"

M2. Stratēģiskais mērķis: Vietas potenciāla attīstība		
Apakšmērķi	Rīcības virzieni	Prioritātes
M2.1. Sakopta, pievilcīga un visiem pieejama dabas un kultūrvidē M2.2. Pakalpojumu dažādība atbilstoši pieprasījumam M2.3. Jaunu integrētu tūrisma, kultūras, veselības un citu saistītu pakalpojumu un produktu piedāvājuma attīstīšana, veidojot nepieciešamo infrastruktūru, pārņemot un apvienojot pieredzi	RV2.1. Dabas un vides objektu sakārtošana un pieejamības uzlabošana RV2.2. Jaunu pakalpojumu izveidošana, to pieejamības uzlabošana RV2.3. Jauniešu dzīves pratības veidošana "Jauniešu iniciatīvas", pieaugušo mūžizglītības, amatu prasmju, cilvēku kapitāla un kultūras kapitāla ilgtspējīgas izmantošanas un attīstības iniciatīvas	P2.1. Mērķtiecīgas darbības, kas sekmētu teritoriju un objektu piemērotību tūrisma vajadzībām P2.2. Sociālo aktivitāšu un profesionālo prasmju pēctecība P2.3. Saskaņotība ar Valmieras un Valkas novadu plānošanas dokumentu nostādnēm

Abās aktivitātēs īpaši atbalstāmi pasākumi ir:

1. orientēti uz labvēlīgas darba un sociālās vides radīšanu jauniešiem, kā nākotnes galvenajam dzinējspēkam teritorijas demogrāfijā un ekonomikā, kā arī sociālam atstumtības riskam pakļauto personu iesaisti darba tirgū.
2. vērsti uz starpteritoriālo un starpvalstu sadarbību, kā arī sadarbību VRG darbības teritorijas ietvaros.

2.1.1. Vadlīnijas rīcībām: rezultātu indikatori

5. un 6.tabulā rīcības norāda uz prioritāri ieteicamo projektu aktivitāšu raksturu stratēģiskajā daļā definēto rīcības virzienu ietvaros.

1. stratēģiskajam mērķim „**Stabila vietējā ekonomika**” ir prioritāri ieteicamas sekojošas rīcības:

R1.1. uzņēmējdarbības formu un produktu dažādošana, jaunu, īpaši, videi draudzīgu produktu veidošana un aprīte, attālinātais darbs;

R1.2. izejvielu un produktu racionāla izmantošana;

R1.3. videi un veselībai draudzīga pārtikas un citu vietējo produktu aprītes veicināšana (neietver prasības pēc jebkāda vides/eko sertifikāta);

R1.4. dažādas sadarbības formas uzņēmējdarbības prasmju, darba iemaņu un amatu prasmju pilnveidošanai un tālāk nodošana pēctecības nodrošināšanai;

R1.5. produktu attīstīšana uz tradicionālo izejvielu bāzes, izejvielu un produktu pārstrādes padziļināšana;

R1.6. realizācijas īso ķēžu un tiešās tirdzniecības tīklu veidošana informācijas sistēma vietējo produktu aprītei; komercpakalpojumu tīkla attīstīšana;

R1.7. attālinātā darba iespēju un tām nepieciešamās vides radīšana un tehnoloģiju nodrošināšana;

R1.8. izejvielu un produktu pārstrādes padziļināšana, izmantojot jaunus vai netipiskus tehnoloģiskos risinājumus, veicinot dažāda profila uzņēmumu sadarbību;

R1.9. vietējo zīmolu veidošana un virzīšana, oriģinālas mārketinga un tirdzniecības metodes un shēmas.

R1.10. digitalizācija un risinājumu modernizācija uzņēmējdarbības attīstībai, digitālā transformācija ražošanas procesu, produktu un pakalpojumu konkurētspējai, sadarbību un digitālo prasmju pārneses nodrošināšana.

2. stratēģiskajam mērķim „**Vietas potenciāla attīstība**” prioritāri ieteicamas sekojošas rīcības:

R2.1. Vietējās vides vērtību pievilcības vairošana, unikalitātes pilnveidošana un saglabāšana, nodrošinot atbilstošu apsaimniekošanu un pieejamību, veidojot tam nepieciešamo infrastruktūru.

R2.2. Pieprasītu ārpusskolas izglītības, kultūras un sociālo pakalpojumu attīstīšana.

R2.3. Sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūras attīstīšana un veidošana.

R2.4. Sociālās infrastruktūras objektu, vienota dabas, kultūras un reliģiskā mantojuma objektu attīstīšana un popularizēšana, izglītošana par vietējām dabas un kultūras vērtībām un to nozīmi.

R2.5. Tradicionālo amatu aizsardzība un izkopšana. Kultūras un ārpusskolas izglītības iestāžu un to materiālā nodrošinājuma atjaunošana un uzlabošana.

R2.6. Ilgtspējīgu kultūras, aktīvās atpūtas un sporta pasākumu īstenošanai nepieciešamās infrastruktūras izveide.

R2.7. Pašvaldību funkcijās noteiktajam papildinoši vides pieejamības pasākumi.

R2.8. Ārpusskolas izglītības, sociālo un kultūras pakalpojumu daudzveidības veicināšana.

R2.9. Vides, kultūras un sporta sadarbības projektu starp VRG darbības teritorijas pašvaldībām un partneriem ārpus tām (ieskaitot ārzemju partnerus) īstenošana.

R2.10. Jaunu digitālo pakalpojumu attīstība, kas atbilst lauku apvidu vajadzībām.

2.2.SASNIEDZAMIE REZULTĀTI

7.tabula. Sasniedzamie rezultāti

Nr. p.k.	Mērķis	Rezultāta rādītājs	Bāzes vērtība 2023. gadā ⁸⁹	2025. gads	2027. gads
1.	M1. Stratēģiskais mērķis: Stabila vietējā ekonomika	1. Radītas jaunas/saglabātas darba vietas, tostarp lauku teritorijā	0	10	15
		2. Izveidotas tirdzniecības vietas/digitālā platforma	0	1	3
		3. Jauni vai attīstīti produkti/pakalpojumi	0	15	22
		4. Izveidoti jauni uzņēmumi (tostarp ar "Lauku biļete" atbalstu)	0	5	8
2.	M2. Stratēģiskais mērķis: Vietas potenciāla attīstība	5. Pašvaldību infrastruktūras izveide, (labiekārtoti / izveidoti objekti)	0	5	10
		6. Iesaistīto jauniešu skaits, kuri gūst labumu no īstenotās iniciatīvas "Jauniešu iniciatīvas"	0	40	60
		7. Apdzīvotās vietās uzlabojusies kultūras, mūžizglītības, vides un sporta pasākumu pieejamība iedzīvotājiem	0	10	20
		8. Ieviestas inovācijas sabiedriskajā sektorā	0	10	15

2.3. INOVATĪVO RISINĀJUMU IDENTIFICĒŠANA, BIOEKONOMIKAS JĒDZIENS UN VIRZĪBA UZ KLIMATNEITRALITĀTI

Inovācijas jeb jauninājumi šīs stratēģijas izpratnē ir jebkāds tehnoloģiska, radoša procesa vai intelektuālas (autordarbs) darbības rezultātā radīts jauninājums VRG darbības teritorijā. Jaunas idejas un risinājumu paņēmieni var tikt iegūti pieredzes pārneses ceļā no citām vietējās rīcības grupām Latvijā vai ārpus tās robežām. Inovācijas ir jauni produkti, jauni pakalpojumi, jauni tehnoloģiski risinājumi un jaunradīti autordarbi (piemēram: izveidota mūžizglītības programma, apkopoti/digitalizēti vēsturiski materiāli, radīti oriģināli vides objekti). Par inovāciju uzskatām arī preces vai produkta kvalitatīvu uzlabojumu, kas nodrošina tā vērtības palielināšanos.

Iespējamie inovāciju virzieni⁹⁰:

1. **Organizācijas inovācijas** (4 darba dienu nedēļā režīms, attālinātais darbs, utt.);
2. **Procesa inovācijas** (mākoņpakalpojumi, datu apstrāde, utt.);
3. **Produkta inovācijas** (jauni materiāli, elektriskās mašīnas, utt.);
4. **Tirgus inovācijas** (produkta iepakojums, šķirošana, utt.).

Tiks ņemtas vērā šādas inovāciju pazīmes un parametri:

Orģinalitāte. Risinājumi teritorijas uzņēmējdarbības un sociālās vides attīstības veicināšanai un identitātes stiprināšanai, kas ir jaunradīti un īstenoti VRG darbības teritorijā, vai radoši attīstīti un pielāgoti vietējiem apstākļiem no citu teritoriju, ieskaitot, ārzemju pieredzes.

Sociālā nozīme. Risinājumi, kas uzlabo dzīves vides kvalitāti, tuvina to valsts attīstītāko teritoriju līmenim, sekmē iedzīvotāju noturēšanu teritorijā vai atgriešanos tajā, veicina jaunu iedzīvotāju ienākšanu, stiprina iedzīvotāju identitāti, uzlabo objekta vai pakalpojuma pieejamību dažādām sociālajām grupām.

Videi draudzīga rīcība. Samazināts iepakojuma daudzums, vai notiek tā nomaiņa pret materiālu, kas ir viegli iznīcināms, ātri sadalās vidē vai ir ērti izmantojams atkārtoti. Izmantots materiāls, kura ieguve, pārstrāde vai apstrāde mazina kaitīgu atlikumu rašanos; apstrādes procesos netiek izmantotas vielas, kas var būt kaitīgas apkārtējai videi. Tiek samazināts patērētās enerģijas daudzums.

Pieejamo resursu izmantošana. Risinājumi uzņēmējdarbības un sociālās vides attīstībai, kas balstās uz vietējiem resursiem un palīdz saglabāt teritorijas vērtības.

Integratīvāte. Risinājumi, kas paredz jomu un rīcību sasaisti un darbības savstarpēju papildināmību. Starpmodu un pārrobežu sadarbība, pārņemot pieredzi un kopīgi, ar palielinātu atdevi izmantojot resursus.

Risinājums uzskatāms par inovatīvu, ja projekta iesniegumā tiek skaidri un pamatoti izklāstīti idejas inovācijas virziens un norādītas pazīmes un parametri, un ieguldījuma proporcija inovatīvā tehnoloģijā vai risinājumā ir vismaz 30% no kopējām projekta attiecināmām izmaksām.

⁹⁰ Pieejams: <https://youmatter.world/en/definition/definitions-innovation-definition-types-examples/> [Sk. 10.05.2023.]

Bioekonomikas ražošanas procesā ilgtspējīgā un pārdomātā veidā tiek izmantoti atjaunojamie dabas resursi (augi, dzīvnieki, mikroorganismi u.c.), lai ražotu pārtiku un barību, industriālos produktus un enerģiju.

Bioekonomikas nozares ir lauksaimniecība, zivsaimniecība, pārtikas rūpniecība, mežsaimniecība, kokrūpniecība, celulozes un papīra rūpniecība, kā arī atsevišķi ķīmiskās rūpniecības, biotehnoloģiju un enerģētikas nozaru sektori.

Bioprodukti ir produkti, kas pilnībā vai daļēji iegūti no bioloģiskas izcelsmes materiāliem, izņemot materiālus, kas atrodas ģeoloģiskos veidojumos un (vai) ir fosilizējušies.

Bioekonomika var sekmēt ekosistēmu saglabāšanu un atjaunošanu, tādējādi nodrošinot sabiedrībai daudzveidīgus ieguvumus, sākot ar pārtiku, tīru ūdeni un aizsardzību no dabas apstākļu izraisītām katastrofām un beidzot ar dabas un kultūras mantojuma pieejamību un piederības sajūtas veicināšanu noteiktai vietai. Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana preču ražošanā un pakalpojumu nodrošināšanā ir būtiska, jo tādējādi tiek saglabāta bioloģiskā daudzveidība un nodrošināti ekosistēmu pakalpojumi.⁹¹

Bioekonomikas attīstība galvenokārt ir saistīta ar bioresursu ražošanu un efektīvu pārstrādi. Šajā ziņā tieši lauku teritorijām un reģioniem ir lielas attīstības iespējas. Bioekonomikas attīstība veicinās Latvijas lauku teritoriju un reģionu attīstību.

Iespējamie bioekonomikas attīstības virzieni:

Apkārtējā vide

1. fosilo resursu aizstāšana ar bioresursiem, tostarp bioloģiski noārdāmo materiālu izmantošana;
2. atkritumu apjoma samazināšana pārstrādē;

Pārtikas rūpniecība

3. izmantojot Latvijā ražotas izejvielas, iegūt produktus ar lielāku vērtību un kvalitāti salīdzinājumā ar citās valstīs ražotiem līdzīgiem produktiem;

Kokapstrāde un mēbeļrūpniecība

4. aizstāt mežsaimniecības un kokrūpniecības blakus produktu (šķeldas, malkas, papīrmalkas) eksportu ar Latvijā saražotajām precēm, piemēram, kokskaidu plātņu ražošanu, celulozes rūpniecība;
5. veicināt tādu tālākapstrādes attīstību, kurā par izejvielu tiek izmantoti zāgmateriāli un plātnes, kas šobrīd tiek eksportēti, piemēram, masīvkoku plātņu ražošanu, prefab koka ēku ražošanu, mēbeļrūpniecība, būvgaldniecība;

⁹¹ Informatīvais ziņojums "Latvijas Bioekonomikas stratēģija 2030", 7.lpp [Sk. 15.06.2023.]

Ķīmiskā produktu pārstrāde

- ķīmiskās pārstrādes produktu ražošana - modernās biodegvielas – uzlabots bioetanolis un no bioresursiem iegūta reaktīvā degviela aviācijai; bioķīmiskie pamatelementi, kas izmantojami plaša produktu klāsta ražošanā, aizvietojošs līdzīgus vai piedāvājot jaunus produktus ar uzlabotu funkcionalitāti atšķirībā no fosilo resursu produktiem; bioplastmasas; ļoti dažādas bioloģiskās virsmaktīvās vielas (Biosurfactants), ko izmanto mazgāšanas līdzekļos;

Zināšanas un inovācijas

- inovatīvu augstas pievienotās vērtības nišas produktu izstrāde no tradicionālām un netradicionālām augu un dzīvnieku izejvielām;
- augu un dzīvnieku audzēšanas un pārstrādes blakusproduktu izmantošanas tehnoloģiskie risinājumi, augstas pievienotās vērtības produktu ieguvei.⁹²

Klimatneitālitate - stāvoklis, kurā cilvēka darbība rada "nulles" neto ietekmi uz klimata sistēmu. Šāda stāvokļa sasniegšanai nepieciešams līdzsvarot siltumnīcefekta gāzu emisijas ar oglekļa dioksīda piesaisti.

Tehnoloģiskie risinājumi - tehnoloģisko risinājumu pieeja ietver risinājumus, kas primāri vērsti uz tiešiem SEG emisiju samazinājumiem (tehnoloģiskie un procesu risinājumi). Īstenojot šo taktiku ir jāparedz būtiskas investīcijas tiešajos SEG emisiju samazinājumos (enerģētikā, transportā, lauksaimniecībā, atkritumu apsaimniekošanā, rūpnieciskajos procesos u.c.); "zaļo" inovāciju attīstīšanā un komercializēšanā, kas optimālajā scenārijā nodrošinātu iespēju arī inovatīvu tehnoloģiju eksportam.

3. RĪCĪBAS PLĀNS

3.1. RĪCĪBAS PLĀNS 2023.–2027. GADAM KOPĒJĀS LAUKSAIMNIECĪBAS POLITIKAS STRATĒĢISKĀ PLĀNA 2023.–2027. GADAM INTERVENČĒ "DARBĪBU ĪSTENOŠANA SASKAŅĀ AR VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒĢIJU, TOSTARP SADARBĪBAS AKTIVITĀTES UN TO SAGATAVOŠANA" (TURPMĀK – STRATĒĢISKĀ PLĀNA INTERVENČE)

3.1.1. KRITĒRIJU APRAKSTS MAKSIMĀLĀS ATBALSTA INTENSITĀTES NOTEIKŠANAI

8.tabula. Atbalsta intensitātes palielināšanas nosacījumi ELFLA finansējuma saņemšanai projektu iesniedzējiem

Rādītājs	Atbalsta intensitātes	Skaidrojums	Piezīmes
1. Stabila vietējā ekonomika			
Pamatbāzes intensitāte	40%		

⁹² Informatīvais ziņojums "Latvijas Bioekonomikas stratēģija 2030", 12. – 17.lpp [Sk. 15.06.2023.]

Paaugstināta atbalsta intensitāte	65%	Inovācija VRG darbības teritorijas vai valsts mērogā un/vai ņemti vērā bioekonomikas aspekti, klimatneitralitāte (skatīt stratēģijā 2.3.nodaļu)	
Paaugstināta atbalsta intensitāte	75%	Saskaņā ar atbalsta piešķiršanas reglamentējošiem normatīviem aktiem ⁹³	Fiksētas summas maksājums "Lauku biļete" ⁹⁴
2. Vietas potenciāla attīstība			
Pamatbāzes intensitāte	70%		
Paaugstināta atbalsta intensitāte	90%	Inovācija VRG darbības teritorijas vai valsts mērogā (skatīt stratēģijā 2.3.nodaļu)	
Paaugstināta atbalsta intensitāte	100%	Saskaņā ar atbalsta piešķiršanas reglamentējošiem normatīviem aktiem ⁹⁵	Fiksētas summas maksājums "Jauniešu iniciatīvas" ⁹⁶

3.2.PIEEJAMĀS FINANSĒJUMS UN TĀ SADALĪJUMS PA ATBALSTĀMĀM AKTIVITĀTĒM

9.tabula. KLP SP atbalstīto aktivitāšu ietvaros pieejamā ELFLA finansējuma sadalījums VRG darbības teritorijā.

SVVA stratēģijas apakšmērķi	Finansējuma daļa	Projekta finansējuma limits, EUR	Minimālais projektu skaits aktivitātē (ja visi projekti izmanto maksimālo limitu)
1. Stabila vietējā ekonomika			
1.1.	30%	75000 un 100 000*	20

⁹³ Normatīvie akti par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtību Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai intervencē «Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana»

⁹⁴ Saskaņā ar Zemkopības ministrijas apstiprināto metodiku "Fiksētas summas maksājums ar budžeta projekta aprēķina metodi "Lauku biļete" un to piemērošana Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plānā 2023.-2027.gadam"

⁹⁵ Normatīvie akti par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtību Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai intervencē «Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana»

⁹⁶ Saskaņā ar Zemkopības ministrijas apstiprināto metodiku "Fiksētas summas maksājums "Jauniešu iniciatīva" un to piemērošana Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plānā 2023.-2027.gadam"

1.2.	20%	75000 un 100 000*	9
1.3.	10%	50 000*	8
Kopā	60%		37
2. Vietas potenciāla attīstība			
2.1.	20%	15 000**	20
2.2.	10%	15 000**	15
2.3.	10%	15 000**	15
Kopā	40%		50
Pavisam	100%		87

* /** Saskaņā ar atbalsta piešķiršanas reglamentējošiem normatīviem aktiem⁹⁷

Atbilstoši normatīvajiem aktiem vietējā rīcības grupa var ierobežot atbalstāmās jomas un darbības, atbalsta saņēmējus, attiecināmās un neattiecināmās izmaksas, un samazināt projekta finansējuma limitu jeb viena projekta attiecināmo izmaksu summu, nosakot to vietējās attīstības stratēģijā vai izsludinot projektu pieņemšanas kārtu.

⁹⁷ Normatīvie akti par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtību Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai intervencē «Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana»

10.tabula. Rīcības plāns 2023.–2027. gadam

Nr. p.k.	Mērķis/ rīcība	KLP SP 2023-2027.g Intervences aktivitātes	Maksimālā attiecināmo izmaksu summa vienam projektam, tūkst. EUR	Maksimālā atbalsta intensitāte, %	Īstenošanas kārtas	Iznākuma rādītāji	
						Mērvienība	Mērķa vērtība uz 2027.g.
1.	RV1.1. Mazo un vidējo uzņēmumu atbalsts, tostarp jaunu uzņēmumu izveidi "Lauku biļete"	1. Stabila vietējā ekonomika	75 000 euro pamatlīdzekļu un aprīkojuma iegādes projektiem, darbinieku produktivitātes kāpināšanai un produktu un pakalpojumu atpazīstamības tēla veidošanai; 100 000 euro būvniecības projektiem, fiksētā summa 15 000 euro "Lauku biļete"	Atbalsta intensitātes 40%, 65% vai 75%	Ierobežotas projektu atlases kārtas	Īstenoto projektu skaits ar identificētām inovācijas/ bioekonomikas/virzību uz klimatneitralitāti pazīmēm	10
						Atbalstīti uzņēmējdarbības uzsākšanas projekti, kuri saņēmuši fiksētas summas maksājumu «Lauku biļete»	5
2.	RV1.2. Jaunu pārtikas produktu izveide un pārstrādes attīstīšana		75 000 euro pamatlīdzekļu un aprīkojuma iegādes projektiem, darbinieku produktivitātes kāpināšanai un produktu un pakalpojumu atpazīstamības tēla veidošanai; 100 000 euro būvniecības projektiem			Īstenoto projektu skaits ar identificētām inovācijas/ bioekonomikas/virzību uz klimatneitralitāti pazīmēm	3
						Radīti jauni vai uzlaboti esošie produkti un/vai pakalpojumi	5

3.	RV1.3. Inovatīvu tehnoloģiju īstenošana un kopdarbības veicināšana uzņēmējdarbībā.		50 000 euro pamatlīdzekļu un aprīkojuma iegādes projektiem, darbinieku produktivitātes kāpināšanai un produktu un pakalpojumu atpazīstamības tēla veidošanai; būvniecības projektiem			Īstenoto projektu skaits ar identificētām inovācijas/ bioekonomikas/virzību uz klimatneitralitāti pazīmēm	5
						Radīti digitāli risinājumi produkta/pakalpojuma noieta veicināšanai	3
4.	RV2.1 Dabas un vides objektu sakārtošana un pieejamības uzlabošana	2. Vietas potenciāla attīstība	15 000 euro	Sabiedriskā labuma projektam 70%, 90% vai 100%	Ierobežotas projektu atlases kārtas	Izveidoti/labiekārtoti dabas un vides objekti	15
5.	RV2.2. Jaunu pakalpojumu izveidošana, to pieejamības uzlabošana		15 000 euro			Izveidoti jauni/vai uzlaboti esošie pakalpojumi	15
6.	RV2.3. Jauniešu dzīves pratības veidošana “Jauniešu iniciatīvas” pieaugušo mūžizglītības , amatu prasmju, cilvēku kapitāla un kultūras kapitāla ilgtspējīgas		15 000 euro, fiksētā summa 6000 euro “Jauniešu iniciatīvas”			Atbalstīto jauniešu iniciatīvu skaits	5
		Iesaistīto dalībnieku skaits mācību projektos		45			

	izmantošanas un attīstības iniciatīvas						
Starpterritoriālā un starpvalstu sadarbība, projekti kuras realizē VRG			>39 973,26 euro	100%			

3.3.PROJEKTU AKTIVITĀŠU SADALĪJUMS PA REALIZĀCIJAS KĀRTĀM

Saskaņā ar 2023. gada 28. jūnija “Stratēģijas apstiprināšanas” sanāsmē izdiskutēto un apstiprināto viedokli, tika noteikti finansējuma sadales konkursu rīkošanas kārtu termiņi pa gadiem un projektiem piešķiramā līdzekļu kopsumma katrā kārtā (skatīt 11.tabulu).

11.tabula. Atbalstīto aktivitāšu pieejamā ELFLA finansējuma sadalījums periodā 2023.–2027. VRG darbības teritorijā

Konkursa rīkošanas kārtā	Gads	Pieejamo līdzekļu apjoms, %	Aktivitātes un apakšaktivitātes
I	2023.	20	Nav tematiski ierobežotas
II	2024.	20	Nav tematiski ierobežotas
III	2025.	20	Nav tematiski ierobežotas
IV	2026.	20	Nav tematiski ierobežotas
V	2027.	20	Nav tematiski ierobežotas, bet rīcībās nevar iekļaut kapitālo būvniecību

3.4.CITA ĀRĒJĀ FINANSĒJUMA PIESAISTE

SVVA stratēģijā noteikto mērķu sasniegšanā VRG plāno piesaistīt papildus citu ārējo finansējumu, tādējādi veicinot stratēģijas kvalitatīvāku un efektīvāku mērķu sasniegšanu. SVVA stratēģijas izstrādes procesā tika identificētas vajadzības, kuru nodrošināšanai nepieciešami papildus resursi ELFLA pieejamam finansējumam.

Lai stiprinātu pilsoniskās sabiedrības ilgtspējīgu attīstību un demokrātiju Latvijā un konkrēti VRG darbības teritorijā, atbalsts iespējams, piesaistot NVO fonda programmu, kuru administrē Sabiedrības integrācijas fonds. Lai sekmētu sabiedrības iniciatīvas un sabiedriskā labuma darbību Valmieras novadā, pieejams atbalsts iedzīvotāju neformālo grupu, biedrību un nodibinājumu iniciatīvām. Lai stiprinātu VRG administrēšanas kapacitāti, pieejams atbalsts piesaistot “Erasmus +” programmas.⁹⁸ Lauku attīstības problēmu risināšanai ir nepieciešams piesaistīt finansējumu no ES struktūrfondiem vai valsts un pašvaldību finansētām mērķprogrammām (skatīt 12.tabulu).

⁹⁸ “Erasmus +” programmas vadlīnijas. Tiešsaistē. Pieejams: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/lv/programme/guide/introduction?>

12.tabula. Pieejamais cita ārējā finansējuma apkopojums

Projekta apraksts	Iespējamais finansējuma avots	Projekta īstenošanas laiks
IGAUNIJAS-LATVIJAS PROGRAMMA Igaunijas – Latvijas programma finansē pārrobežu sadarbības projektus starp Igaunijas un Latvijas partneriem četros prioritārajos virzienos – kopīgi un viedī augoši uzņēmumi, ilgtspējīga un noturīga programmas teritorija, pieejamāka un ilgtspējīgāka pārrobežu tūrisma pieredze un vairāk sadarbības pārrobežu reģionos un kopīgu pakalpojumu attīstība. Programmas teritorija ir Kurzeme, Vidzeme, Rīga un Pierīga Latvijā un Dienvidigaunijas un Rietumigaunijas reģioni Igaunijā.	 Interreg Estonia-Latvia European Regional Development Fund EUROPEAN UNION	2021.-2027.g.
CENTRĀLĀ BALTIJAS JŪRAS REĢIONA PROGRAMMA Programmas mērķis ir stiprināt sadarbību starp reģioniem 4 tematiskajos virzienos: inovatīva uzņēmējdarbības attīstība, centrālā Baltijas jūras reģiona vides un resursu izmantošana, pieejams un iekļaujošs darba tirgus, publiskie pakalpojumi un risinājumi pilsoņiem. Programmā plānots atbalstīt šādas pārrobežu aktivitātes: produktu un pakalpojumu attīstība (tai skaitā publiskie pakalpojumi), procesu digitalizācija, izpratnes sekmēšana un prasmju attīstība, mārketinga aktivitātes, pieredzes apmaiņa un labās prakses pārņemšana, priekšizpēte un plānu izstrāde, jaunu metožu un tehnoloģiju izstrāde un īstenošana, pilota darbības. Programmas teritorija ietver 27 reģionus 4 valstīs: Latvijā, Igaunijā, Zviedrijā un Somijā, tai skaitā Ālandu salās. Latvijā tie ir Kurzemes, Vidzemes un Zemgales reģioni, Rīga un Pierīga.	Interreg Co-funded by the European Union Central Baltic Programme	2021.-2027.g.
VRG teritorijas novadu piešķirtais finansējums vietējā līmeņa konkursiem	Valmieras novada jauniešu iniciatīvām pieejams Valmieras novada pašvaldības finansiāls atbalsts projektu konkursā "Īsteno savu ideju!" Iedzīvotāju neformālo grupu, biedrību un nodibinājumu iniciatīvu projektu konkurss	2023.-2027.g.

Jauniešu prasmju attīstīšana, iesaiste vietējās teritorijas attīstībā un lauku uzņēmējdarbībā		2023.-2027.g
NVO kapacitātes stiprināšana - programmas mērķis ir veicināt Latvijas nevalstisko organizāciju līdzdalību starptautisku finansētāju atbalstītu projektu īstenošanā		2023.-2027.g

4.STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANA UN NOVĒRTĒŠANA

4.1.VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS INFORMĀCIJAS KANĀLI

Ņemot vērā teritorijas izpētē noskaidrotos vēlamos informācijas kanālus (skatīt 2. pielikumu), VRG informāciju izplatīs sekojoši:

- ⇒ biedrības mājas lapā www.nosalacaslidzrujai.lv un Facebook lapā <https://www.facebook.com/nosalacaslidzrujai>, operatīvi izvietojot informāciju par stratēģiju, projektu konkursiem un stratēģijas ietvaros īstenotajiem projektiem un citām VRG aktualitātēm;
- ⇒ saites uz biedrības mājaslapu publicēt VRG darbības teritorijas pašvaldību mājaslapās www.valmierasnovads.lv, www.valka.lv un reģionālajā vietnē ziemellatvija.diena.lv redzamā vietā, bet īpaši svarīgas aktualitātes arī tieši izvietot minētajās vietnēs;
- ⇒ būtiskāko informāciju par projektu konkursiem un sanāksmēm publicēt pašvaldību informatīvajos izdevumos (ikmēneša Valmieras novada pašvaldības informatīvā izdevumā un Valkas novada pašvaldības informatīvā bezmaksas izdevumā "Valkas Novada Vēstis");
- ⇒ izveidot e-pasta adrešu grupu (VRG biedriem).

Būtisku lēmumu pieņemšanas gadījumā, kurus nepieciešams apspriest ar teritorijas iedzīvotājiem un uzņēmējiem, kā arī gadījumos, kad jāsniedz apjomīga informācija, paredzēts veidot diskusijas un informatīvus seminārus, norisi iepriekš izziņojot pa iepriekš minētajiem informācijas kanāliem

- ⇒ sniedzot projektu īstenošanai palīdzību informācijas izvietojumā medijos;
- ⇒ piedaloties pašvaldību organizētos pasākumos;
- ⇒ piedaloties biedrības "Latvijas Lauku forums" rīkotajos pasākumos un Lauku kopienu parlamenta aktivitāšu ietvaros;
- ⇒ izmantojot reģionālās televīzijas piedāvātās iespējas;
- ⇒ sagatavojot un publicējot informāciju VRG izdevumos (bukleti, kalendārs, filmētie materiāli);
- ⇒ rīkojot „jauniešu dienas”, iepazīstinot ar labo praksi skolu jauniešus.

Lai VRG valdi un potenciālos projektu iesniedzējus informētu par iespējām un atšķirīgām pieredzēm projektu ieviešanā, kā arī par iespējām kopprojektu realizēšanā, plānots

rīkot pieredzes apmaiņas braucienus uz citām VRG Latvijā vai ārvalstīs - īpaši tiks veicināta sadarbība ar Igaunijas dienvidu pierobežas VRG un tām analogiskām struktūrām.

4.2. PAPILDINĀTĪBAS NODROŠINĀŠANA AR ES KOHĒZIJAS POLITIKAS PROGRAMMU 2021.–2027.G. UN ES ATVESEĻOŠANĀS UN NOTURĪBAS MEHĀNISMA PLĀNU

Atbilstoši darbības programmai „Izaugsme un nodarbinātība” ir noteikti SAM.

13.tabula. SVVA stratēģijas papildinātība ar ES kohēzijas politikas programmas 2021.- 2027.gadam SAM.

SAM Nr.	SAM nosaukums	Apraksts	Potenciālās SVVA stratēģijas darbības
SAM 1.2.2. <i>Pasākums Nr.1.2.2.1. Atbalsts Eiropas Digitālo inovāciju centru un reģionālo kontaktpunktu izveidei</i> <i>Pasākums Nr.1.2.2.2. Individuālās garantijas digitalizācijai un automatizācijai</i>	Izmantot digitalizācijas priekšrocības uzņēmējdarbības attīstībai.	Sekmēt digitālo transformāciju, kas cels darbaspēka specializētas digitālās prasmes. Uzņēmēju investīciju projektu attīstīšanai, plānots sniegt atbalsta instrumentu, kas paredz digitalizācijas aktivitātes stiprināšanu privātajā sektorā.	Investīcijas procesu digitalizācijai un risinājumu modernizācijai. Tehnoloģiju nodrošinājums digitālai transformācijai ražošanas procesu, produktu un pakalpojumu konkurētspējai.
SAM 1.2.3. <i>Pasākums Nr.1.2.3.1. Atbalsts MVU inovatīvas uzņēmējdarbības attīstībai</i>	Veicināt ilgtspējīgu izaugsmi, konkurētspēju un darba vietu radīšanu MVU, tostarp ar produktīvām investīcijām.	Nodrošināt finansējuma pieejamību biznesa idejas īstenošanai un uzņēmējdarbības attīstībai Latvijā, veicinot aktivitātes, kas ir vērstas uz inovatīvo komersantu īpatsvara paaugstināšanu ekonomikā un sekmē uzņēmējdarbību, kas vērsta uz augstu pievienoto vērtību radīšanu vidēji augsto un augsto tehnoloģiju jomā un radošo industriju jomā, un veicina eksporta pieaugumu atbalstītajos uzņēmumos, un tādējādi sniedz ieguldījumu Latvijas Viedās specializācijas stratēģijas mērķu sasniegšanā.	Investīcijas jaunu uzņēmumu izveidei - aprīkojums, telpu ierīkošana, pamatlīdzekļu iegāde produkcijas ražošanai vai pakalpojumu sniegšanai, jaunu darba vietu izveidošana. Uzņēmējdarbības formu un produktu dažādošana, jaunu, īpaši, videi draudzīgu produktu veidošana un aprīte, jaunu uzņēmumu izveide.
SAM 2.2.2. <i>Pasākums Nr.2.2.2.4. Aprites ekonomikas principu ieviešana</i>	Pārejas uz aprites ekonomiku veicināšana.	Aprites ekonomikas principu ieviešana ražošanā un pakalpojumos: attīstot otrreizēju un slēgtu materiālu ciklu tehnoloģiju un racionālu izejvielu un resursu izmantošanu; veicinot pāreju uz otrreizēji izmantojamu un videi nekaitīgu izejvielu izmantošanu ražošanas tehnoloģiskajos risinājumos ("safe by design"); Galvenās mērķgrupas: visi Latvijas iedzīvotāji,	Investīcijas videi draudzīgu produktu veidošanai un aprītei, izejvielu un produktu racionālai izmantošanai; videi un veselībai draudzīga pārtikas un citu vietējo produktu aprites veicināšana (neietver prasības pēc

		privātais sektors, tai skaitā biedrības un nodibinājumi un sociālie uzņēmumi, pašvaldības un visa sabiedrība kopumā. Ieviešot ekodizaina principus preču ražošanā un materiālu un iepakojuma izmantošanā; samazinot iepakojuma materiālu ietilpību un palielinot pārstrādājamību un ilglietojamību (atkārtotu lietošanu, preču labošanas pakalpojumu attīstība); inovatīvu aprites uzņēmējdarbības modeļu izstrāde, izmantojot eko efektīvu tehnoloģiju un eko inovāciju ieviešanu un industriālās simbiozes veicināšanu.	jebkāda vides/eko sertifikāta);
SAM 5.1.1. <i>Pasākums Nr.5.1.1.1.1. Infrastruktūra uzņēmējdarbības atbalstam</i> <i>Pasākums Nr.5.1.1.1.3. Publiskās ārtelpas attīstība</i> <i>Pasākums Nr.5.1.1.1.5. Unikāla Eiropas mēroga kultūras mantojuma atjaunošana, lai veicinātu to pieejamību, attīstot kultūras pakalpojumus</i> <i>Pasākums Nr.5.1.1.1.6.. Kultūras mantojuma saglabāšana un jaunu pakalpojumu attīstība</i> <i>Pasākums Nr.5.1.1.1.7.. Reģionālās kultūras infrastruktūras attīstība kultūras pakalpojumu pieejamības uzlabošana</i>	Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās.	Reģionālās kultūras infrastruktūras izveide ar mērķi nodrošināt publisko pakalpojumu plašāku pieejamību un publiskās vides kvalitātes uzlabošanu - arhīvu infrastruktūras uzlabošana un kapacitātes palielināšana, reģionālo muzeju krātuvju izveide. Kultūras mantojuma infrastruktūras, t.sk. koka arhitektūras, atjaunošana ar mērķi nodrošināt publisko pakalpojumu plašāku pieejamību un publiskās vides kvalitātes uzlabošanu - kultūras pieminekļu atjaunošana un sakrālā mantojuma saglabāšana. Ar dabas un kultūras mantojuma izmantošanu saistīto būvju atjaunošana, konservācija, pārbūve, restaurācija vai jaunu būvju būvniecība un teritorijas labiekārtošana. Arhitektūras, arheoloģijas, vēstures, kā arī pilsētbūvniecības pieminekļu atjaunošana, konservācija, pārbūve vai restaurācija. Jaunu pakalpojumu izveide, paplašinot kultūras un dabas mantojuma saturisko piedāvājumu. Ceļu satiksmei paredzētās infrastruktūras un publiskās ārtelpas attīstīšana. Publiskā ārtelpa ir saistīta ar ielu un ceļu infrastruktūru, tāpēc nepieciešama abu ieguldījumu veidu kombinācija.	Sociālās infrastruktūras objektu, vienota dabas, kultūras un reliģiskā mantojuma objektu attīstīšana un popularizēšana, izglītošana par vietējām dabas un kultūras vērtībām un to nozīmi. Pašvaldību funkcijās noteiktajam papildinoši vides pieejamības pasākumi.

14.tabula. SVVA stratēģijas papildinātība ar Atjaunošanas un noturības mehānisma plānu 2021. – 2026.gadam

ANM Nr.	ANM investīcijas nosaukums	Apraksts	Potenciālās SVVA Stratēģijas darbības
1.2.1.2.i.	Energoefektivitātes paaugstināšana uzņēmējdarbībā (ietverot pāreju uz atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju izmantošanu siltumapgādē un pētniecības un attīstības aktivitātes (t.sk. bioekonomikā).	Veicināt uzņēmumu investīcijas energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumos, atjaunojamo energoresursu (AER) tehnoloģiju attīstībā un pētniecības un attīstības pasākumos.	Investīcijas, kas paredzētas lauksaimniecības produktu pārstrādes uzņēmumiem un lauku uzņēmējiem energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumos uzņēmējdarbībā.
2.2.1.r.	Uzņēmējdarbības Digitālās transformācijas pilna cikla atbalsta izveide ar reģionālo tvērumu	Izveidot vienotajā tīklā darbojošos Eiropas Digitālo inovāciju centru ar reģionālo tvērumu un vienotu un koordinētu atbalsta ekosistēmu komercdarbības Digitālās transformācijas veicināšanai.	Investīcijas digitālo tehnoloģiju ieviešanai uzņēmumos (digitālo tehnoloģiju izmantošana dažādos uzņēmējdarbības procesos). Investīcijas, kas veicinās sadarbību un digitālo prasmju pārnasi.
2.4.1.2.i.	Ļoti augstas veiktspējas tīklu infrastruktūras attīstība "pēdējās jūdzes" pieslēgumu nodrošināšanai"	Radīt reģionālās attīstības iespējas dažādās jomās (izglītībā, veselībā u.c.), kas veicinās pieprasījumu pēc jaunu digitālo pakalpojumu attīstības, turklāt ilgtermiņā radīs konkurētspējīgu pamatu turpmākai ekonomikas attīstībai. Tādējādi arī reģionos tiks nodrošināt ilgtspējīgas attīstības un dzīves kvalitātes iespējas.	Investīcijas jaunu digitālo pakalpojumu attīstībai, kas atbilst lauku apvidu vajadzībām.

4.3.PROJEKTU VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

Izstrādājot projektu vērtēšanas kritērijus, tiek ņemti vērā šādi principi:

- ⇒ atbilstības princips - vērtēšanas kritēriji vērtē, lai projektu pieteikumos plānotās aktivitātes un mērķi sniedz tiešu ieguldījumu SVVA stratēģijas rīcību un mērķu sasniegšanā;
- ⇒ vienlīdzības princips - izstrādātie vērtēšanas kritēriji nav diskriminējoši un ir vienlīdzīgi attiecībā pret visiem, kas var pretendēt uz atbalstu;
- ⇒ ilgtspējas princips - vērtēšanas kritēriji veicina projekta rezultātu saglabāšanu, izmantošanu un attīstību turpmāk;
- ⇒ papildināmības princips prasa izvēlēties tādus kritērijus, kur projekti uzrāda saikni ar citām iestrādēm, kas jau īstenotas (iesniedzējs ir jau veicis investīcijas)

vai arī tiek īstenotas blakus teritorijā (nepieciešamība veidot teritoriāli saistītas investīcijas, lai palielinātu sociālo vai ekonomisko efektu);

- ⇒ efektivitātes princips - kritēriji vērtēs paredzēto projekta mērķu, aktivitāšu un plānoto ieguldījumu sabalansētību;
- ⇒ inovācijas princips - kritēriji vērtēs projektos paredzēto iniciatīvu un aktivitāšu novitāti VRG darbības teritorijā;
- ⇒ prioritāšu princips paredz, ka vērtēšanas kritērijos tiks vērtēts, vai projektu pieteikumos tiks sekmētas iniciatīvas, kas SVVA stratēģijā ir noteiktas kā īpaši atbalstāmas;
- ⇒ atklātības princips - kritēriji un to vērtējums būs atklāts un pieejams projektu iesniedzējiem, vērtēšanas process tiks nodrošināts caurspīdīgs.
- ⇒ taisnīguma princips - pret visiem projektu iesniedzējiem tiks ievēroti vienādi vērtēšanas kritēriji un principi, nepieļaujot interešu konflikta riskus.

Projektu vērtēšanu nodrošinās VRG projektu vērtēšanas komisija, kura darbojas uz valdes apstiprināta nolikumu pamata. Vērtēšanas komisijas sastāvu apstiprina VRG valde, ievērojot principu, ka tajā jābūt vismaz 3 cilvēkiem. Projektu vērtēšanas komisija projektu pieteikumus izvērtē atbilstoši kritēriju vadlīnijām, kas pieejamais VRG mājaslapā www.nosalacaslidzrujai.lv

Katras kārtas ietvaros vienā rīcībā viens projektu iesniedzējs drīkst iesniegt tikai vienu projekta iesniegumu.

Projektu vērtēšanas komisija VRG saņemtos projektu pieteikumus izvērtē projektu atbilstību sekojošām prasībām:

- ⇒ SVVA stratēģijas rīcības plānā iekļautajai attiecīgajai rīcībai;
- ⇒ Projektu vērtēšanas kritērijiem.

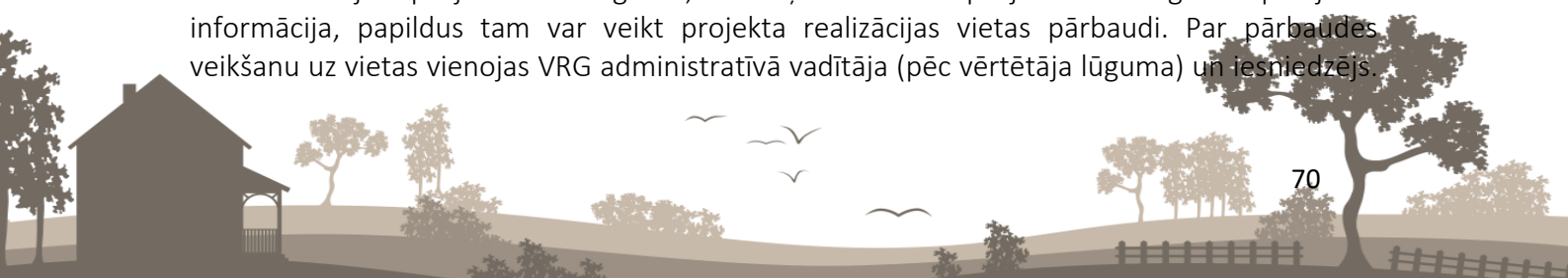
Projektam tiek piešķirti punkti atbilstoši katram vērtēšanas kritērijam, kas nosaka projekta atbilstību SVVA stratēģijai. Tiek piešķirts tikai tāds punktu skaits, kas ir apstiprināts SVVA stratēģijā. Nav atļauts izmantot punktu gradāciju (decimāl- daļskaitļus), ja tā nav atrunāta SVVA stratēģijā.

Projektu vērtēšanas kritēriji tiek sadalīti:

- ⇒ projekta administratīvajos kritērijos;
- ⇒ projekta kvalitatīvajos vērtēšanas kritērijos;
- ⇒ specifiskajos kritērijos.

Projekta iesniedzējs pieteikuma aprakstu sadalās var norādīt par konkrētā kritērija izvērtēšanai nepieciešamās informācijas atrašanās vietu projekta iesniegumā vai tam pievienotajos pielikumos. Ja sniegtā informācija nav pietiekama, vērtēšanas komisija pretendenta to norāda un nosaka termiņu informācijas papildināšanai.

Vērtējot projekta iesniegumu, tiek ņemta vērā projekta iesniegumā pieejamā informācija, papildus tam var veikt projekta realizācijas vietas pārbaudi. Par pārbaudes veikšanu uz vietas vienojas VRG administratīvā vadītāja (pēc vērtētāja lūguma) un iesniedzējs.

To piemēro gadījumos, ja, vērtējot projekta iesniegumu, nav iespējams gūt pārliecību par projektā paredzēto darbību atbilstību reālajām iespējām. Pārbaudes veikšana uz vietas tiek fiksēta kontroles ziņojumā. Tajā jānorāda konkrēti fakti un informācijas avoti, kas pamato pārbaudītāja lēmumu.

Vērtējot projekta iesniegumu, tiek analizēta informācijas saskaņotība starp visām projekta iesnieguma sadaļām, tās pielikumiem un papildus iesniegtajiem dokumentiem. Ja informācija starp projekta iesnieguma sadaļām, tās pielikumiem un papildus iesniegtajiem dokumentiem nesaskan vai ir pretrunīga, vērtētājs lūdz, lai pretendents sniedz papildus skaidrojumu.

Projektu vērtēšana:

- ⇒ Administratīvie vērtēšanas kritēriji visām rīcībām ir vienādi.
- ⇒ Administratīvie vērtēšanas kritēriji novērtējami ar "jā" un "nē", kur:

jā – atbilst kritērijam;

nē – neatbilst kritērijam.

Ja administratīvajos vērtēšanas kritērijos kāds no kritērijiem novērtēts ar "nē", projekts tiek atzīts par stratēģijai neatbilstošu, saņem negatīvu atzinumu un tālāk netiek vērtēts.

- ⇒ Kvalitatīvie vērtēšanas kritēriji ir atšķirīgi aktivitātes „Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas” rīcībām un aktivitātes „Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas” rīcībām.

Punktu skaits ir noteikts no 0 līdz 2 punkti, piemērojot šādu gradāciju:

0 punkti - kritērijs nav izpildīts;

1 punkts - kritērijs izpildīts daļēji;

2 punkti - kritērijs izpildīts.

Vērtētājs sniedz komentārus tiem kritērijiem, kuriem nav piešķīris augstāko vērtējumu.

- ⇒ Komentāriem jābūt skaidriem, konkrētiem, objektīviem un argumentētiem, balstītiem uz faktiem un projekta iesniegumā pieejamo informāciju.
- ⇒ Vērtējumu nevar balstīt uz pieņēmumiem vai citu informāciju, ko nav iespējams pārbaudīt vai pierādīt, vai kas neattiecas uz konkrēto projekta iesniegumu. Ja vērtētāja rīcībā ir kāda informācija, kas var ietekmēt projekta vērtējumu, jānorāda konkrēti fakti un informācijas avoti, kas pamato un pierāda vērtētāja sniegto informāciju.
- ⇒ Ja vērtētājs norāda, ka projekta iesniegumā sniegtā informācija ir pārāk vispārīga, nepilnīga, nepietiekami detalizēta (piemēram, nav norādīti projekta rezultātu kvalitatīvie rādītāji vai tml.), jāmin konkrēti fakti, formulējot informāciju, kas bija jāsniedz.

- ⇒ Vērtēšanas komisijas locekļi aizpilda vērtējuma tabulas, pievieno komentārus/skaidrojumus, dokumentu apliecina ar parakstu un iesniedz vērtēšanas komisijas sekretāram kopsavilkuma veidošanai.
- ⇒ Vērtēšanas komisijas sekretārs apkopo vērtējumus un sarindo tos pēc iegūto punktu skaita, kā arī sagatavo protokolus un pavaddokumentus projektu iesniegšanai LAD un ievietošanai interneta vietnēs.

Specifiskā vērtēšanas kritērija piemērošana

- ⇒ Specifisko vērtēšanas kritēriju piemēro gadījumā, ja vairāki projekti ir ieguvuši vienādu punktu skaitu. To veic pēc projektu izvērtējuma un punktu saskaites.

Vērtēšanas komisijas sekretāra pienākumi

- ⇒ Sagatavo projektu vērtēšanai nepieciešamo dokumentu paketi un nosūta to katram vērtēšanas komisijas loceklim.
- ⇒ Izveido katrai rīcībai atsevišķu sarakstu, kurā sarindoti projektu iesniegumi pēc iegūtā vidējā punktu skaita. Projekta vērtējuma vidējais punktu skaits tiek iegūts, saskaitot kopā projekta pieteikuma vērtētāju piešķirtos punktus un izdalot ar projekta vērtētāju skaitu (min 3).
- ⇒ Vērtēšanas komisijas sekretārs, sarindojot projektus, projektiem ar vienādu punktu skaitu vienas rīcības ietvaros sagatavo papildus vērtējuma tabulu un komisija veic vērtējumu, pielietojot specifiskos kritērijus.
- ⇒ Sagatavo Projektu vērtēšanas sarakstu (kopsavilkumu), punktu skaita apkopojumu un visas vērtēšanas veidlapas iesniedz SVVA lēmējkomitejas gala lēmuma pieņemšanai.
- ⇒ Sagatavo Interesešu konflikta deklarācijas pēc vērtēšanas komisijas locekļu norādījuma.
- ⇒ Piedalās SVVA lēmējkomitejas sanāsmē, prezentējot projekta kopsavilkumu un konkrētajos projektos iegūto vidējo punktu skaitu. Informē SVVA lēmējkomiteju par projekta pieteikumu kvalitāti un sniedz paskaidrojumus.

Vērtētāji ir atbildīgi par veikto vērtējumu, kas var tik izmantots kā dokumentāls pamatojums pretendenta projekta apstrīdējuma gadījumos. Vērtējumus var izmantot institūcijas, kas darbosies pretendenta aizstāvības jomā.

Jautājumu vai neskaidrību gadījumā vērtētājam jāvēršas pie VRG administratīvā vadītāja, kurš drīkst sazināties ar projekta iesniedzēju, rakstiskā formā lūdzot skaidrojumu.

Vērtēšanas laikā no projekta iesniedzēja netiek pieprasīti projekta papildinājumi dokumenta formā (attiecas uz cenu aptaujām, izziņām un līgumiem).

4.4.INTEREŠU KONFLIKTU NOVĒRŠANAS KĀRTĪBA

VRG savā darbībā ir noteikusi, ka visām iesaistītajām pusēm – biedrības darbiniekiem, valdei, SVVA lēmējkomitejai un vērtēšanas komisijai visos darbības procesos, t.sk., projektu iesniegumu vērtēšanas procesā, to īstenošanas un uzraudzības laikā, jāievēro principi un vērtības, kas atbilst efektīvai, pilnībā korupciju izslēdzošai, iekļaujošai un caurskatāmai darbībai. Atbilstoši izstrādātajai SVVA stratēģijai, VRG darbībai ir jābūt vērstai uz pilnsonisko sabiedrību un vides aizsardzību, un ilgtermiņa ekonomisko izaugsmi.

Interesešu konflikts ir situācija, kurā darbiniekam vai deleģētam loceklim, pildot amata pienākumus, jāpieņem lēmums vai jāpiedalās lēmuma pieņemšanā, vai jāveic citas ar amata pienākumiem saistītas darbības, kas ietekmē vai var ietekmēt paša darbinieka vai locekļa, viņa radnieku (par radniekiem uzskatāmi tēvs, māte, vecmāte, vectēvs, bērns, mazbērns, adoptētais, adoptētājs, brālis, māsa, pusmāsa, pusbrālis, laulātais) vai darījumu partneru (persona, kas ir deklarējamās darījumu attiecībās ar darbinieku likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" izpratnē) personiskās vai mantiskās intereses.

Interesešu konfliktu pārvaldība:

VRG savā darbībā nepieļauj korupcijas un interešu konflikta situācijas. Visi pienākumi tiek pildīti atbilstoši labās prakses standartiem. VRG tiek skaidri noteiktas darbības, kas jāveic katram darbiniekam, lai mazinātu interešu konflikta rašanās iespējamību. VRG neparedz darbības nevienai no organizācijā iesaistītajām pusēm, kas var negatīvi ietekmēt vai nodarīt kaitējumu tās reputācijai vai publiskajam tēlam, vai kad ētisku apsvērumu dēļ varētu tikt apšaubīta kāda darbinieka vai locekļa rīcības objektivitāte un neitralitāte.

Atbilstoši atbalsta piešķiršanu reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem valsts amatpersonas statuss noteikts:

- ⇒ SVVA lēmējkomitejai
- ⇒ paraksttiesīgās personas – valdes locekle (biedrības darbiniece) un valdes priekšsēdētāja

Atbilstoši atbalsta piešķiršanu reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem, Interesešu konflikta deklarāciju iesniedz:

- ⇒ Vērtēšanas komisijas locekļi;
- ⇒ SVVA lēmējkomitejas locekļi;
- ⇒ Paraksttiesīgās personas, kas paraksta lēmumus;

Lai novērstu interešu konfliktu, uzsākot projektu iesniegumu vērtēšanas procesu, vērtēšanas komisijas locekļi aizpilda interešu konflikta neesamības deklarāciju par katru projekta pieteikumu. Ja kāds no vērtēšanas komisijas locekļiem ir konstatējis interešu konflikta esamību, tad viņš nepiedalās visu projektu pieteikumu vērtēšanā, kas iesniegti konkrētajā rīcībā. Interesešu deklarācijas forma pievienota 4. pielikumā.

VRG SVVA lēmējkomitejas locekļi aizpilda interešu konflikta neesamības deklarāciju par katru projekta pieteikumu (vienotā deklarācijā). Ja Kāds komisijas loceklis ir konstatējis interešu konflikta esamību, tad viņš nepiedalās visu projektu pieteikumu vērtēšanā, kas iesniegti konkrētajā rīcībā. Interesešu deklarācijas forma pievienota 5. pielikumā.

4.5.STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANAS KĀRTĪBA

9.attēlā infografikas veidā parādīts, kā notiek projektu iesniegšana un virzība. Atbalsta saņemšanas nosacījumi un kārtība atbilstoši atbalsta piešķiršanas reglamentējošiem normatīviem aktiem⁹⁹

9.attēls. LEADER īstenošanas kārtība

⁹⁹ Normatīvie akti par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtību Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai intervencē «Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju, tostarp sadarbības aktivitātes un to sagatavošana»

4.5.1. UZRAUDZĪBAS UN NOVĒRTĒŠANAS PROCEDŪRA

VRG izstrādātās un apstiprinātās SVVA stratēģijas īstenošanas gaitu uzrauga un novērtē VRG pilnsapulces ievēlēta Valde, kas ir VRG pārstāvju lēmēj institūcija un kura izveidota, ievērojot partnerības principu. Katrs sektors: komercdarbība, valsts un pašvaldības iestādes un NVO, to atbalsta struktūru speciālisti un NVO pārstāvji valdē tiek pārstāvēti vienlīdzīgās proporcijās.

Valde, balstoties uz izstrādāto stratēģiju un tās īstenošanai piesaistītajiem resursiem, un pretendentu iesniegto projektu vērtēšanas komisiju atzinumu, pieņem lēmumus par pieteikumu apstiprināšanu vai par atteikumu piešķirt finansējumu projektu īstenošanai.

Valde nodrošina resursu fonda izlietojuma monitoringu un sagatavo ziņojumu par fonda izlietojumu un sasniegtajiem rezultātiem.

Valde ir atbildīga par ikgadēju stratēģijas īstenošanas gada pārskata sagatavošanu un iesniegšanu izskatīšanai, novērtēšanai fondam (LAD), kā arī par nepieciešamo izmaiņu veikšanu. Izvērtējuma rezultāti tiek izmantoti VRG turpmākās darbības kvalitātes uzlabošanai un nākamā plānošanas perioda SVVA stratēģijas izstrādei.

Lai veicinātu VRG darbības teritorijas iedzīvotāju iesaistīšanas un aktivitātes pakāpes paaugstināšanos SVVA stratēģijas īstenošanai un turpmākai pilnveidošanai, apstiprinātā stratēģija ievietojama VRG mājas lapā <https://www.nosalacaslidzrujai.lv>, bet novadu mājas lapās www.valmierasnovads.lv un www.valka.lv – norāde uz to. Informāciju par projektu pieteikšanas konkursu kārtām jāpublicē savlaicīgi, ievietojot sludinājumu novadu mājaslapās, VRG mājas lapā <https://www.nosalacaslidzrujai.lv/> un sociālajā kontā Facebook <https://www.facebook.com/nosalacaslidzrujai>.

Valde veic SVVA stratēģijas periodisku novērtēšanu ik gadu, sākot ar 2025.gadu, pildot šādus uzdevumus:

- ⇒ veicot projektu īstenošanas saturisko uzraudzību;
- ⇒ nodrošinot publicitāti un periodiski sniedzot VRG darbības teritorijas iedzīvotājiem informāciju par stratēģijas īstenošanu.
- ⇒ Informācija par stratēģijas īstenošanas gaitu regulāri sniedzama masu medijos, tai skaitā Valmieras un Valkas novada mājas lapās. Šī informācija sagatavojama ne retāk, kā reizi gadā un tajā ir jāietver:
 - ⇒ ziņas par pieteiktajiem un akceptētajiem projektiem;
 - ⇒ ziņas par akceptēto projektu realizēšanas gaitu un izlietotajiem finanšu līdzekļiem, ietverot informāciju par līdzfinansējumu un tā avotiem;
 - ⇒ ziņas par rezultatīvajiem rādītājiem un to izmaiņu atbilstību noteiktajām mērķa vērtībām vai tendencēm;
 - ⇒ kvalitatīvs Stratēģijas realizēšanas sekmju novērtējums;
 - ⇒ ziņas par nepieciešamiem grozījumiem Stratēģijas rīcības plānā, ja tādi ir nepieciešami un to pamatojums;
 - ⇒ ieteikumi tālākajam darbam.

4.5.2.STRATĒGIJAS GROZĪŠANAS KĀRTĪBA

Pēc stratēģijas īstenošanas uzsākšanas, VRG valde var veikt izmaiņas stratēģijā, pamatojot tās un saskaņojot ar LAD. Par izmaiņām SVVA stratēģijas rīcības plānā VRG rakstiski informē LAD. Dokumentus, kas saistīti ar SVVA stratēģijas īstenošanu, VRG valdei jāglabā līdz stratēģijas noteiktajam termiņam. VRG ir pienākums sniegt LAD informāciju, kas saistīta ar SVVA stratēģijas īstenošanu.

4.6.STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANAS ORGANIZĀCIJA

Stratēģijas ieviešanā galvenās iesaistītās institūcijas:

- ⇒ biedru pilnsapulce;
- ⇒ VRG valde, tai skaitā administratīvais vadītājs;
- ⇒ projektu vērtēšanas komisija.

Biedru pilnsapulce ir augstākais VRG lēmējorgāns, kas apstiprina biedrības valdi. Valde pieņem galīgos lēmumus par stratēģijas apstiprināšanu un grozījumiem, kā arī projektu konkursu izsludināšanu un iesniegumu atbilstību stratēģijai.

VRG valdes struktūru veido valdes priekšsēdētājs (ar vienu vietnieku), valde, administratīvais vadītājs. VRG valdi ievēl pilnsapulce, bet priekšsēdētāju un viņa vietnieku ievēl valde; administratīvo vadītāju ieceļ ar valdes lēmumu. VRG valde un administratīvais vadītājs nodrošina projektu konkursu norisi, nepieciešamās apmācību un aktivizēšanas aktivitātes, kā arī uzrauga projektu rezultātus un apkopo SVVA stratēģijas rezultātos rādītājus. Vienlaikus valde un administratīvais vadītājs nodrošina VRG īstenoto projektu ieviešanu, kā arī biedrības darbību atbilstoši normatīvajiem aktiem.

VRG ir izveidota Projektu vērtēšanas komisija, kas nodrošina saņemto projektu iesniegumu vērtēšanu atbilstoši valdes apstiprinātajam projektu vērtēšanas komisijas nolikumam, kā arī vērtēšanas kritēriju piemērošanas metodikai. Projektu vērtēšanas komisija sniedz priekšlikumus SVVA lēmējkomitejai par projektu iesniegumu atbilstību stratēģijai.

5.FINANSĒJUMA SADALES PLĀNS

15.tabula. Finansējuma sadales plāns

Nr. p.k.	Mērķis/rīcība	KLP SP intervences aktivitātes atbalsta apmērs (% pret kopējo atbalstu)	Finansējuma sadalījums, EUR
	M1. Stabila vietējā ekonomika	60	928 171,70
1.	Mazo un vidējo uzņēmumu funkcionāls atbalsts		
2.	Produktu un pakalpojumu attīstīšana		
3.	Uzņēmumu zīmolu un vietējā tirgus attīstīšana		
	M2. Pievilcīga un pieejama teritorija	40	618 781,14
1.	Dabas un kultūras objektu sakārtošana un pieejamības uzlabošana		
2.	Jaunu pakalpojumu radīšana, to pieejamības uzlabošana, infrastruktūras izveide		
3.	Izglītības, kultūrvides un sporta aktivitāšu attīstīšana		
4.	t.sk. starpvalstu un starpteritoriālai sadarbībai		
	Kopā	100	1 546 952,84

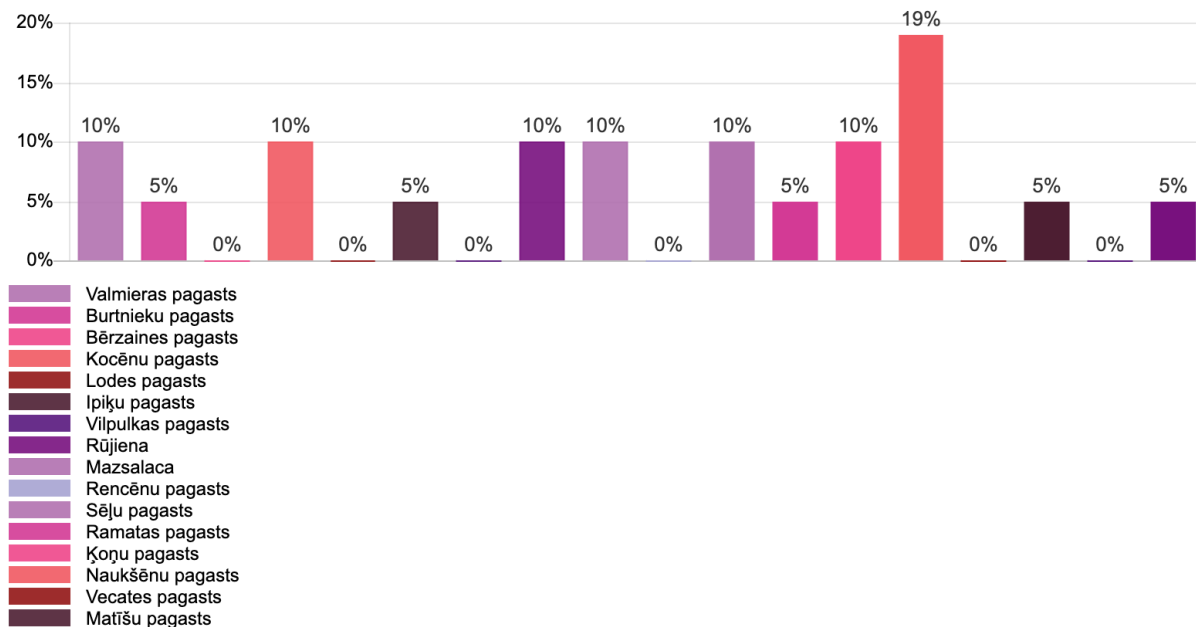
PIELIKUMI

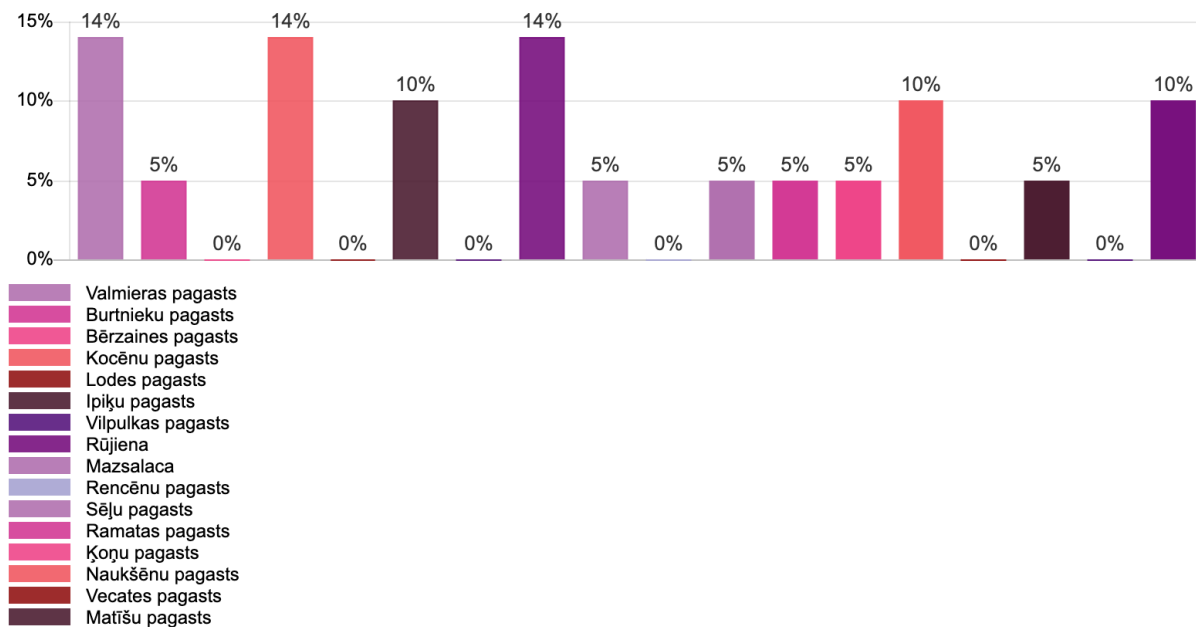
1. PIELIKUMS

VRG darbības teritorijas iedzīvotāju aptaujas rezultāti (piedalījās 410 respondenti)

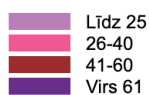
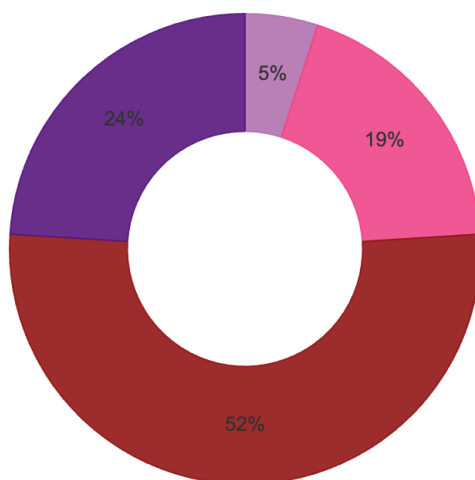
Lūdzu norādi savu dzīves vietu

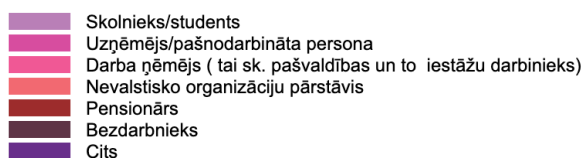
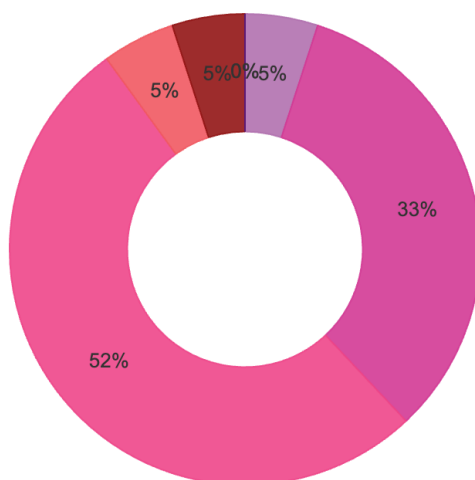
Kur atrodas Tava darba vieta? Ja strādā attālināti, norādi faktisko darba veikšanas vietu.

Tavs vecums

Tava nodarbošanās

5. Ar ko Tu savā pagastā/pilsētā visvairāk lepojies?

(Nosauc kādu īpašu dabas vai tūrisma apskates objektu, kādu teritorijai nozīmīgu uzņēmumu, brīvā laika pavadīšanas iespējas, kas ir labākas vai atšķirīgas no citām teritorijas vietām). Mini 1-5 lietas.

Populārākās atbildes:

Valmiermuižas alus ražotne, Valmiermuižas parks, Burtnieka ezers, Skaņākalna dabas parks, Ķoņu dzirnavas, Unguriņu robežpunkts- Baltijas ceļa piemiņas vieta, Eriņu muižas parks, Rūjas upe, Ķoņu kalns, Naukšēnu muiža, SIA Naukšēni, Naukšēnu vīni, Dabas un tūrisma objekti: Sedas purvs, Skaņaiskalns, Sietiņezis, Burtnieku ezers, Salaca, Gauja, Naukšēnu pagasts var lepoties ar Rūjas upi, brūzi, muižu, Rūjienas Tautskola un Amatniecības centrs, Rūjienas saldējums, Rūjienas kultūras nams, Japānas istaba, Rūjas upe, Ramatas amatierteātris, daudzie purvi, Lielezers un Mazezers, Zilaiskalns, Sietiņezis, Burtnieka ezers, Skaņaiskalns, "Loja"; Lauksalaca; Trases automodelisms Mazsalacas vidusskolā; veikals Hedera; SIA "Solvis", Kokmuižas pils ar parku, promenādi, lapeni, Zilaiskalns, Mujāni ar atjaunoto Mujānu izglītības biedrības namu, Rubenes baznīca, Florbols, Vasaras Saulgriežu ugunsgrāvis pie Igaunijas robežas, kur 21.06. pulcējas vairāk kā 100 apmeklētāji, dzied; dejo; vada rituālus. Šai pat vietā katru gadu jūnija sākumā Robežtirgus, kur tirgotāji dažkārt izvietoja gar ceļa malu kilometra garumā. Moissakilā notiek Igaunijas-Latvijas amatierkolektīvu koncerti, Baltās nakts, atpūtas vieta Saprāšas, Sēļu muiža - tūrisma objekts, tematiskie pasākumi, apkārtēja vide, klēts, mākslas darbu izstādes, Ķoņu kalns, Rūjienas amatnieku biedrība "Rūzeles", Rūjienas pilskalns, Rūjas upe, Sēļu muiža, Kultūrasdzīve - Vienas dienas velobrauciens ar ģimeni apkārt Burtnieka ezeram. Superiģis ir Burtnieku ezera muzejs, tikai, manuprāt, tā kautrīgi noslēpies, sakopto vidi, Peldēšanas iespējas Rūjā, kaut gan diez ko neērtas, Bērnu rotaļu laukums pie skolas, Var nodarboties ar ūdenssportu un citām ūdens izklaidēm, bet tās ir nepieejamas, Burtnieku ezers, Jēkabkalns, Endzeles muiža, dāldārzs "Cīruļi", Oleru muiža, tās komplekss, Oleru purvs, it īpaši prieks par vietējo ogotāju tradīciju un skatu torni, Rūjas upe, it īpaši taka gar to.

6. Kas Tevi neapmierina, domājot par savu pagastu/pilsētu kā dzīvesvietu (piemēram: pakalpojumu pieejamība, komunikācija un citi)?

Populārākās atbildes:

- Manā dzīvesvietā Valmieras pagastā ir pieejami visi nepieciešamie pakalpojumi!
- Pietrūkst cilvēku saliedētība un lepnums par savu apkaimi, kopienu. Pietrūkst kopīgu mērķu, uz kuriem apkaimes iedzīvotājiem virzīties. Tas palīdzēs noturēt jaunās paaudzes motivāciju palikt, turpināt dzīvi laukos.
- Ceļu stāvoklis, bet to grūti uzlabot.
- Apt. 5-15 km garu, marķētu, interesantu (ne formāli pa ceļiem iezīmētu) kājnieku tūrisma maršrutu nepietiekamība. Tas pats attiektos uz dažādas distances velo un ūdens tūrisma maršrutiem (maršruti pilsētās, vienreizējas velo un ūdens tūrisma akcijas neskaitās).
- Dzīves vieta, darbs, skola, bērnu dārzs manai ģimenei ir Valmierā. Neapmierina un arī satrauc dzīvesvietas jautājums.
- Rūjienai nepieciešams tirgus laukums.
- Rūjienas kopienai nepieciešama koprades virtuve Rūjienas Tautskolā.
- Dabas takas labiekārtošana pie Rūjas upes.
- Ļoti slikts visu mobilo sakaru pārklājums.
- Nesakārtots nosacītais tirdziņa laukums Zilākalna ciemā.
- Tožās nav nekādu iespēju jauniešiem ko darīt brīvā laikā.
- Kriminogēna vide un policijas nepieejamība, sabiedriskā transporta neesamība virzienā Mazsalaca – Igaunijas robeža.
- Pie Brandeļa ezera nav normālas pludmales.
- Ceļu stāvoklis, nekoptās Valsts ceļu malas.

- Trūkst informācija pie Valsts robežas par novadu un Valsti(informācijas stendi ar kartēm, pieejamajiem objektiem).
- Valsts ceļi netiek apkopti un ir ļoti sliktā stāvoklī.
- Vadības vienaldzīgā attieksme pret pagastu.
- Lielajā Valmieras novadā PAZŪD MAZĀS VIETAS. Sajūta, ka visam jānotiek tikai centrā. Nav atbalsta un izpratnes no Vadošajiem speciālistiem.
- Jauniešu un darbspējīgo cilvēku aiziešana uz novada centru vai citu valsti.
- Viss samaitāts ar reformām.
- Neapmierina sabiedriskā transporta kursēšanas biežums un patreiz piedāvātie kursēšanas laiki.
- Var teikt, burtiski, pasta neesamība (tā atvēlētā 1 stunda neattaisno pasta esību), derētu aizvietot, piem., ar pakomātu.
- Nepietiekamā infrastruktūra un tās neuzraudzīšana.
- Pārāk maz iespējams izmantot ūdens tuvuma priekšrocības izklaidēm.
- Jauniešiem nav piemērota basketbola laukuma.
- Ceļu uzturēšanas kvalitāte.
- Ģimenes ārsta pakalpojumu ierobežota pieejamība.
- Sliktie lauku ceļi.
- Pagastā vietām ir ļoti slikta interneta pārklājuma pieejamība.
- Problēmas ar mobilās zonas pārklājumu, mūsdienās nepieņemami apstākļi, lai darbotos.
- Gadījumi, kad tiek nepārdomāti tērēti līdzekļi, nedomājot par reālo patērētāju skaitu, kas ir daudz mazāks par naivo sapņu iedomāto.
- Kultūras mantojuma vērtību neieraudzīšana, necieņa pret to.

7. Kas Tevi neapmierina, domājot par savu pagastu/pilsētu kā uzņēmējdarbības vidi?

Populārākās atbildes:

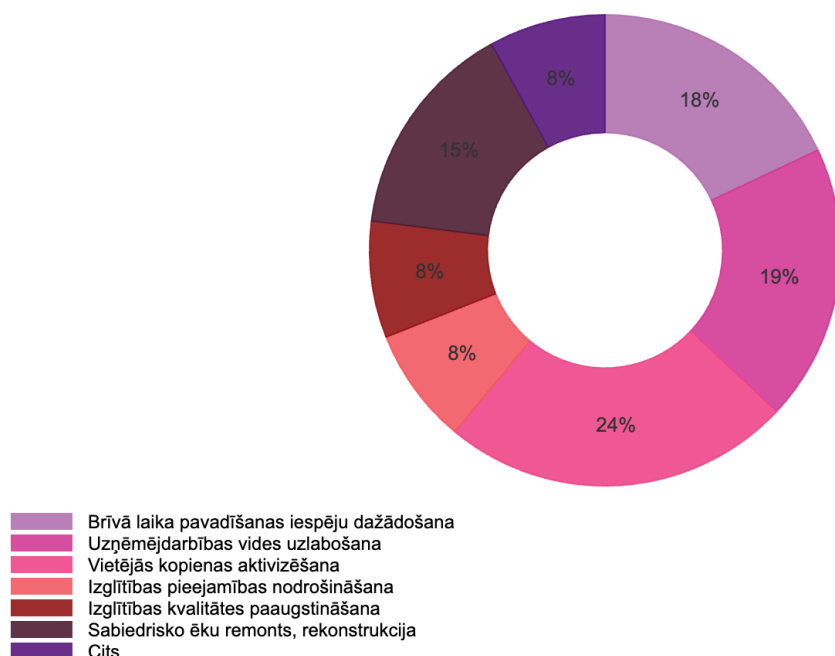
- Dārgi energoresursi - to izmaksu samazinājums ir jārisina valstiskā līmenī.
- Pietrūkst pietiekama infrastruktūra, kura veicinātu tūrisma attīstību.
- Rūjienas domei jāstrādā pie faktiskā pilsētas tēla uzlabošanas. Rīgas iela, iebraucot centrā, rada bēdīgu priekšstatu. Būtu jauki, ja dome līdzfinansētu īpašumu (vērtīgās arhitektūras-koka mājiņu sakārtošanu).
- Nav pirktpējas.
- Uzskatu, ka tā ir gana sakārtota, cik to spēj pašvaldība un sabiedrība pati. Pārējais - uzņēmēju un iedzīvotāju skaits, valsts un ES politika nav vietējā līmenī nopietni ietekmējama.
- Domājot par apkalpojošo, izklaides sfēru, problēmas būtu ar interesentu, patērētāju piesaisti.
- Maziem uzņēmējiem trūkst kapacitātes, lai iesaistītos tūrisma produkta piedāvājuma radīšanā.
- Jāuzrunā vairāk jaunās ģimenes mazās uzņēmējdarbības uzsākšanai
- Slikti valsts autoceļi.
- Varētu biežāk greiderēt ceļus it sevišķi pavasarī.
- Ir daudz neizmantotu, tai skaitā pamestu ražotņu ēku, kuras netiek reklamētas un piedāvātas iegādāties, nomāt, izmantot. Nevienam par to vispār neliemas ne zinis - tāds ir iespaids. Piemēram, bijušais zivju cehs, Larelini. "Kukurbaļļu" māju vienā ēkā bija iekārtota kautuve, kuru

nevarēja turpināt lietot, jo māju īpašnieks pieprasīja augstu izmantošanas maksu. Vai šo jautājumu nekā nevarēja atrisināt savādāk ar biedrības iesaisti?

- Kocēnos trūkst brīvu telpu uzņēmējdarbības attīstībai.
- Sāpīgi, ka lielie uzņēmēji nedomā par vidi, bet par biznesu. Cīņā par zemi, aizmirst par vietējiem iedzīvotājiem. Iznīcina vietējos ceļus(uzar, izbrauc ar lielo tehniku, salauž caurtekas), norok mājas, lai netraucē zemes apstrādi.
- Tālu no aktīviem centriem.
- Domāju, ka ir vēlme darboties, var atrast vietu, kur veidot savu uzņēmumu. Visas valsts kopējais likumdošanas, noteikumu pakete.
- Cilvēku trūkums.
- Ierēdņu birokrātija un "burta"kalpība.
- Kā mājražotājam mana sadarbība ir ar sūtīšanas kantoriem, tuvākie pakomāti ir Valmierā, no manis gandrīz 30km attālumā. Tas nav ērti, sadārdzina sūtīšanas izmaksas. Pamazām jau sāk uzlaboties, bet ziemas ceļu tīrīšana iespaido mobilitāti. Tas pilnīgi noteikti kaitē jebkādi uzņēmējdarbības formai.
- Nepietiekošs atbalsts jaunajiem un mazajiem uzņēmumiem no pašvaldības.
- Reti sabiedriskie transporti Rūjiena-Nauksēni.
- Slikta sabiedrības informēšana saistībā par un ap aktuālām tēmām, notikumiem, pasākumiem, pakalpojumiem.
- Pagasta ceļu kvalitāte un uzturēšana.
- Vājš interneta pārklājums.
- Sliktie ceļi ierobežo darbību, sadārdzina autotransporta uzturēšanu.

Kas būtu jāattīsta un jāuzlabo tuvāko 5 gadu laikā, lai dzīve pagastā/pilsētā uzlabotos?

9. Vai ir kāds konkrēts projekts vai projekta ideja, kuru vajadzētu realizēt tuvāko 5 gadu laikā un, kas sniegtu pozitīvu ietekmi uz pagasta/ pilsētas, iespējams, visa novada attīstību. Projekts var būt kā sabiedriska labuma vai

kā uzņēmējdarbību atbalstošs projekts)

Populārākās atbildes

- Sakopt un rekonstruēt Burtnieku muižas parku.
 - Kopienas dzīves kvalitātes stratēģijas izveide. Tur ietilpst gan vīzija, gan reāli ieplānotie soļi, kas jāpaveic pašiem iedzīvotājiem.
 - Sporta laukuma uzlabošana pie skolas.
 - Tūrisma maršrutu sistēmas izveide - norādes, kartes, apmešanās vietas (arī bezmaksas).
- Minimāli - šosejas, ielas un ceļi, vairāk dabas, apļveida maršruti.
- Valmierā, jaunu daudzīvokļu māju būvniecība.
 - Tirgus laukuma izveide Rūjienā.
 - Koprades virtuves izveidošana.
 - Apmācības mazās uzņēmējdarbības uzsākšanai.
 - Kaut kā piesaistīt cilvēkus laukiem, ja nav cilvēki nekas nenotiks.
 - Uzliet divkāāršo asfaltu ceļā no Zilākalna ceļa līdz Kocēniem.
 - Izveidot pašiem savu Solārās enerģijas ieguves parku sabiedriskajam labumam, bet ne viena uzņēmuma atbalstam.
 - Brandeļu ezera pludmales labiekārtošana.
 - Atjaunot esošo atpūtas laukumu pie Ipiķu skolas, 100-gades parka kokiem informācijas plāksnes un vides objekts, lai parks būtu vizuāli pievilcīgs un informējošs, Seppa mājas -muzeja teritorijas labiekārtošana
 - Turpināt pilnveidot laukumu pie robežas, uzlikt informācijas dēli un bannerus ar uzrakstiem.
 - Turpināt pilnveidot Sēļu muižas attīstību.
 - Ielu apgaismojuma sakārtošanas pabeigšana.
 - Sab. Transports.
 - Tā būs kā "deķīša vilkšana uz savu pusi", bet, jā,- vēlos izveidot un noformēt tādu kā "kazu pasauli", kur āži velk ratus, vizina cilvēkus, var "ganīties" kopā ar kazām, var izbaudīt kazu produktu piedāvāto dažādību; piedāvāt dabas tūrisma pakalpojumus cilvēkiem ratiņkrēslos, attīstot un uzlabojot vides pieejamību.
 - Izveidot Naukšēnu pirmsskolas iestādi atbilstoši prasībām.
 - Naukšēnu muižas attīstība kā tūristu piesaistes objekts.
 - Aktīvās atpūtas zonu izveide mūsdienīgā veidā.
 - Graustu māju apkopšana.
 - Vēsturisko dārzu attīstība - Oleru muiža, Endzeles muiža, Paipusu muiža un plašāk uz blakus pagastiem.
 - Lauku tūrisma vides uzlabošana - kopējs mārketing, produktu kvalitātes uzlabošana amatniekiem, pakalpojumu sniedzējiem.
 - Pieaugušo izglītības aktivitātes - praktisko prasmju attīstība, stils, jaunrade, kultūrizglītojoši pasākumi u.c.
 - Esošo uzņēmumu stiprināšana. Mums ir daudz mazie esošie uzņēmēji, kuriem noturēties mūsdienu tirgū ir ļoti grūti, jo ienāk lielie ārzemju ražotāji ar lētākām precēm.
 - Atbalstīt kvalitatīvus un izglītojošus kultūras pasākumus, kuri tiecas uz kvalitāti nevis skatītāju kvantitāti.

- Pašlaik nav.

10. Vai vari nosaukt iespējas, kuras varētu izmantot, lai veicinātu sava pagasta/ pilsētas/ novada attīstību?

(Piemēram: jaunas sadarbības formas un kooperācija kādā jomā, kopienu aktivizēšana, ārējā finansējuma piesaiste, u.tml)

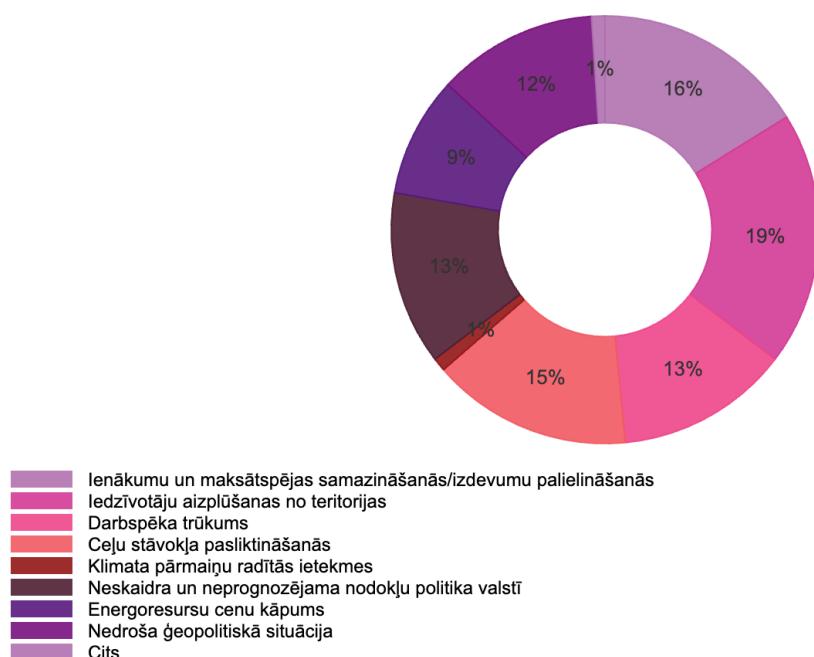
Populārākās atbildes:

- Uzņēmēju sadarbība ZPI jomā, iespēja piesaistīt LAP finansējumu.
- ES finansējuma apguve, vietējo iedzīvotāju motivēšana pārkvalifikācijai (saskaņā ar reģiona stratēģiju), nevalstisko organizāciju stimulēšanas mehānisms.
- Novada centrs attīstās, attālākām vietām arvien grūtāk ir attīstīties un aktivizēties.
- Kāda organizācija, kas veicina ieinteresēto tīklošanos (un ne tikai jau zināmo, aktīvo, un pašvaldības un valsts sektoru pārstāvju) ne tikai administratīvo teritoriju (pagastu, pilsētu) griezumā, bet pēc interesēm - kultūra, tūrisms, sports.
- Noteiktu kopienu aktivizēšana, uzmundrināšana, atbalstīšana.
- Rūjienas vietējai kopienai Rūjienas amatnieku biedrībai „Rūzele” ir plāns un iecere – savstarpēji
- kooperējoties mājražotājiem un amatniekiem, kopsadarbībā ar Rūjienas amatierkolektīvu - kapellu „Rūvenes aura” un vietējo kafejnīcu „Trīs draugi” izveidot piedāvājumu Latvijas un ārvalstu viesiem – Tradicionālās kultūras un tradicionālās virtuves programmas. Tas ietvertu – vietējo ēdienu, tautas mūziku un latvju dančus. Tas piesaistītu viesus, palielinātos pircēju skaits mājražotāju veikaliņā, viesi uzturētos vietējās naktsmītnēs, apmeklētu citus tūrisma objektus un iepirktos vietējos mazos veikaliņos.
- Kooperācija dārzenu audzēšanā ar ārējā finansējuma piesaisti.
- Jā ir viena ideja, daļēji publiskas pludmales izveide 8 km no Valmieras. Labprāt atrast jaunu sadarbības
- partneri.
- Vajadzīga sadarbība un atbalsts zemes apstrādes jomā.
- Mazo ražotāju kooperācija.
- Jāatjauno sadarbība ar Igauniju (pārtrūka COVID 19 laikā).
- Jāceļ pagasta prestižs (video par pagastu), novadpētniecības izstādes par vēsturiski nozīmīgiem notikumiem un vietām.
- Jāaktivizē vietējā kopiena.
- Veidot jauniešu iniciatīvu grupu.
- Piesaistīt projekta rakstītājus muižas atbalsta finansējuma izstrādei un pieteikumiem projektos.
- Bezcerība!
- Manuprāt, jau ir uzsākts tas virziens, kurā arī es domāju, t.i., Burtnieka senatnes pētījumi.
- sakārtot infrastruktūru lauku rajonos.
- Vecāku padomes var sniegt vērtīgus padomus.
- Kooperācija lauksaimniekiem un ražotājiem.

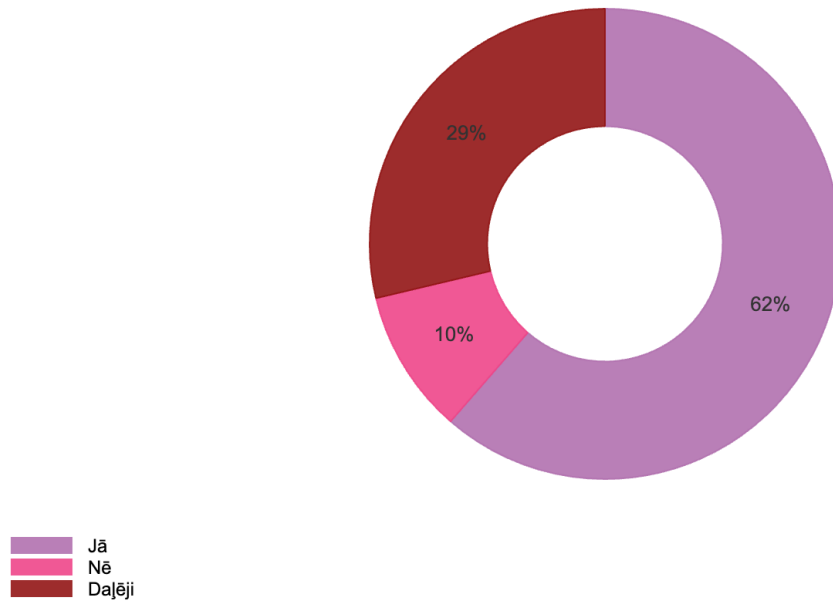

- Starp organizāciju sadarbība visas Salaca-Rūja teritorijas ietvaros. Ir Eiropas projekti, kur idejas realizācijai strādā kopā kāds uzņēmējs, kāda mācību iestāde, pašvaldība, NVO, tādējādi radot labu rezultātu problēmas risināšanai.
- Attīstīt līdzdalības kultūru.
- Kvalitatīva līmeņa kulinārijas virziena attīstība. Tā būtu iespēja mums piesaistīt cilvēkus, kas vēlas ceļot un piedzīvot garšīgo :) Skaisti ēst patīk visiem, un ja vēl tas notiek lauku vidē.
- Izmantot Eiropas fondu atbalstu, piedalīties projektu konkursos (gan nacionālos, gan internacionālos).

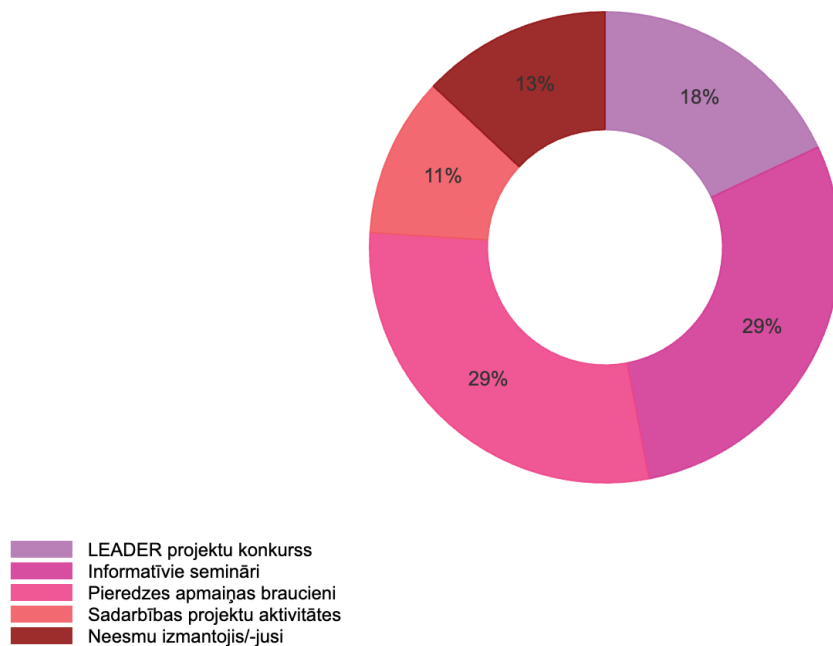
Mini 1 - 4 būtiskākos apstākļus jeb draudus, kuri Tevi satrauc visvairāk?

Vai esi informēts/-a par biedrības "No Salacas līdz Rūjai" darbību, tās mērķiem, aktivitātēm?

Vai esi izmantojis/-usi kādu no biedrības "No Salacas līdz Rūjai" piedāvātajām iespējām

14. Vai Tev ir kāds ieteikums biedrības "No Salacas līdz Rūjai" turpmākajai darbībai jaunajā plānošanas periodā?

(atbilde uz jautājumu nav obligāta)

Populārākās atbildes:

- Uzturēt aktīvu līdzdarbošanos biedrības dalībnieku starpā.
- Ja ir kapacitāte pašai biedrībai - kopienas motivējošu tīklošanas projektu īstenošana.
- Tik uz priekšu tādā pašā tempā!
- Turpināt popularizēt labos piemērus.
- Turpināt attīstīt iesāktās idejas.
- Ieteikums ir tāds: izsludinot pieteikšanos tiek norādīts līdzmaksājuma apmērs procentos, izvērtējot projektu, pie tā arī pieturēties, nesamazinot atbalsta likmi, piem., tāpēc, ka daudzi labi atbalstāmi pieteikumi, jo var gadīties tā, ka daudzus pa druskai atbalstot, nerealizējas arī daudzi, jo pietrūkst pašu maksājamā daļa.
- Veiksmi!
- Tā turpināt! Var atkārtot anketēšanu rudenī, jo tad cilvēkiem ir savādāks noskaņojums un jaunas idejas.

Skaidrojums: Izvēlēto atbilžu summa ir iegūta saskaitot respondentu visas atzīmētās atbildes uz šo jautājumu. Katras atbildes procentuālā vērtība tiek iegūta konkrētās atbildes izvēlēto reižu skaitu dalot ar kopējo iesniegto atbilžu

2. PIELIKUMS

VRG teritorijā realizēto projektu kopsavilkums 2014. – 2020. gada plānošanas periodā

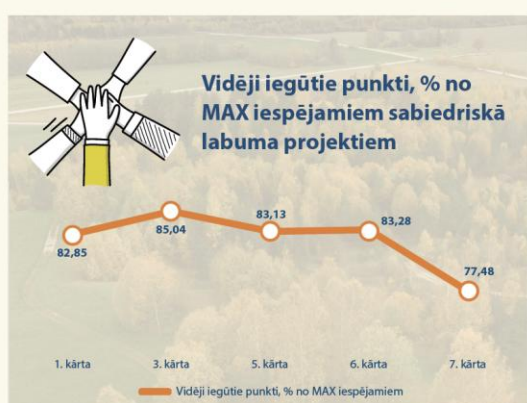

17 VRG "No Salacas līdz Rūjai" teritorijā esošajos pagastos analizētajā pārskata periodā ģākta uzraudzība 104 no kopā iesniegtajiem 245 projektiem.

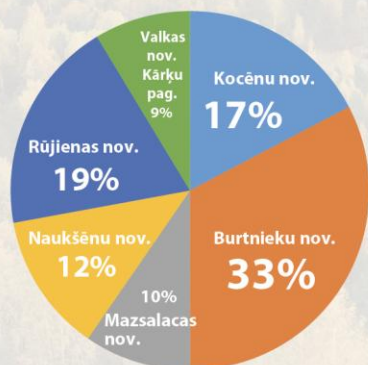
- Kopējā platība: 2384,21 km²
- Iedzīvotāju skaits: 20889 (01.2021.)
- Iedzīvotāju skaits: 23 410 (01.2014.)
- Iedzīvotāju blīvums (2021. g.): 8,81 iedz./km²
- Iedzīvotāju skaita izmaiņas: -10,77%
- 104 sāka uzraudzība (42,45% no iesniegtajiem projektiem)
- 44 neatbilst stratēģijai/ nevērtē/ atsaukts
- 101 neatbilst (finansējuma trūkums)
- Kopā iesniegti 245 projekti

Novads	Apstiprinātās aktuālās publiskās izmaksas pārskata periodā (EUR)	Iedzīvotāju skaits	Apgūtais finansējums uz vienu iedzīvotāju (EUR/iedz.)
Kocēnu novads	456 234,79	3433	132,90
Burtnieku novads	573 848,59	7118	80,62
Mazsalacas novads	130 876,40	3037	43,09
Naukšēnu novads	142 834,03	1771	80,65
Rūjienas novads	292 331,89	4929	59,31
Valkas novads, Kārķu pag.	114 230,02	601	190,07
Kopā:	1 710 355,72	20889	81,88

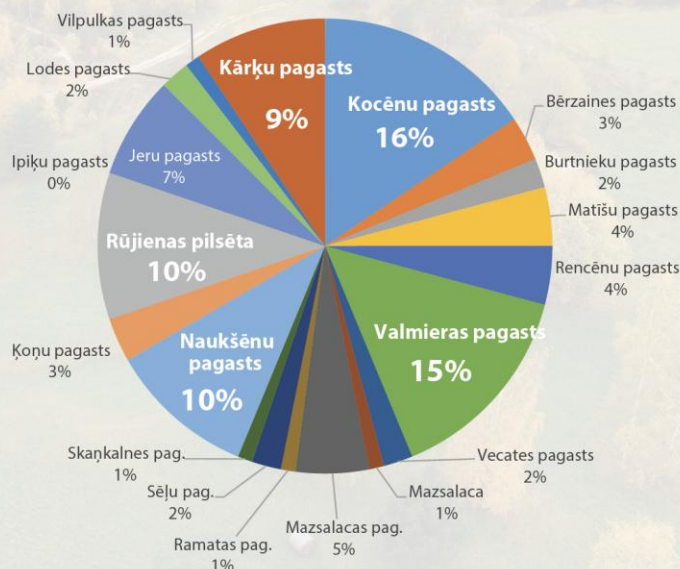
	Stabila vietējā ekonomika		Pievilcīga un pieejama teritorija		KOPĀ
	Mikro (sīko) un mazo uzņēmumu funkcionāls atbalsts	Produktu un pakalpojumu attīstīšana	Dabas un kultūras objektu sakārtošana un pieejamības uzlabošana	Jaunu pakalpojumu izveidošana, to pieejamības uzlabošana	
Kocēnu novads	7	1	5	5	18
Burtnieku novads	12	1	7	14	34
Mazsalacas novads	4	0	4	2	10
Naukšēnu novads	1	3	2	7	13
Rūjienas novads	7	3	3	7	20
Valkas nov. Kārķu pag.	0	0	3	6	9
Kopā:	31	8	24	41	104

Realizēto projektu skaits VRG teritorijā, %

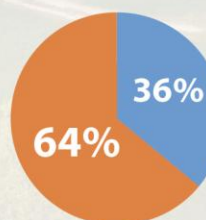
Realizēto projektu skaits VRG teritorijas pagastos, %

53

Projekta iesniedzēja profils

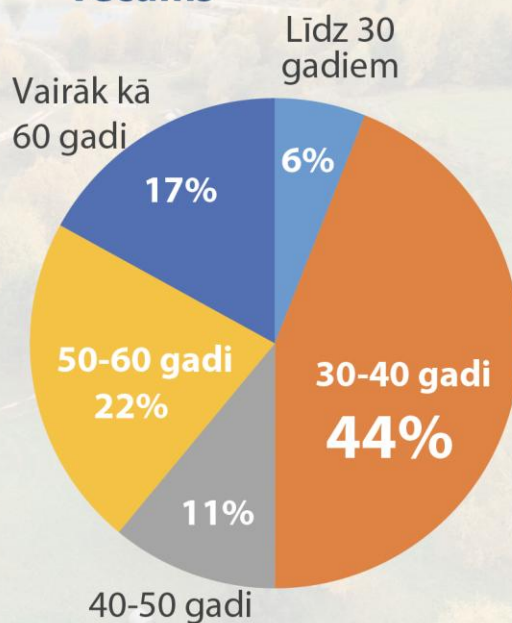
LEADER pieejas pamatā ir visdažādāko vietējās teritorijas iedzīvotāju iesaiste un projektu iesniedzēju dažādība iekļauta arī biedrības "No Salacas līdz Rūjai" attīstības stratēģijā. Analizējot iesniegtos projektus, tika apskatīti un analizēti arī projekta iesniedzēji un veidots tā saucamais projekta iesniedzēja profils, kas raksturo mūsu galveno mērķauditoriju - aktīvos projektu iesniedzējus. Apkopotā informācija par projekta iesniedzējiem attēlota vairākos grafikos.

Sadalījums pa dzimumiem

- Projekta iesniedzēji
- Projekta iesniedzējas

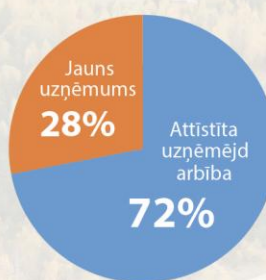
Projektu iesniedzēju vecums

61

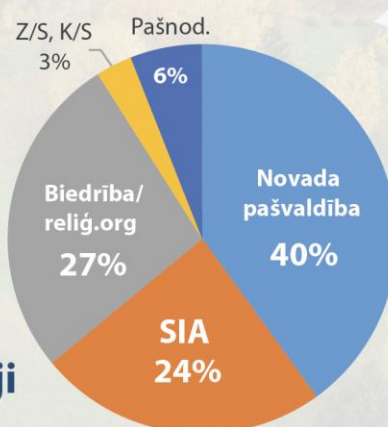
Balstoties uz apkopoto informāciju, varam novērot vairākas iezīmes, kas raksturo mūsu projektu iesniedzēju:

- Lielāko daļu (64%) no iesniegtajiem projektiem rakstījušas un vadījušas sievietes, tikai 36% no projektu vadītājiem bijuši vīrieši.
- Gandrīz puse (44%) no projektu iesniedzējiem ir vecumā no 30 līdz 40 gadiem, 11% vecumā no 40 līdz 50 gadiem, 22% vecumā no 50 līdz 60 gadiem, 17% vecāki par 60 gadiem. Projektu iesniedzēji jaunieši (līdz 30 gadiem), kas stratēģijā izvirzīta kā viena no fokusgrupām, sastāda vien 6% no projektu iesniedzējiem.
- Analizējot uzņēmējdarbības projektus secināts, ka 28% no projektiem saistīti ar jauna uzņēmuma izveidi reģionā, bet 72% attīsta jau esošu uzņēmumu. Šeit jāņem vērā, ka uzņēmumi mēdz iesniegt projektus vairākas kārtās un jaunizveidoto uzņēmumu var turpināt attīstīt izmantojot LEADER finanšu instrumentu.
- Lielāko daļu (40%) no realizētajiem projektiem iesniegušas novadu pašvaldības, 24% no realizētajiem projektiem iesnieguši jaunizveidotas vai attīstībā esošas SIA, 27% biedrības vai reliģiskas organizācijas, 6% pašnodarbinātie un 3% Z/S vai K/S.
- Burntnieku novads ar 33% ir realizēto projektu līderis, kam seko Rūjienas novads ar 19% un Kocēnu novads ar 17%.

Uzņēmējdarbības projekti

Projektu iesniedzēji

62

Nozaru analīze

Biedrības veidotā stratēģijā pārskata periodam neierobežo uzņēmējdarbības nozares, kurās var rakstīt LEADER projektus, tā dēļ pārskata periodā liekas noderīgi apskatīt kādās tautsaimniecības nozarēs projekti visvairāk realizēti.

No 8 kārtās kopā realizētiem 39 uzņēmējdarbības projektiem lielākā daļa veikti pakalpojumu nozarē un ceturtda daļa (25%) īstenoti tūrisma nozarē. Šeit ietilpst, gan izmitināšanas pakalpojumi, gan ekskursiju un telpu nomas pasākumi, gan citi izklaides un atpūtas pakalpojumi. Realizēti arī divi sporta pakalpojumu projekti. Lielākā daļa (31%) no īstenotajiem projektiem ir realizēti pakalpojumu jomā un nav savietojami kādās konkrētās nozarēs, tādēļ norādām, ka tā ir cita pakalpojumu nozare. Šeit sniegto pakalpojumu klāsts ir ļoti plašs un tajā ietilpst viss iedomājama sākot no zobārstniecības vai veterinārijas pakalpojumiem, līdz dronu vai mūzikas iekārtu iegādei.

Ražošanā realizētie projekti lielākoties saistīti ar pārtikas ražošanu un mājražošanu, kas kopumā sastāda 26% no kopā īstenotajiem projektiem. Šeit iekļauti dažādu ēdamu un dzērienu produktu ražošanas projekti, ieskaitot vīnus, sulas, konditorijas izstrādājumus un citus produktus. Kopā ar jaunu produktu ražošanu saistītie projekti sastāda aptuveni 39% no kopā īstenotajiem projektiem uzņēmējdarbības nozarē un iekļauj arī tādas nozares kā drukas izstrādājumu ražošana, kokapstrāde, mežsāra.

8. kārtā realizēti 66 kultūras projekti, kuriem gandrīz puse, 48%, īstenoti sporta un teritorijas labiekārtošanas nozarēs. Labiekārtotas atpūtas vietas dabā visā VRG teritorijā, kā arī izveidotas pilnīgi jaunas apskates vietas. Sporta nozarē izveidotas un labiekārtotas vairākas treniņu zonas, atjaunoti stadiona elementi un izveidoti jauni sporta pakalpojumi vietējiem iedzīvotājiem.

Ceturtda daļa (20%) projektu veiksmīgi īstenoti kultūras nozarē. Attīstīti pakalpojumi biedrības teritorijā esošajās muižās un parkos, nodrošinot

nepieciešamo kultūras pasākumu veiksmīgai organizēšanai, izveidots muzejs un dabas koncertzāle, atjaunotas vairākas vēsturiskās kultūras vērtības. 12% projektu īstenoti, lai veidotu vai attīstītu kādu pakalpojumu sabiedrībai, piemēram, uzlabojot pieejamību dažādām vietām cilvēkiem ar pārvietošanās traucējumiem.

Projektu nozaru dažādība patikami pārsteidz. Biedrības teritorijā izveidoti vairāki jauni rotaļlaukumi, veikti restaurācijas darbi baznīcās, rīkotas apmācības un meistarklases vietējiem iedzīvotājiem.

Realizēto sabiedriskā labuma projektu nozares

67

Komunikācija, publicitāte

Iedzīvotāju viedokļu apzināšana

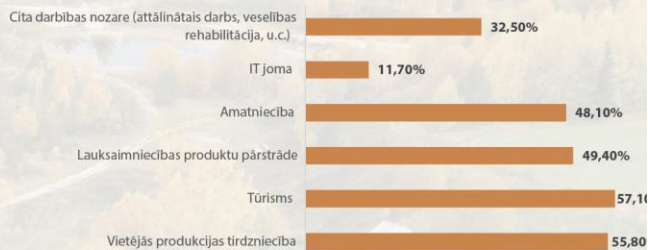
Svarīgi novērtēt arī LEADER programmas sasniegtos rezultātus un tā ietekmi uz VRG iedzīvotāju dzīves kvalitātes izmaiņām no pašu iedzīvotāju un projektu iesniedzēju viedokļa puses. Lai novērtētu, cik veiksmīgi īstenota iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošana, regulāri tiekamies ar vairākiem projektu iesniedzējiem, kā arī lūdzām, VRG teritorijas iedzīvotājus un projektu iesniedzējus aizpildīt aptaujas anketu.

Respondentu skaits - 376.

62% no respondentiem zina par biedrību "No Salacas līdz Rūjai", 27% dzirdējuši, taču neko padziļināti pastāstīt nevar, taču 11% par biedrību neko nav dzirdējuši. 28% dzirdējuši par piedāvātajām iespējām un projektiem, taču neko konkrēti nosaukt nevar, 22% zina, kas ir LEADER un var nosaukt dažus projektus, kas ir īstenoti viņu pagastā/pilsētā/novadā, 21% zina, jo paši piedalījušies LEADER projektā, 12% zina un par projektiem var pastāstīt un 17% neko nav dzirdējuši par LEADER piedāvātajām iespējām. Lielākā daļa (51%) var nosaukt vismaz vienu realizētu projektu ar LEADER atbalstu, ko veiksmīgi aptaujā arī izdara.

75% no aptaujātajiem ar LEADER atbalstu ieviestie projekti/pasākumi lielākā vai mazākā mērā saskan ar viņu uzskatiem un interesēm par to, ko vajadzētu darīt Jūsu apdzīvotajā vietā, 21% uzskata, ka maz ir tādu projektu, taču 4% realizētie projekti nemaz nesaskan ar viņu uzskatiem un interesēm par teritorijā nepieciešamo.

Atzīmējiet, Jūsaprāt, trīs prioritārās uzņēmējdarbības jomas, kurās būtu nepieciešams LEADER atbalsts Jūsu pagastā/pilsētā/novadā

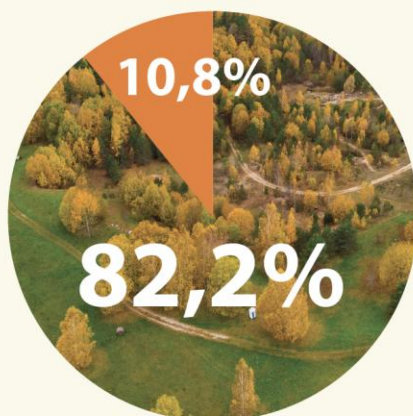

Atzīmējiet, Jūsaprāt, trīs prioritārās jomas sabiedriskā labuma projektiem, kurās būtu nepieciešams LEADER atbalsts Jūsu pagastā/pilsētā/novadā?

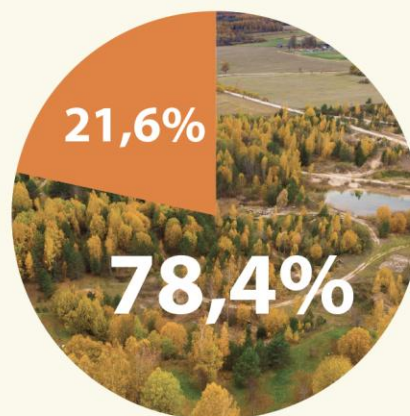
68

Mērķgrupu sasniedzamība

■ Jā ■ Nē

Vai informācija par Biedrības "No Salacas līdz Rūjai" darbību, mērķiem un aktivitātēm ir Jums pietiekami pieejama?

■ Jā ■ Nē

Vai esat informēts par Jūsu novadā realizētajiem LEADER projektiem?

71

Kad noskaidrots, kas isti ir projektu iesniedzēju profils, kāda mērķgrupa ir īstenotajām LEADER aktivitātēm, svarīgi saprast arī, cik sasniedzami un zināmi mūsu teritorijā mēs esam. Aptaujas veidā centāties noskaidrot, ko iedzīvotāji zina par biedrību "Salacas līdz Rūjai" un kādus informācijas kanālus viņi izmanto, lai uzzinātu jaunāko informāciju par biedrības aktivitātēm.

Atzīmējiet avotus, no kuriem iegūstiet nepieciešamo informāciju par Biedrības "No Salacas līdz Rūjai" aktualitātēm?

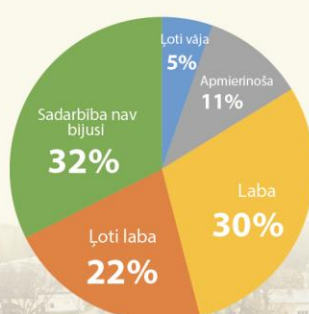

72

Kā vērtējat sadarbību projektu izstrādes laikā ar biedrību?

Kā vērtējat sadarbību projektu uzraudzības laikā ar Lauku Atbalsta dienestu (LAD)?

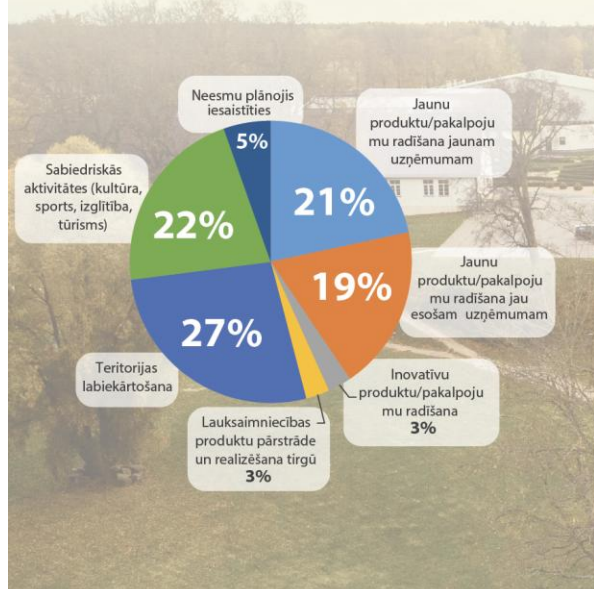

Vai plānojat iesaistīties LEADER pasākumos nākotnē izstrādājot vai ieviešot projektu?

73

Kādā LEADER aktivitātē plānojat iesaistīties?

Ņemot vērā straujās izmaiņas dažādo komunikācijas kanālu aktualitātē un popularitātē, biedrība šajā pārskata periodā izveidojusi jaunu mājaslapu www.nosalacaslīdzrūjai.lv, kā arī jaunu lapu vietnē facebook.com, kurā publicē visu aktuālo, ar LEADER aktivitātēm saistīto, informāciju. Kā redzams arī veiktajās aptaujās, šie informācijas kanāli ir pieprasīti un sniedz nepieciešamo informācijas daudzumu mūsu mērķauditorijai. Aptaujātie projektu iesniedzēji kā galvenos informācijas avotus par biedrības aktualitātēm min biedrības facebook.com lapu, mājaslapu un arī pašvaldību mājaslapas, taču aktualitāti zaudējuši tādi informācijas kanāli kā vietējais laikraksts "Liesma", biedrības veidotie bukleti un kalendāri.

Ieskatoties mūsu facebook kontā redzams, ka esam ieguvuši 344 atzīmes "patīk" mūsu lapai, no kuriem 68% ir sievietes un 32% vīrieši. Iedzīvotāji, kas izvēlējušies sekot biedrības aktivitātēm vietnē facebook.com izklaidus pārklāj visu VRG teritoriju, taču lielākā daļa, jeb 25% no sekotājiem ir Valmieras pilsētas iedzīvotāji, 17% ir no Rīgas, 7% no Rūjienas, 4% no Kocēniem un 4% no Mazsalacas. Interesanti, ka līdzīgi dati novērojami arī mūsu veiktajās aptaujās.

Saturs vietnē facebook.com palīdz ne vien sniegt aktuālo informāciju par projektu kārtām un pieejamo finansējumu, bet arī palīdz informēt un popularizēt jau teritorijā realizētos projektus un citas aktualitātes, kas saistītas ar LEADER pieeju nacionālā mērogā. Cenšamies veidot saturu, kas būtu saistošs tieši mūsu mērķauditorijai, piemēklējot izteiksmīgus pieredzes stāstus un iedvesmojošus projektus. Analizējot vietnē facebook.com publicēto saturu, redzam, ka vidēji mēnesī sasniedzam aptuveni 350 cilvēkus, taču mēnešos, kad tiek izsludināta kārta vai finansējums, auditorija vidēji ir ap 16 000 cilvēku. Mēnesī vidēji iegūstam ap 5 jauniem lapas sekotājiem, kas ir uzlabojams rādītājs.

74

Secinājumi

- Galvenie darbības virzieni novērtētajā plānošanas periodā bija ekonomiskā un sociālā attīstība, dabas un kultūrvides saglabāšana/uzturēšana un sadarbības pārvaldes attīstība.
- Biedrība ir veicinājusi lēmēj institūciju un citu iesaistīto partneru izpratnes veidošanu par LEADER pasākuma nozīmīgumu un nākotnes perspektīvām.
- Biedrības darbība ir sekmējusi atgriezeniskās saites stiprināšanu ar projekta iesniedzējiem, veidojot par viņiem sižetus un informatīvus materiālus laikrakstiem un publikācijām, kā, piemēram, ik gadu tiek izdots kalendārs/ buklets, kurā ir ietverti apraksti par biedrības aktivitātēm un iesniedzēju īstenotajiem projektiem.
- Apkopojot iesniedzēju sniegto informāciju, tika secināts: - vairāki no biedrības apstiprinātajiem projektiem netika realizēti finanšu trūkuma dēļ. Projekta realizētāji nespēja nodrošināt bankas pieprasītās ķīlas apjomu vai arī bankas nebija ieinteresētas finansēt maza apjoma projektu; - tika novērota tendence - LEADER publiskā finansējuma apguves aizkavēšana. Iesniedzēji, kuriem tika apstiprināti projekti, novilcināja realizācijas uzsākšanu un pēc maksimāli atļaujā īstenošanas termiņa projektu atsauc.
- Izvērtējot konkursa kārtas, kurā viena no rīcībām ir vietējo produktu attīstīšana, tika secināts, ka uzņēmēju ieinteresētība produktu pārstrādes attīstībai bijusi salīdzinoši zema un iesniegto pieteikumu skaits neliels.
- Projektu iesniedzēju aktivitāti ir ietekmējušas arī globālas problēmas – Covid-19 pandēmijas izraisītā krīze un šobrīd kara darbība Ukrainā rada neprognozējamu cenu svārstības, ietekmē apstiprināto projektu dzīvotspēju un potenciālo projektu iesniedzēju vēlmi uzsākt uzņēmējdarbību vai īstenot vietējās iniciatīvas sabiedriskajam labumam.

- VRG darbība – semināri, komunikācija, projektu kārtas, konsultācijas, būtiski sekmēja sabiedriski aktīvo tobrīd dažādo administratīvo teritoriju (pašvaldību) VRG iedzīvotāju, viedokļu līderu komunikāciju un sadarbību, kas rezultējās ilgtspējīgu projekta ideju ģenerēšanā, iniciēšanā un īstenošanā.
- VRG izveidojusies kā platforma/forums nevalstisko, ne pašvaldību organizāciju darbam.

Priekšlikumi

- Turpināt virzīties uz biedrības ilgtermiņa vīzijas sasniegšanu – “Visu vecumu ļaudīm laukos un mazpilsētās ir ko darīt. Visiem ir pieejama cienīga izglītība, darbs, kultūra un atpūta.” Vīzijai kā simbolu esam izvēlējušies biti tās darbīguma, kolektīvisma un vides prasību dēļ. “Bites no Salacas līdz Rūjai” būs mūs vīzija arī nākošajā plānošanas periodā.
- Īstenojot LEADER projektu konkursus, veicināt bioloģiskās lauksaimniecības un lauksaimniecības produktu pārstrādes attīstību un uzņēmējdarbības aktivizēšanos novados.
- Nākošajā plānošanas periodā rosināt atbalsta intensitātes procentus diferencēt, piemēram, 60% atbalsta intensitāte
- uzņēmējdarbībai (pakalpojumi un ražošana), 80% - vietējo produktu pārstrādei.
- Jaunajos vērtēšanas kritērijos iekļaut papildus vērtējumu par inovatīvu, vides saudzējošu mērķu iekļaušanu projektā.
- Veicināt starpterritoriālā projekta “Reģiona finanses reģiona uzņēmējdarbībai” (RFRU) mērķa sasniegšanu krājaizdevumu sabiedrības veidošanai, kas varētu būt viens no finanšu avotiem nākotnes projektu īstenošanai.
- Iesaistīt VRG teritorijā dzīvojošos iedzīvotājus – potenciālos projektu iesniedzējus - VRG plānošanas dokumentu izstrādē.
- Uzklaut VRG pārstāvju (iedzīvotāju) viedokli par projektu iesniegšanas procesu, kritēriju pilnveidošanu (vienkāršošanu) ar nolūku vairojot pieteikumu skaitu un potenciālo projektu iesniedzēju ieinteresētību dalībai izsludināmajās kārtās.
- Palielināt konsultēšanas darba apjomu potenciālajiem projekta iesniedzējiem, atvēlot papildus konsultēšanas stundas, informatīvo materiālu sagatavošanai un semināru organizēšanai atvērtās kārtas laikā.

3. PIELIKUMS

Pakalpojumu pieejamība VRG teritorijā¹⁰⁰

	Valmiera (22971)	Burtnieku apvienība (7410)							Kocēnu apvienība (5776)						Mazsalacas apvienība (2867)				Naukšēnu apvienība (1689)			Rūjienas apvienība (4817)				
		Burtnieki (405)	Ēvele (134)	Matīši (432)	Rencēni (468)	Rūpnieki (105)	Vanagi (233)	Valmiermuiža 2530	Vecate (154)	Kocēni (1045)	Bērzaime (262)	Dikļi (326)	Vaidava (360)	Zilaiskalns (729)	Rubene (371)	Mazsalaca (1620)	Ramata (133)	Skarņkalne (221)	Sēļi (106)	Naukšēni (650)	Ķoņi (72)	Eriņi (107)	Rūjiena (2916)	Ipīķi (89)	Jeri (376)	Lode (159)
Apvienību pārvalde	X						X		X						X				X			X				
Klientu apkalpošanas centrs				X					X						X				X			X				
Sabiedriskais transports	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Pirmsskolas izglītība	X	X		X	X		X		X	X	X		X	X	X	X			X			X		X		
Pamata izglītība	X	X		X	X				X		X	X		X	X				X			X				
Vidējā izglītība	X														X				X			X				
Profesionālā izglītība	X																									
Augstākā izglītība	X																									
Mūžizglītība, Pieaugušo izglītība	X	X																				X				
Jauniešu centrs	X	X																				X				

¹⁰⁰ Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022 – 2038 [skatīts 10.06.2023.]

	Valmiera (22971)	Burtņieku apvienība (7410)								Kocēnu apvienība (5776)						Mazsalacas apvienība (2867)				Naukšēnu apvienība (1689)			Rūjienas apvienība (4817)				
		Burtņieki (405)	Ēvele (134)	Matīši (432)	Rencēni (468)	Rūpnieki (105)	Vanagi (233)	Valmiermuiža 2530	Vecate (154)	Kocēni (1045)	Bērzaine (262)	Dikļi (326)	Vaidava (360)	Zilaikalns (729)	Rubene (371)	Mazsalaca (1620)	Ramata (133)	Skaņkalne (221)	Sēļi (106)	Naukšēni (650)	Ķoņi (72)	Eriņi (107)	Rūjiena (2916)	Ipīki (89)	Jeri (376)	Lode (159)	Vīlpulka (163)
Mākslas un / vai mūzikas skola	X															X							X				
Sporta skola	X									X													X				
Sporta komplekss	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X				X		X	X				
Kultūras nams	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X		X	X		X	X	X		X			X	
Bibliotēka	X	X	X	X	X			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X
Muzejs / izstāžu zāle	X															X				X			X				
Ģimenes ārsts	X	X	X		X			X		X		X		X	X	X				X			X		X		X
Slimnīca	X															X							X				
Zobārstniecība	X															X				X			X				
Citi medicīniskie pakalpojumi	X			X	X			X	X	X	X	X	X			X	X		X	X			X		X		
Sociālo darbinieku pieņemšanas un attālinātās klientu konsultēšanas vietas	X	X	X	X	X			X	X	X	X	X	X	X		X				X			X		X	X	X
Dienas, krīžu, atbalsta centri	X																			X			X				
Sociālā aprūpe un rehabilitācija institūcijā	X				X					X				X		X							X		X	X	
Pusceļa māja (dzīvoklis), grupu	X				X																		X		X		

	Valmiera (22971)	Burtnieku apvienība (7410)								Kocēnu apvienība (5776)						Mazsalacas apvienība (2867)				Naukšēnu apvienība (1689)			Rūjienas apvienība (4817)				
		Burtnieki (405)	Ēvele (134)	Matīši (432)	Rencēni (468)	Rūpnieki (105)	Vanagi (233)	Valmiermuiža 2530	Vecate (154)	Kocēni (1045)	Bērzaine (262)	Dikļi (326)	Vaidava (360)	Zilaikalns (729)	Rubene (371)	Mazsalaca (1620)	Ramata (133)	Skaņkalne (221)	Sēļi (106)	Naukšēni (650)	Ķoņi (72)	Eriņi (107)	Rūjiena (2916)	Ipiķi (89)	Jeri (376)	Lode (159)	Vīlpulka (163)
māja, specializētas darbnīcas																											
Policija	X								X						X				X			X					

4. PIELIKUMS

Interesešu deklarācijas veidlapa projektu vērtēšanas komisijas locekļiem

Finansē
Eiropas Savienība

NO SALACAS
LĪDZ RŪJAI

Biedrības (VRG) „No Salacas līdz Rūjai” projektu vērtēšanas komisijas pārstāvja

Interesešu deklarācija

Vārds, uzvārds:	
Organizācija, amats:	
Konkursa nosaukums, uz kuru attiecas finansējuma piešķiršana:	
Apliecinu, ka man nav tādu apstākļu, kuru dēļ es varētu nonākt interesešu konfliktā un kuri varētu ietekmēt manu objektivitāti lēmumu pieņemšanā. _____ <i>(papildus informācija par apstākļiem, kas veido interesešu konfliktu, ja tādi ir)</i> Datums: Paraksts: _____	

Saskaņots |

Biedrības "No Salacas līdz Rūjai" valdes locekle

Daiga Siliņa

Interesu deklarācijas veidlapa SVVA lēmējkomitejas locekļiem

Finansē
Eiropas Savienība

NO SALACAS
LĪDZ RŪJAI

Biedrības (VRG) „No Salacas līdz Rūjai” SVVA lēmējkomitejas locekļa

Interesu deklarācija

Vārds, uzvārds:	
Organizācija, amats:	
Konkursa nosaukums, uz kuru attiecas finansējuma piešķiršana:	
Informēju, ka man nav apstākļu, kuru dēļ es varētu nonākt interešu konfliktā un kuri varētu ietekmēt manu objektivitāti lēmumu pieņemšanā: _____ <i>(papildus informācija par apstākļiem, kas veido interešu konfliktu)</i> Datums: Paraksts: _____	

Saskaņots

Biedrība "No Salacas līdz Rūjai" valdes locekle

Daiga Siliņa

